

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ FEN VE SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

ORTAK RAPOR

Ensttütünüz Lisansüstü öğrencilerinizden Mimar TURGAY SALİHOĞLU'nun hazırlamış olduğu "K.K.T.C'de Orta Mesarya Ovası ile Karpaz Yarımadası'nda 1950 yılı öncesi konutların iklimsel özelliklerin kullanışı üzerine bir araştırma" isimli tez tarafımızdan, "Y.D.Ü Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği" çerçevesi içerisinde incelendi. Söz konusu yönetmelik esaslarına uyduğu görüldü. Tez inceleme sonuçları ve yönetmeliğin 19. maddesinin d. bendine göre savunma sınavına alınan öğrencinin sınav sonucu aşağıda bilgilerinize arz olunur.

Tez kapsam ve içeriği:

Kapsam:

1) Tez "K.K.T.C'de Orta Mesarya Ovası ile Karpaz Yarımadası'nda 1950 yılı öncesi konutlarındaki İklimsel Özelliklerin Kullanışı Üzerine Bir Araştırma" isimli tez, ismi ile ilgili bilgi ve araştırmaları kapsadığı tespit edildi.

İçerik:

2) Tez bir önsöz, 275 sayfa metin ve bir sayfa da kaynaklardan ibarettir. Tez içeriğinde, 1 resim, 24 plan 172 fotoğraf 6 şekli ihtiva etmektedir.

3) İfade ve anlatım:

Tez planın düzenlenmesi, araştırmanın literatür çalışmaları ve örneklemede alan çalışmaları ,yalın, anlaşılır bir bilim dili ile anlatıldığı tespit edildi. Bölümlerarası sıralama ve biribiri ile entegrasyonu olumlu ve başarılı bulundu.

4) Tezde varılan sonuç:

Tezde araştırma ve kuramsal bilgilerin biribirini etkileyişi ile varılan kanılar, sonuç bölümünde değerlendirilmesi başarılı bulundu. K.K.T.C.'de böyle bir araştırmanın yapıp sonuçlandırılması övgüye değer.

ORTAK RAPOR SONUCU:

Yorucu ve bilimsel bir çalışmayı içeren bu tezin başarılı olduğu kararına varılarak (AA) ile değerlendirildi. Öğrenci tezin savunmasını yapabilir kararı alınarak, öğrenci savunmaya alındı. Savunmada konuya hakimliği, soruları cevaplamada tartışmaya açık noktaların bırakılmaması ile tatmin edici bir savunma olarak kabul edildi ve (BB) ile değerlendirildi.

Ortak raporumuz ile tezin başarılı olduğu kararı alınarak durum tarafınıza sunuldu.

Jüri Başkanı
Prof. Sadi Ulkay

Üye
Doç. Mehmet Tunçel

Saygılarımla
Üye
Prof. Harun Özer

Yakın Doğu Ünivesitesi (N.E.U)

Fen Bilimleri Enstitüsü

Mimarlık Anabilim Dalı

K.K.T.C'de Orta Mesarya Ovası ile Karpaz Yarımadası'nda

1950 Yılı Öncesi Konutlarındaki İklimsel Özelliklerin

Kullanılışı Üzerine Bir Araştırma

(Yüksek Lisans Tezi)

Tez Danışmanı : Prof. Harun Özer

Hazırlayan : Mimar Turgay Salihoğlu

LEFKOŞA - 1996

İçindekiler.

Özet.	i
Abstract.	ii
Özgeçmiş.	iii

Bölüm: 1	GİRİŞ	1
-----------------	--------------	----------

Bölüm:2	KONUNUN GENEL ÇERÇEVESİ	
----------------	--------------------------------	--

2.1	Kıbrıs Tarihine Kısa Bir Bakış	7
2.2	Anan Hatlarıyla İklim	10
2.3	Tarihsel Akışı İçinde Konutun Gelişimi	16

Bölüm:3	YERLEŞİM MERKEZİNDEKİ ALAN ÇALIŞMASI	
----------------	---	--

3.1	Alaniçi Köyü Konutları	22
3.2	Dilekkaya Köyü Konutları	60
3.3	Dipkarpaz Köyü Konutları	72
3.4	Gaziköy Köyü Konutları	82
3.5	Gönendere Köyü Konutları	91
3.6	İnönü Köyü Konutları	124
3.7	Kaleburnu Köyü Konutları	144
3.8	Kırıkkale Köyü Konutları	154
3.9	Mehmetçik Köyü Konutları	165
3.10	Mutluyaka Köyü Konutları	177
3.11	Paşaköy Köyü Konutları	185
3.12	Yeniceköy Köyü Konutları	201
3.13	Ziyamet Köyü Konutları	232

Bölüm:4	SONUÇ	270
----------------	--------------	------------

KAYNAKLAR	276
------------------	------------

Özet:

Dünyamızın 2000' li yıllara girdiği şu günlerde bilim çağının da kapılarının aralandığını görmekteyiz. Şüphesizki bilim, tarih boyu edinilmiş deneyimlerin tümünü kapsar. Yeni bilgilerin üretilmesi geçmişteki bilgilerin artı yönde değerlendirilmesiyle mümkündür. Bu açıdan konuya yaklaşılarak, K.K.T.C.' indeki yerleşim birimlerini tarihsel akışı içerisinde incelemek ve sonuçlarını değerlendirmek istedim.

Bunun yanında, K.K.T.C.' nin içinde bulunduğu zor ekonomik koşullar ve buna bağlı olan enerji sıkıntısı ile yetersizliğinin konut planlamasında yapacağı etkileri araştırmaya yöneldim. Şöyle ki, elektrik enerjisi ile ısıtılmış ve soğutulmuş son süreç binalarından önce, insanlar bu iklimlendirme sorunu nasıl çözmüşlerdir? İşte araştırmanın "Sorun" (problemi) bu şekilde belirlenmiş ve sınırlanmış oldu.

Sorunu çözmeye bize yardımcı olacak yöntem için; bir mimari yapıtı etkileyen en önemli ilkeleri belirleyerek çözüme varmaya çalıştık. Bu yönüyle şöyle sıraladık: Örnek alınan konutun fonksiyonel yapısı, yapım teknolojisi ve yapı malzemesi, yapının bulunduğu coğrafi bölgenin etkinliği ile ekonomik olanaklarının incelenmesi ve sonuçta değerlendirilmesi şeklinde oldu.

Bu ilke ve yöntemden hareket ederek alan çalışmalarına ağırlık verildi. Mesarya ovası ve Karpaz bölgesinde 1950 yılından önce yapılmış konutların yerleşimini, fonksiyon, yapım teknolojisi yapı malzemesi ile yönlendirmelerini inceledim. Bu inceleme sonucu bulduğum mimari özellikleri belirledim. Sonuçta gördüğümüz Kıbrıs' ta konut yerleşiminde en önemli etkenin, yönlendirme olduğudur. Bunun yanında yönlere göre, konutta kullanım hacimlerinin coğrafi dağılımı önemli olmaktadır. Yapım teknolojisi ve yapı malzemesinde de yöresel etkenler vardır. Bilhassa gelenek haline getirilen kerpiç yapı malzemesinin en iyi bir ısı ızalasyonu ve hacimlerin doğal havalandırılmasını sağladığını teşhis ettik. Araştırmamızda sorunu ortaya koyarak irdeledik ve bulgularımızı sonuç bölümü ile belirledik.

ABSTRACT

It is obvious that science is improving very fastly as we get closer to the year 2000. Of course science covers all the knowledge gathered throughout history. Creating new things, is only possible to evaluate the knowledge gathered up to today.

Keeping in mind this fact, I wanted to investigate all the dwellings, starting from the ancient times and make an evaluation of the study.

Besides this it is obvious that our country is in a great economical problem resulting from the lack of electricity. So I wanted to find out how the dwellers have solved their heating and cooling problems before and after the invention of electricity.

To find out the method of the solution I have tried to obtain the most important factors effecting the architectural structures. I have listed out the method as the following;

- (i) the functional structure of the sample dwelling
- (ii) the construction technology and construction material
- (iii) the geographical effect of the environment
- (iv) the economical allowances

Following the above method I started my investigations in "Mesarya" and "Karpaz". I investigated the dwellings constructed before 1950. I investigated their functions, construction technology, construction material and their orientations and I obtained their architectural peculiarities.

As a result I have seen that the most important factor is the relation between the units. There is also locational effects of the construction technology and material. I have detected that the walls made in the traditional material clay mud makes a good heat isolation and a good ventilation.

I took out the problem, investigated and made my conclusion.

Özgeçmiş :

Doğum : 1959, Baf Bölgesi Karaağaç Köyü

İlk Öğrenim : Kumsal İlkokulu, Lefkoşa

Orta Öğrenim : Şht. Hüseyin Ruso Orta Okulu

Lise : Lefkoşa Türk Lisesi

Üniversite, Lisans : Ankara Gazi Üniversitesi, Mimarlık Mühendislik
Fakültesi, Mimarlık Bölümünden Mezuniyet 1984

Mesleki Çalışmalar : a) Özel Mimarlık Büroları

b) Kendime ait Mimarlık Bürosu

c) Yakın Doğu Üniversitesi İnşaat Bürosu 1992, halen
devam ediyor.

Öğretim Faaliyeti : Yakın Doğu Üniversitesi Mimarlık Fakültesi, Mimarlık
Bölümü Öğretim Görevlisi, 1992'den itibaren ve halen
bu görevim devam ediyor.

Bölüm :1 GİRİŞ

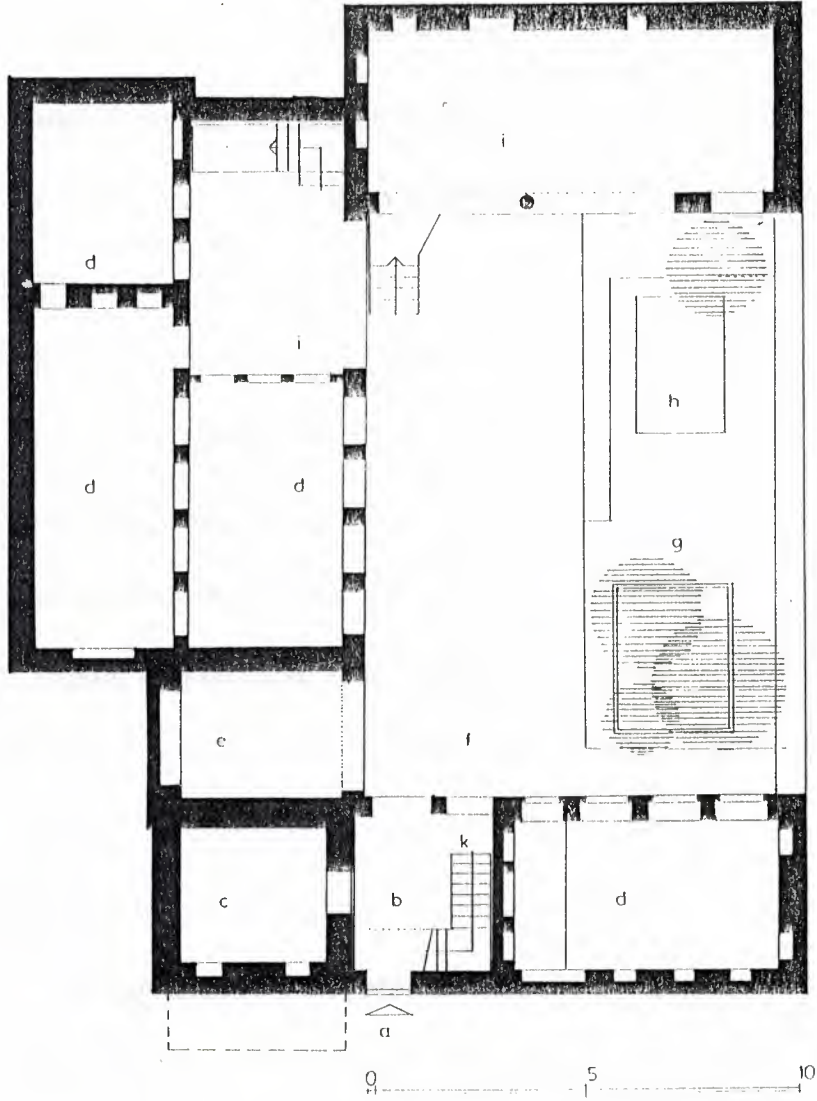
Kıbrıs adası, yer bilimi açısından ve dünya coğrafyasında bulunduğu konumu ile Anadolu (ön asya) yarım adasının bir devamı olmaktadır. İnsan yerleşimleri açısından kendine özgü bir oluşumu yoktur. İnsanlar bu adayı yüzer araçlarını denizlerde yüzdürdükten sonra keşfedip yerleşmeye başlamışlardır. Genelde coğrafi konumu nedeniyle ön asya - arap yarımadası ve Akdeniz yerleşimlerinin etkisi altında kalmıştır. Akdenizde deniz yollarında önemli bir istasyon görevi görmüştür. Tarihsel gelişimi açısından Osmanlıların adaya hakim olmaları sürecinde istikrarlı bir yerleşim durumuna geçmiştir. Bu nedenle yerleşim bölgelerindeki konut planlaması ve inşa sistemleri açısından Anadolu sivil yerleşimleriyle yakın ilgisi vardır. Bu sebepten ötürü öncelikle Anadolu yerleşimlerine bir göz atarak incelememize geçmeyi uygun bulduk.

Bazı ülkelerde, insanlar aynı kültür ve dine sahip olmalarına rağmen, iklim farklılığından ötürü, sivil mimarilerinde çeşitlilik görülmektedir.

Türkiye’de Toros dağları, Akdeniz Bölgesinin Kuzeyi ile Güneyi arasında şerit halinde uzanarak bir set çekmektedir.

Doğu Toros zincirinin güneyinde kalan bölgede kuru iklim hakimdir. Kuru iklim bölgesinde, özellikle yaz mevsiminde esen rüzgarlar toz, toprak sürüklediği için insanları rahatsız eder. Bu sebepten ötürü iç avlular önem kazanmakta ve evin, merkezini oluşturmaktadır. Avlular insanları toz, topraktan korumanın yanında, ev işlerinin merkezini çocukların oyun alanını ve ziyaretçi kabul mekanını da oluşturur.

Bu bölgedeki evler kısmen iki katlı olup, genelde taştan inşa edilmiştir.

- a: Giriş
 b: On hacim
 c: Ahır
 d: Oda
 e: Mutfak
 f: Avlu
 g: Ağaçlar
 h: Havuz
 i: Hayat - eyvan
 k: Merdiven
 m: Wc

Plan I: Diyarbakırdan bir konut planı

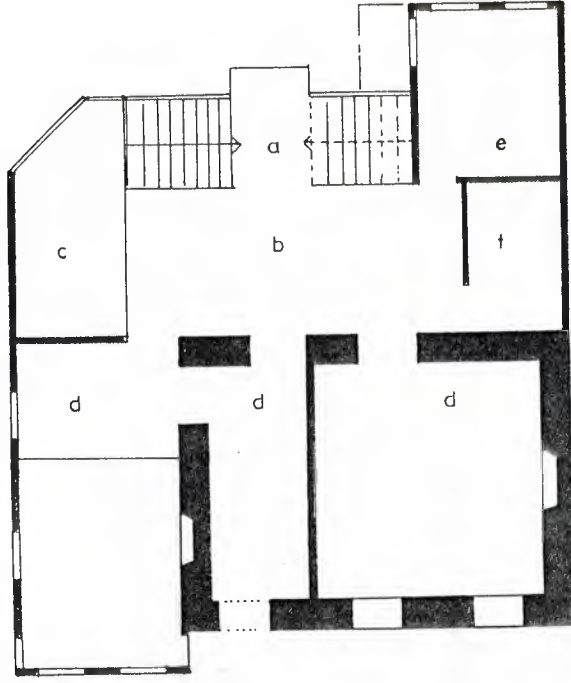
İç bölgede, avlu, iç bahçe şekline dönüşmüştür ve kerpiç esas yapı malzemesi olmuştur.

Anadolu'nun batı ve kuzey kesimleri orman bakımından fakir olmadığı için, Ankara'da kıtasal iklim şartlarına rağmen evlerde, ahşap karkas kullanılmıştır.

Ankara evlerinde hacimler diğer bölgelerdeki gibi yemek, yatak ve oturma odası gibi ayrılmaz. Sadece Ankara'da evin, yaz ve kış odalarına bölünmesine çok dikkat edilmiştir.

Akdeniz Bölgesinde ise yapıların en önemli farkı bahçe cepelerindedir. Esas hol, balkon gibi bahçeye açılmaktadır. Bu bölgede, özellikle meltem rüzgarları yaz mesiminde serinlik getirdiği için açık holle serin rüzgar ev içine girebilmektedir.

Bölgenin imkanları ahşabın genellikle yapı malzemesi olarak kullanılmasını sağlamıştır. Buna rağmen kerpiçten, ahşap iskelete geçiş teşkil eden her iki malzemenin de birlikte kullanıldığı bir ara yapı şekli de mevcuttur.

- a: Merdiven sahanlığı
- b: Ön hacim
- c: Oturma yerleri
- d: Oda
- e: Köşk odası
- f: Mutfak

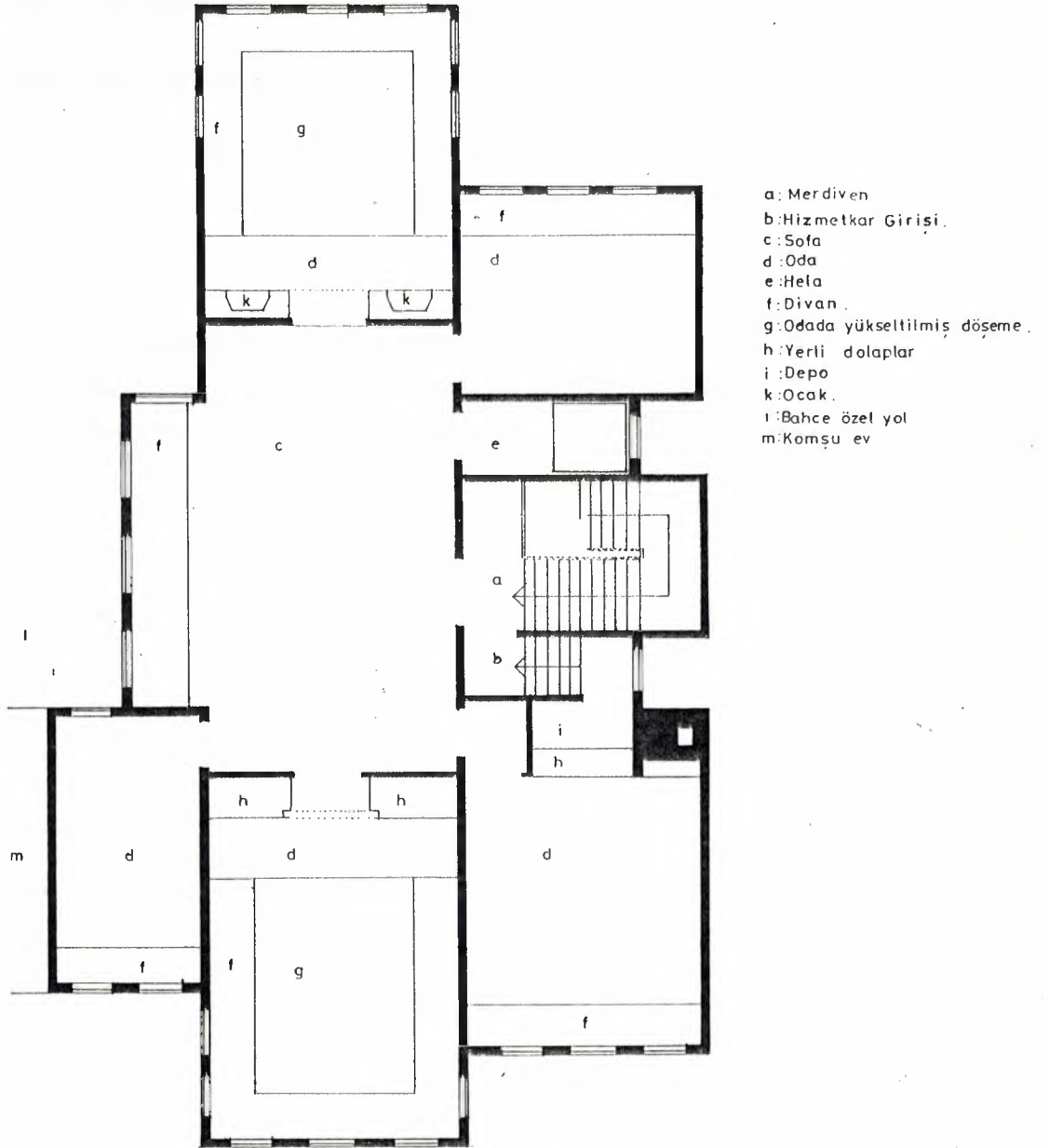
Plan 2: Antalya'da XVIII yüzyıla ait bir konut planı

Resim 2: Plan 2'nin görünüşü ve kesit detayı

Kuzeyde uzun ve soğuk geçen kış mevsimi için alınan tedbirleri en iyi biçimde Bursa'da görebiliyoruz. Bursa evlerinde; hol, bahçe ile ev arasında bir birlik kurmasına rağmen, cam bölme ile ayrılmıştır.

İstanbul ve Trakya evlerinde bu ayrım daha kuvvetlidir. Holdeki, hafif ve kaldırılabilir cam bölmeler yerini, sabit pencerelere ve kapılara bırakmaktadır. Sabit cam bölmeler yinede iç dış dünya arasında bağlantıyı kurar.

Plan 3: Kuryanlar evi Ortaköy Boğaziçi 1800

Anadoluda, açıkça görüldüğü gibi aynı kültüre ve dine sahip olan insanlar iklim farklılığını özellikle sivil mimarilerine yansıtmıştır.

Küçük olan ülkemiz K.K.T.C'de araştırma yapınca aynı olayı görmek mümkün oluyor. Mesarya ovasında, (iç bölgede) avlu anlayışı çok güçlü iken, Karpaz Yarımadasında hemen hemen avlu, ortadan kalkmakta veya duvarları yüksek tutulmamaktadır. Yapı malzemesi, mesarya ovasında kerpiç iken karpaz yarımadasına, kerpiç yerini doğal taş bırakmaktadır. Bunun yanı sıra mekan anlayışının da değiştiği görülmektedir. *

* Giriş Bölümünde verdiğimiz bilgiler için Erdem Aksoy'un "Ortamekan; Türk Sivil Mimarisi'nde Temel Kuruluş Prensipleri" makalesinden yararlanılmıştır.

Bölüm 2: KONUNUN GENEL ÇERÇEVESİ

2.1 Kıbrıs Tarihine Kısa Bir Bakış

Dünyanın oluşumu, insanlığın gelişim süreci ve Kıbrıs'ın ada oluşu göz önüne alınırsa Kıbrıs'a insanların sonradan geldiği düşünülmelidir.

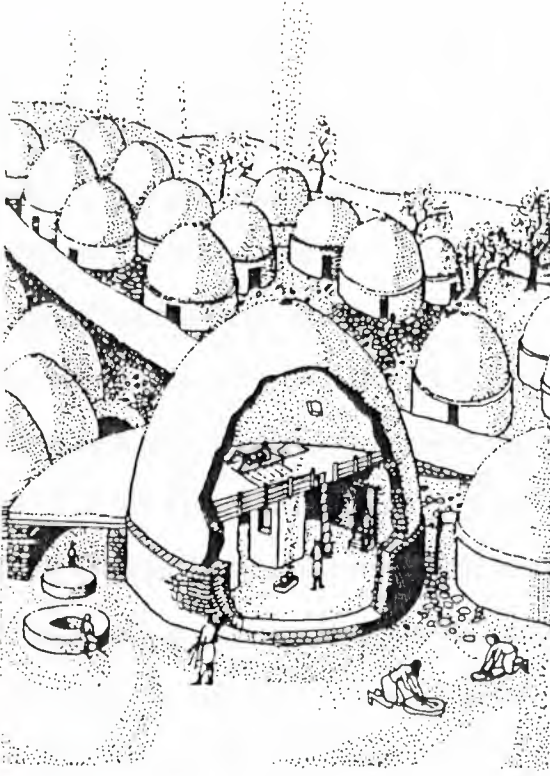
Kıbrıs'ta bugüne kadar yapılan tüm Arkeolojik araştırmalar Kıbrıs'ta yerleşme tarihinin İ.Ö 6000 yılına kadar indiğini göstermektedir.

Güney Kıyılarında bulunan Khirokitia Köyü yakınında cilahtaş dönemine ait çakmak taşı ve obsidiyenden yapılmış alet bulundu. Cilahtaş dönemine ait geniş bilgi elimizde olmamakla birlikte, bu dönem insanının Mezopotamya ve Mısır'dan adaya gelip yerleştiği sanılmaktadır.

Yine Güney kıyısında bulunan Sotira köyünde İ.Ö 4000 yılına ait yuvarlak biçiminde süslü vazolar bulundu. Bu güne kadar yapılan kazılarda ilk buluntuların kıyılarda bulunması; bize adada yerleşim yerlerinin kıyılarda başladığını ve daha sonraları iç bölgelere geçildiğini kanıtlamaktadır.

Kıbrıs'taki Arkeolojik kazılarda bulunan eşyalar sürekli bir kültür gelişimi olduğunu ispatlamaktadır.

Konutlar ise yine Güney Kıyılarında bulunan Khirokitia köyünde İ.Ö 4000 - 3500 yılları arasındaki Neolitik devire rastlamaktadır. Bu dönemde insanlar taş ve odunu işleyerek "Tholos" denilen kulubeler yaparlardı. Bu kulubelerin içinde ateş yakarak yaşamlarını sürdürürdü. Ölen kişileri de bu kulubelerin tabanına çömeli biçimde, armağanlarıyla birlikte gömülürdü.

Resim: 1

Arkeolojik kazılardan edinilen bilgiye göre "Tholos" evlerinin oluşturduğu köylerin canlandırılması

World Architecture'den alınmıştır.

Neolitik devirden sonra Kıbrıs'ın Tunç (Bronz) devrini yaşamaya başladığı; adada bulunan zengin bakır madeninden ötürü doğunun ticaret merkezi haline geldiği ve Kıbrıs adını da bakır madeninden ötürü aldığı söylenmektedir. Kıbrıs'ta ticaret önce Fenikelilerin, daha sonra da İ.Ö 669'a değin Asurluların eline geçmişti. Asur egemenliği sona erince ada İ.Ö 50 yılında Roma egemenliğine girdi. Roma kültürünü günümüzde özellikle Salamis harabeleriyle açıkça görmek mümkündür.

Roma İmparatorluğu'nun ikiye bölünmesiyle Bizans İmparatorluğunun yönetimine giren Kıbrıs, 1192 yılında üçüncü haçlı seferlerinde İngiltere Kralı Richard I tarafından alınıp, Guy de Lusignan'a satıldı. 1194 yılında Guy de Lusignan tarafından Kıbrıs Krallığı adı altında bağımsız bir krallığa dönüştürüldü.

Kıbrıs Krallığı 1489 yılına kadar devam etti. 1489 yılında Kıbrıs Venediklilerin egemenliğine girip, 1571'e kadar Venedik egemenliğinde kaldı. Aynı tarihte de Osmanlı İmparatorluğunun egemenliğine geçti.

1877 - 1878 Osmanlı-Rus savaşının, Osmanlı İmparatorluğu'nun yenilgiyiyle sonuçlanması üzerine, İngiltere'nin Osmanlı İmparatorluğu'nu Rusya'ya karşı koruması koşuluyla Kıbrıs adası İngiltereye kiralandı.

Birinci Dünya savaşı sırasında Kıbrıs İngiltere tarafından ilhak edildi.

İngiltere, Türkiye ve Yunanistan'ın imzalaması sonucu 1960 yılında bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu.

1967'de Yunanistan'da iktidarı ele geçiren Albaylar Cuntası, 15 Temmuz

1974'de Kıbrıs'ta darbe girişiminde bulundu ve iktidarı ele geçirdi. 20 Temmuz

1974'de Türkiye'nin 1960 antlaşmaları uyarınca garantörlüğünü kullanarak

Barış Harekatını gerçekleştirmesi sonucu ada ikiye bölündü. Güney kısmında

Rumlar, Kuzey kısmında da Türkler yaşamaya başladı. Sonuçsuz kalan

görüşmeler sonrasında 15 Kasım 1983'te Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti

(K.K.T.C.) kuruldu.

Kıbrıs'ın son süreç içinde bazı bölgelerinde yoğunlaşan insan yerleşimleri kentlere dönüşmüştür.

Bunların dışında kalan yerleşim birimleri kırsal alanda köy niteliğinde, tarımla uğraşan birimler halindedir. Biz araştırmalarımızda bu kırsal alandaki ilk yerleşim birimleri olan köyleri ele alarak inceledik.

Bunun nedeni mimarsız mimarlığın niteliklerini ve iklimsel koşulların konut birimlerine nasıl yansıdığını irdelemektir. Bu çalışmanın neticesinde çıkan sonuçların yeni yerleşimlere nasıl yansıyacağını önermek başlıca amaç olmuştur.

2.2 Ana Hatlarıyla İklim

2.2.1 İklim

İklim çeşitli yayınlarda farklı anlatılmaktadır. Konum açısından bence en uygun ve kısa tanım “Yeryüzündeki herhangi bir bölgenin yada yerin, uzun bir süre içindeki (otuz yıllık) ortalama atmosfer durumu ve söz konusu durumun gelişimini yansıtan meteoroloji olayların tümü.”

2.2.2 İklim Kavramı

İklim kavramı, yeterince uzun bir dönem boyunca ve belli bir bölge için atmosferin ortalama durumunu niteleyen öğeleri bir araya toplar. Birbirini yakından ilgilendiren bu öğeleri

- Sıcaklık,
- Basınç ve Rüzgâr
- Atmosferdeki subuharı ve ona bağlı olaylar, olarak sıralayabiliriz.

İklimin en önemli elemanı sıcaklıktır. İklimin diğer önemli elemanı olan basınç ve yağış bir anlamda sıcaklığa bağlıdır. Bu iki elemanın Küre üzerindeki dağılışında sıcaklığın büyük tesiri vardır.

İklim kuşakları ve iklim tiplerinin en eski tasnifi, coğrafi enlem ile sıcaklık arasındaki münasebete dayanarak yapılmış olanıdır. Buna göre ayrılan iklim kuşaklarının hudutları, ekliptik düzlemin Ekvator üzerinde olan eğimi ($23^{\circ} 27'$) ne göre çizilmiştir.

Bu tasnifte yer, dönenceler (tropikler ve kutup daireleri ile, aşağıda gösterilen büyük sıcaklık kutup daireleri ile, aşağıda gösterilen büyük sıcaklık kuşaklarına ayrılmıştır.

- Tropikal kuşak ($23^{\circ} 27'$ kuzey ve $23^{\circ} 27'$ güney paralelleri arası)
- Orta kuşak ($23^{\circ} 27'$ ile $63^{\circ} 33'$ kuzey ve $23^{\circ} 27'$ ile $66^{\circ} 33'$ güney paralelleri arası)
- Kutup kuşağı ($66^{\circ} 33'$ kuzey paralelleri ile 90° ile $66^{\circ} 33'$ güney paraleli 90° arası)

iklim elemanlarından sadece sıcaklık gözönünde tutularak yapılan tasnif

SUPAN'ın tasnifidir. Bu tasnife göre;

- Sıcak kuşak, (yıllık ort. 20° veya üstünde olan yerler)
- Orta kuşak, (yıllık ort. 20° - 10° arasında olan yerler)
- Soğuk kuşak, (en sıcak ay ort. 10° olan yerler)

olmak üzere üç iklim kuşağına ayrılmıştır.

İklim elemanlarından sadece yağış dikkate alınarak yapılan bir tasnifte de yeryüzü şu iklim bölgelerine ayrılır.

Yağışı	0 - 250mm	arasında	olan	yerler	- Kurak iklim
"	250 - 500mm	"	"	"	- Yarı kurak iklim
"	500 - 1000mm	"	"	"	- Yarı nemli iklim
"	1000 - 2000mm	"	"	"	- Nemli iklim
"	2000mm'nin	üzerinde	"	"	- Çok nemli iklim

Bir yerin iklimini aksettiren bitki örtüsü de, iklim tasniflerine esas olarak alınmıştır. Buna göre;

Hurma ağaçları ve muzlar	-	Tropikal iklim bölgeleri
İncir ve mersin	-	Suptropikal iklim bölgeleri
Geniş yapraklı ve her zaman yeşil ağaçlar	-	Sıcak iklim bölgeleri
Muzlar ve dikenler	-	Kutup iklimi bölgeleri

Bazı yayınlarda araştırmacılarca iklim tiplerinin ayrılmasında iklim elemanlarından çok, hava kütleleri ve radyasyon esas alındığı yazılmakta ve yine aynı yayınlardan iklimin bir olaylar bütünü olduğunu ve tek bir iklim elemanına göre yapıldığında, Temmuz ve Ocak ortalamaları, bunlar arasındaki sıcaklık farkı, sıcak soğuk devrelerin devamında göz önünde bulundurmanın gerekli olduğu yazılmaktadır.

Sıcaklıktan sonraki en önemli elemanın yağış olduğu yıllık yağış tutarının yağışlı ve kurak iklimleri ayırmaya imkan verdiğidir. Kuraklığın yalnız yağmurların miktarına değil, aynı zamanda buharlaşmaya, dolayısıyla sıcaklığa tabi olduğu aylık ortalama yağışlar, kurak devreleri olan iklimlerin ayırt edilmesine yardım eder. Ayrıca bulutluluk havanın nemli ve yağışlı günlerin sayısında dikkate alınması gerekli elemanlar olduğu vurgulanmaktadır.

Bütün bu hususların sadece DE MARTONNE tarafından dikkate

alındığı tasnif:

I - Sıcak İklimleri

1. Ekvator iklim
2. Subekvator iklim
3. Tropikal iklim
4. Bengal tipi

II - Muson İklimleri

5. Merkezi Hint tipi
6. Mançurya tipi

III - Çöl İklimi

7. Sıcak çöl iklimi
8. Soğuk çöl iklimi
9. Akdeniz iklimi

IV - Subtropikal İklimler

10. Çin iklimi
11. Oseanik orta

V - Orta kuşak iklimleri

12. Kontinental orta kuşak iklimi
13. Orta kuşak geçiş iklimi
14. Oseanik soğuk iklim
15. Kontinental soğuk iklim

VI - Soğuk iklimler

16. Kutup iklimi ve Alp iklimi

2.2.3 Akdeniz İklimi

Yazları sıcak ve kurak, kışları ılıman ve yağışlıdır. Yazların sıcaklığını, muntazaman esen deniz meltemi hafifletmektedir. Kıyılarda en sıcak ayın ortalaması 28°, en soğuk ayın ortalaması ise 10° civarında olup bu ısı iç bölgelerde sırayla 29° ile 12.8° dir. Yağışlar genellikle Ekim - Nisan ayları arasında olmaktadır. Beşparmak Dağlarının Kuzeye bakan yüzlerinde yağış 500 - 700 mm., iç ova 300-400 mm. yağış almaktadır. *

* Ana Hatlarıyla İklim Bölümünde verdiğimiz bilgiler için

ATAMAN DEMİR

"Güneş Işınımından Korunmak ve
Yararlanmak Amacı İle Mimaride
Alınan Tedbirler Üzerine Bir Araştırma."

K.K.T.C Meteoroloji Dairesi Arşivinden yararlanılmıştır.

Tablo I - Rüzgâr Bilgileri

Rüzgâr Bilgileri	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Ort. Hız.(m/sn)	3.0	3.1	2.8	2.5	2.4	2.1	2.2	2.1	2.1	2.4	2.4	2.6
En Hızlı Rüzgâr ve Yönü(m/sn)	27.0 NNE	24.5 NNE	23.5 N	18.5 W	21.0 NE	15.9 SW	15.8 SSW	18.8 SSW	15.2 SW	18.2 SSW	25.4 SSW	27.0 NNE
Hakim Rüzgâr ve Esme Yüzdeliği (%)	W 36.7	W 34.0	W 36.7	W 39.2	W 33.7	SW 26.7	SW 30.6	SW 34.5	W 34.8	W 37.8	W 34.0	W 32.0

Mağusa
(1983-94)

Tablo II - Sıcaklık Bilgileri(°C)

Ort. Günlük Hava Sıcaklığı Normali(1941-70)	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Lefkoşa	10.2	10.7	12.8	17.0	21.8	26.0	28.8	28.9	25.7	21.0	16.4	12.1
Mağusa	11.2	11.5	13.0	16.4	20.8	25.2	27.8	27.8	25.3	21.2	17.0	13.2
(1975-93)												
Lefkoşa	10.2	10.8	13.0	17.2	22.0	26.0	28.8	28.6	25.5	21.2	15.7	11.8
Mağusa	12.0	12.1	14.0	17.2	21.4	25.3	27.9	28.3	25.8	22.0	17.5	13.4
Yağış Bilgileri (1941-70)	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık
Lefkoşa	60.0	40.0	35.0	18.0	20.0	7.0	0.0	3.0	10.0	25.0	27.0	75.0
Mağusa	75.0	50.0	33.0	15.0	14.0	3.0	0.0	0.0	4.0	3.0	40.0	11.0
(1975-93)												
Lefkoşa	41.6	55.0	37.9	24.0	16.9	4.6	2.3	1.9	4.8	17.0	33.3	57.7
Mağusa	54.9	60.6	42.9	14.6	12.0	4.9	0.8	0.0	0.2	15.9	43.0	91.2

* Kuzey- North Güney - South Doğu - East Batı - West

K.K.T.C Meteoroloji Dairesi Arşivinden alınmıştır.

2.3. Tarihsel Akışı İçinde Konutun Gelişimi.

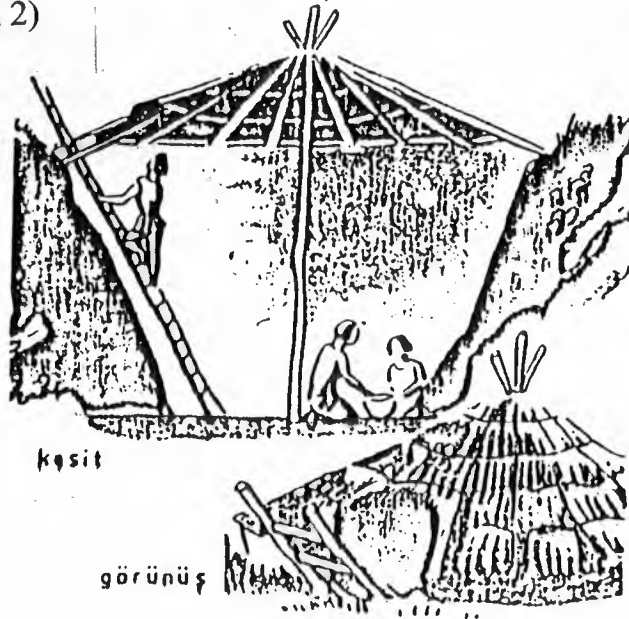
İnsanoğlu sosyal bir varlıktır. Toplu yaşar, toplu üretim yapar, toplu savunurlar. Bu toplu yaşamın en küçük birimi ailedir. Bilindiği gibi aile bir anne, baba ve çocuklardan oluşan en küçük insan topluluğudur. Tarihsel oluşum içinde ilkel insanların barınmalarını da toplu olarak yaptıklarını görüyoruz. Korunma üretim ve yaşam mücadelesi veren insanlar bir araya gelerek küçük bir koloni halinde yaşamaya başladıkları görülmüştür. Bu küçük toplum çeşitli tehlikelerden ve doğal etkenlerden korunmaları için , bize tabiatın yaptığı mağraları kullanmış olduklarını görmekteyiz. Toplum büyüyerek sığındıkları mağra küçük kalınca yeni barınakları kendilerinin yapması gerektiğini gördüler. Bunun için de daha sert kayalardan yapılan oyucu, kırıcı aletler yaparak, bunları daha yumuşak monolitik tüfleri (kayaları) oyarak yapay mağraları inşa ettiler. Böylece insanoğlu doğada ilk barınaklarını (ev-konut) inşa etmiş oldular. Yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkan mağralarda bu iki tip oluşumu açık hatlarıyla görebilmekteyiz.

Daha sonraları insanlar bu mağralarda sayı olarak çoğalınca mağra çevresindeki yiyecekler kendilerine yetmez olmuş ve beslenme ihtiyaçlarını giderebilmek için mağralardan uzaklaşmakla yükümlü kalınca, kayalıklardan daha farklı yerlere ağaç dallarını ve çalı çırpıyı kullanarak mağralarına benzer barınaklar yapmışlardır.

Bu barınaklarda ağaçların eğilmeye karşı koyan kendi iç basınçlarına rüzgâr ve hayvan saldırılarının etkisi katılınca tepede birleştirdikleri ağaçlar birbirinden ayrılmıştır. (Şekil 1)

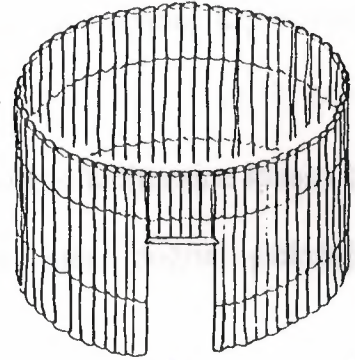
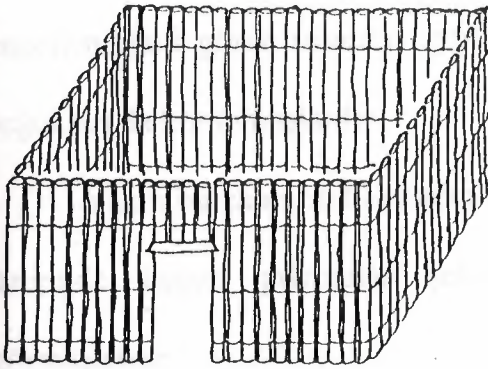
İnsanların ağaçlardan yararlanarak yapmış olduğu bu barınaklarda yıkılınca, doğada mevcut çukurlara girerek üzerlerini ağaçlar, dallar ve çalı çırpıyla örtmeyi bulmuşlardır. Fakat bu çukurların su dolması ve havadar olmaması sağlıklarını bozduğundan, devamlı yaşanabilir bir barınak olmamıştır. (Şekil 2)

İnsanlar daha sonra ağaç gövdelerini yanyana büyük taşlarla yere çakmak sureti ile duvar inşasına ulaşmışlardır. Hayvan saldırıları ile birbirlerinden ayrılan bu ağaçları, ağaç kabuklarını soymak sureti ile şeritler halinde geçirerek biri birine bağlamayı keşfettiler. (Şekil 3)

Kare olarak kurdukları bu barınakları herşeye rağmen deforme olduğunu gören insanlar daire biçimini denemişler ve daire biçiminin daha fazla rijitlik olduğunu keşfetmişlerdir. (Şekil 4)

Güneş ve yağmurdan korunmak için de üstlerine ağaç uzatarak çatı yapmayı başarmışlardır. Güneşe karşı koruduğunu, yağmura karşı ise korumadığını farkedince de ağaçlardan birini yüksek tutarak çatıyı bir yöne eğimli yapmıştır.

Ağaçları yan yana koyarak yaptıkları çatı da yağmuru engellmeyince üzerine ağaç dalları ve otlar örtmek suretiyle korunmaya çalıştılar.

Silindirik prizma şeklinde yaptıkları duvarların üstünü de kapayabilmek için de daire merkezine bir ağaç dikerek veya duvarlara bağladıkları ince dallar veya sazlar ise doğru eğerek koni veya yarım küremsi çatılar yapmayı keşfetmişlerdir.

Konulan bu kaplamanın da güneşten kuruması ve rüzgârın savurması, yağmurun içeri girmesi insanları tedbir düşünmeye zorlamıştır. Gözlemleri sonucu üzerinde yürüdükleri toprağın yağmur altında yumuşadığını ve ayak izlerinin kaldığını ve hatta şekil değiştirdiğini düşünmüşlerdir.

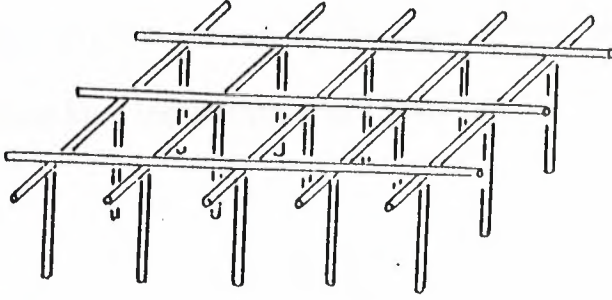
Toprağı su ile karıştırıp çatıların üstüne sermişler. Bu yeni keşfettikleri örtü malzemesi kendilerini yağmura karşı korumuştur. Soğukunda bir miktar engellendiğini gören insanlar aynı işlemi duvarlara da yaparak kış boyunca soğuktan da korunmuşlardır.

Yazın bu çamur tabakasının duvarlar üzerinden dökülmesine karşın çatı üzerinde üçgen prizmalar şeklinde yüzeyden alta doğru çatladığını görmüşlerdir.

Kurak mevsimlerde toprağın da aynı biçimde çatlaması, sadece içinde ağaç kökü ve ot bulunan çamurun daha az çatlaması insanlar çatlamayı önlemek için mantıklarını kullanarak çatlamayı engellemek amacıyla toprağın içine ağaç kabuğu, saman, saz ve yaprak parçacıkları katmışlardı.

Su kıyılarında veya saldırgan hayvanların çok bulunan yerlerde yaşamakla yükümlü kalan insanlar ise; toprağa veya su içinde belirli aralıklarla çaktıkları ağaçların üstüne her iki yönde ağaçları yan yana dikerek bir düzlem oluşturdular (Şekil 5) Çakmış oldukları ağaçları bu düzlemin üstüne aynı

aralıklarla yükselterek çatı seviyesinde düzlem altındaki yatay ağaçlarla bağladıktan sonra aralarını diğer ağaç veya sazlarla örterek evlerini yapmışlardır.

İnsanlar kayalıkların ve ağaçların olduğu yerlerde yaşamak zorunda kaldıklarında, Mamut dişlerinden ve hayvan kemiğinden yararlandığını görüyoruz.

Bulup getirdikleri ağaçları ise kare beşgen altıgen veya sekizgenin toprak yüzeyinde köşelerine çaktıkları kısa boylu ağaçlarla dışlarından bağladıktan sonra bunları yukarıda birbirleriyle bir noktada bağlayarak yüzeyleri açık bir piramitden oluşan bir denge sistemine dayanan barınak vücuda getirmeyi keşfetmişlerdir.

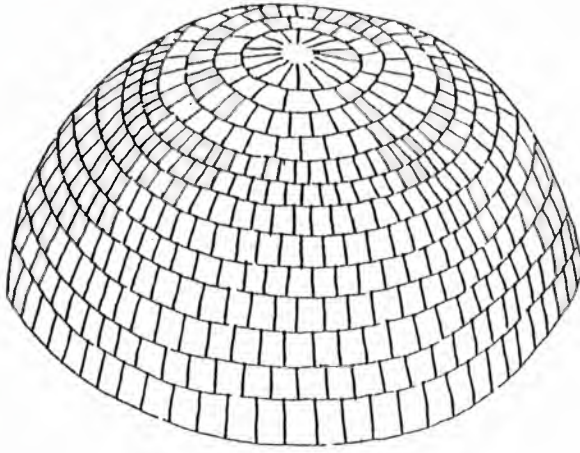
Bu piramit karkasın yüzeyini de hayvan derileri ile kaplamışlardır.

Çadır. ismi verilen bu barınakların rüzgârla yıkılması karşısında ise tepe noktalarından çeşitli yerlere kazıklarla veya büyük taşlarla gererek bağlamışlardır.

Daha sonraları toprağa bağlı olmayan kavimler bu sistemi bolca kullanmıştır. Günümüzde de bu sistemden yararlanarak büyük açıklıklar geçilmiştir.

Kayaların ve ormanların almadığı ve sadece karla kaplı olan yerlerde ise mevcut malzeme olan kar kullanılarak kendilerine barınak yapmışlardır.

Buzlaşmış karları dik dörtgenler prizması veya kesit piramit prizma şeklinde keserek bunları daire çemberi üzerine yanyana dizmek sureti ile oluşturdukları sıranın üstüne diğer sıraları bir miktar içeri meyillendirerek bir yarım küre inşaa etmişler (Şekil 6)

*"Tarihsel Akışı İçinde Konutun Gelişimi Bölümünde"Sadi Ulkay'ın Yapı Bilgisi. I Kitabından yararlanılmıştır.

Sonradan bu yarım kürelerin iç ve dış yüzeylerini, prizma ve kesik piramitlerin ara kesitler arasında kalan boşlukları doldurmak için ince bir kar tabakasıyla kaplamışlardır.

Bu yapı tarzı insanlara doğada mevcut hammaddeye şekil vererek yapı malzemesi elde etmeyi öğretmiştir.

İnsanların ilk imal ettiği malzemeler ise toprağın su ile karıştırılmasından elde edilen çamurun tahta kalıplar içlerisine dökülerek şekillenen ve güneşte kurutularak yapılan dik dörtgen biçimindeki kerpiçlerdir.

Bu tip malzemelerle inşa edilen evlerin meydana getirdiği, köyler ile insanoğlu yerleşik düzene geçmiş, böylece tarım ve hayvancılıkla başlamıştır.*

Bölüm : 3 YERLEŞİM MERKEZLERİNDEKİ ALAN ÇALIŞMASI.

3.1 Alaniçi Köyü Konutları:

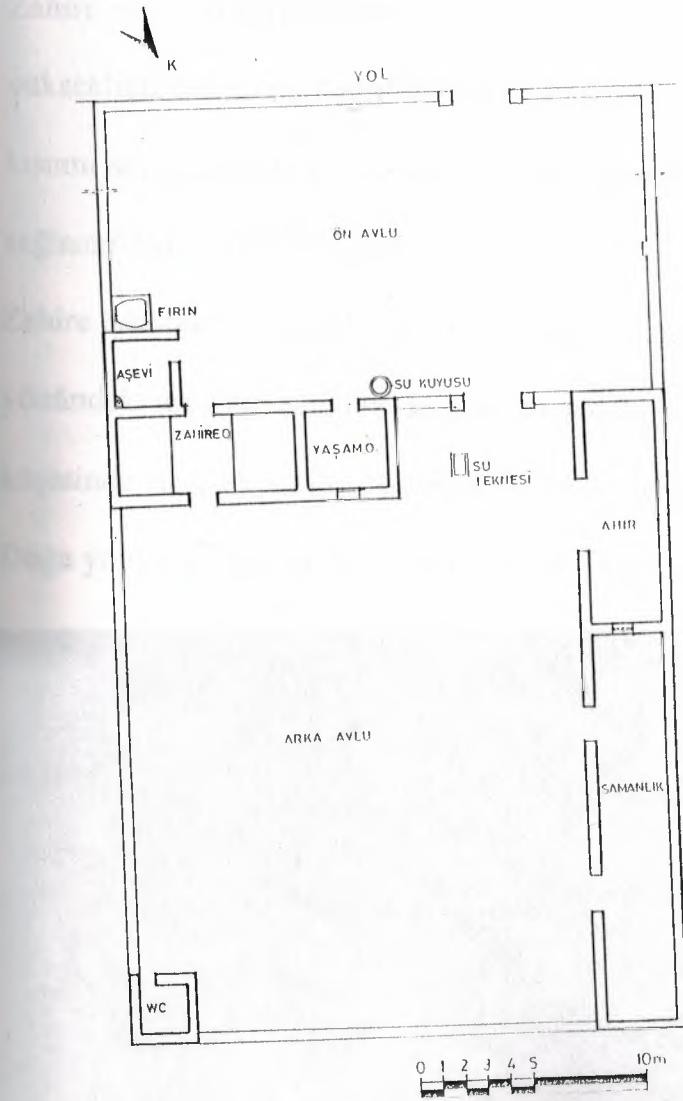
Alaniçi Magosa Bölgesinde yer alan ve 1974 öncesi Türk ve Rumların ortak yaşadığı bir köydür. Eski ismi Piperistorana'dır. Köy düz bir alana yerleşmiştir. Köy halkı kuru ziraat ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

1993 yılında yapılan genel sayıma göre nüfusu 740 kişidir.

3.1.1 Emir Hüseyin Eyüpler Konutu.

Konut, 1974 öncesi Rumlara aitti. konut, köy merkezi dışında, Güney-Doğu yönde bulunuyor. Konutun, Güney-Batı yönünden asfalt yol geçiyor. Diğer yönlerinde komşu binalar vardır. Konut, yeni sahibi tarafından aynı fonksiyonla kullanılmaktadır. Konutun arsası yaklaşık $1036 m^2$ dir. Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konutun, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermekteyiz.

3.1.1.2 Fonksiyon.

Yoldan geniş çift kanatla açılan kapı ile ön avluya girilmektedir. Ön avlunun Kuzey-Doğu yönünde Doğu köşesinde bulunan yaşam odasına avludan çift kanatlı kapı ile girilmektedir. Bu odanın Kuzey-Doğu yönünde bir penceresi vardır.

Yaşam odasının Güney-Doğu yönünde bulunan zahire odasına ön avludan, Güney-Batı yönünden çift kanatla açılan kapıdan girilmektedir. Bu odanın arka avluya Kuzey-Doğu yönüne açılan çift kanatlı ikinci kapısı vardır. Zahire odasının Kuzey-Batı ve Güney-Doğu yönlerinde zeminden iki metre yükseklikte duvarlara doğru meyili iki kısmı var. Bu kısımlar kemerlidir. Bu kısmın amacı, birinin üzerine arpa birinin üzerine de buğday depolamayı sağlamaktadır. (Bak fotoğraf No: 75)

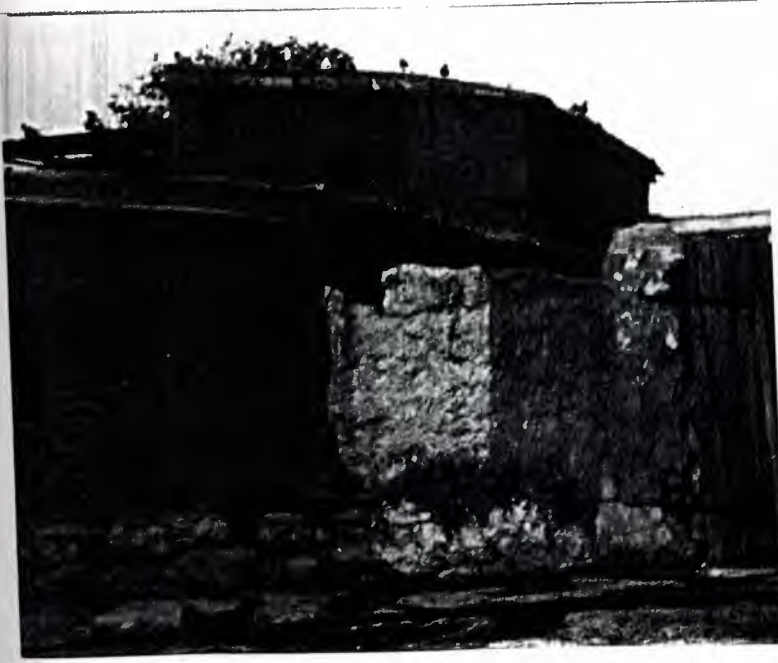
Zahire odasının Güney-Batı sınırına düşen ön avlunun Güney-Doğu yönündeki aşevinin (mutfak) kapısı kanatsızdır. Aşevinin (mutfak) Doğu köşesinde bir ocak vardır. Aşevinin (mutfak) Güney-Batı ön avlunun Güney-Doğu yönünde fırın vardır. Fırının ağzı Kuzey-Batıya bakmaktadır.

Fotoğraf No: 1
Kuzey-Batı yönünden
fırının görünüşü

Yaşam odasının Güney-Batı duvarının Batı köşesinde ön avlunun Kuzey-Doğu yönünde su kuyusu bulunmaktadır.

Ön avlu çift kanatlı bir kapı ile arka avluya bağlanmaktadır.

Fotoğraf No: 2
Güney yönünden ahır ve samankığın görünüşü

Arka avlunun Kuzey-Batı yönünde ahıra yer verildiği görülmektedir. Ahır kapısı Güney-Doğu yönüne bakmaktadır. Ahırın Güney-Batı yönünde bir penceresi vardır.

Fotoğraf No: 3
Güney-Doğu yönünden ahırın görünüşü

Ahırın Kuzey-Doğu arka avlunun Kuzey-Batı yönünde bulunan samanlığa iki ayrı çift kanatlı açılan kapı ile girilmektedir. Samanlığın Güney-Batı yönünde iki adet havale deliği (havale penceresi) bulunmaktadır. Samanlığın Güney-Doğu yönünde ise damın 0.50 m altında üçgen küçük hava delikleri vardır.

Fotoğraf No: 4
Güney-Doğu yönünden
samanlığın havale deliğinin
ve saçak kenarlarının görünüşü

Arka avlunun Güney-Doğu yönünde Doğu köşesinde bulunan wc'ye tek kanatlı açılan kapı ile girilmektedir. Wc'nin Kuzey-Batı yönünde pencere boşluğu bırakılmıştır. Wc'nin inşa sisteminden sonradan eklenti olarak yapıldığı görülmektedir.

Arka avlunun, giriş kapısının hemen önünde dik dörtgen bir hayvan su içme teknesi vardır.

Fotoğraf No: 5

Wc'nin Kuzey-Batı yönünden, arka avludan görünüşü

3.1.1.3 Yapım Sistemi ve Yapı Malzemesi

Yapım sistemi geleneksel yığma kerpiç yapı sistemindedir.

Yaşam odasının ve zahire odasının döşemesi topraktır.

Duvarları kerpiç duvar olup sıvasızdır. Kerpiç duvarların altında su basman (sokul) seviyesine kadar taş duvarla temel yapılmıştır.

Zahire odasındaki arpa, buğday depolama kısmının duvarları taş, üzeri ise beyaz köy mermeridir. Kapı ve pencere lentoları ahşaptır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Mertek üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Dam topraktır. Damda saçak oluşturmak için beyaz köy mermeri 0, 20 m lik çıkma yapılmıştır. Yağmur suyundan toprağın akmasını engellemek için, saçak kenarlarına topraktan set (parapet) yapılmıştır. Yağmur suyunu akıtmak için, alaturka kiremitten yapılmış çörten kullanılmıştır.

Aşevinin (mutfak), döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır.

Kapı lentosu ahşaptır. Doğu köşesinde bulunan ocak iskeleti ağaç dalları bükülerek duvara tuturulmuş ve üzerleri çamurla örtülmüştür.

(Bak fotoğraf No:75) Aşevinin (mutfak), damı topraktır. Damda saçak oluşturmak için beyaz köy mermerleri 0.10 m'lik çıkma yapılmıştır. Yağmur suyundan toprağın akmasını engellemek için, saçak kenarlarına topraktan set (parapet) yapılmıştır. Yağmur suyunu akıtmak için alaturka kiremitten yapılmış çörten kullanılmıştır. Ahırın ve samanlığın döşemeleri topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Kerpiç duvarların altında su basmanı (sokul) seviyesine kadar taş duvarla temel yapılmıştır. Bu duvarlar tabi toprak seviyesinden 0.30 m kadar yükseltilmiştir. Kapı lentoları ahşaptır.

Fotoğraf No: 6

Samanlık ve ahırın su basmanlarının(sokul)Güney-Doğu yönünden görünüşü

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Dam topraktır. Damda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri çepe çevre dışa atılmıştır. Damlar sonradan tamir edilerek, çatı haline getirilmiş ve alaturka kiremit kullanılmıştır. Yağmur suyundan toprağın akmasını engellemek için, saçak kenarlarına topraktan set (parapet) yapılmıştır. Yağmur suyunu akıtmak için alaturka kiremitten yapılmış cörten kullanılmıştır.

Fotoğraf No: 7

Samanlık damının Güney-Doğu yönünden görünüşü

Wc döşemesi toprak olup altta emici kuyu veya septik tank yoktur. Duvarlar kerpiçtir. Kerpiç duvarların altında su basman (sokul) seviyesine kadar taş duvarla temel yapılmıştır. Bu duvarlar tabi toprak seviyesinden 0.30 m kadar yükseltilmiştir. Kapı lentosu ahşaptır. Damı yoktur. Kısa bir süre önce dama beton dökülmüştür.

Avlu duvarları 1.80 m yükseklikte kerpiçtir. Kerpiç duvarların altında su basman, (sokul) seviyesine kadar taş duvarla temel yapılmıştır. Bu duvarla tabi toprak seviyesinden 0.30-0.40 m kadar yükseltilmiştir.

Avlu kapılarının kenarları alçı sıvalı, yontulmuş sarı taş (kum taşı), olarak yapılmıştır.

Ön avluda bulunan kuyu ağzı sonradan beton dökülerek düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Arka avlunun girişinde bulunan hayvanların su içmesi için var olan tekne monolatik taştan oyulmuştur.

Fotoğraf No: 8
Monoletik taştan oyulmuş
hayvan su içme teknesi
görünüşü

Binanın taşıyıcı duvarları kerpiçtir. Temel ve su basman oluşturan taş duvar zeminden 0.30m kadar yükseltilmiştir.

Bunda amaç, kerpiç duvarları yağmur suyundan korunmasını sağlamaktır. Bu olay sadece aşevi (mutfak) duvarlarında yapılmadığı için, buradaki kerpiç duvarlarda tahribat görülmektedir.

Bu yapıda yapım sistemi olarak ilkel ve geleneksel yapım sistemini görmekteyiz.

3.1.1.4 Mimari Bulgular

Yaşam odasının Güney-Batı ve Kuzey-Doğu yönünde karşılıklı kapı ve penceresi olması hava sürüklüsyonu sağlıyor. Kuzey-Batı yönünde penceresi veya kapısı olmayışı dikkat çekicidir.

Zahire odasının döşemesi toprak olmasına karşın, arpa ve buğday depolanan yer, yerden 2.00 m yüksekliktedir.

Aşevinin (mutfak) kapısı Kuzey-Batı yöne bakması her nekadars ters gözükse de direk güneş ışınlarını almaktadır.

Ahırın kapısı Güney-Doğu yönüne açılmıştır. Penceresi ise Güney-Batıya açılmıştır. Burada hakim rüzgarla doğal havalandırma amaçlanmış olduğu görülmektedir.

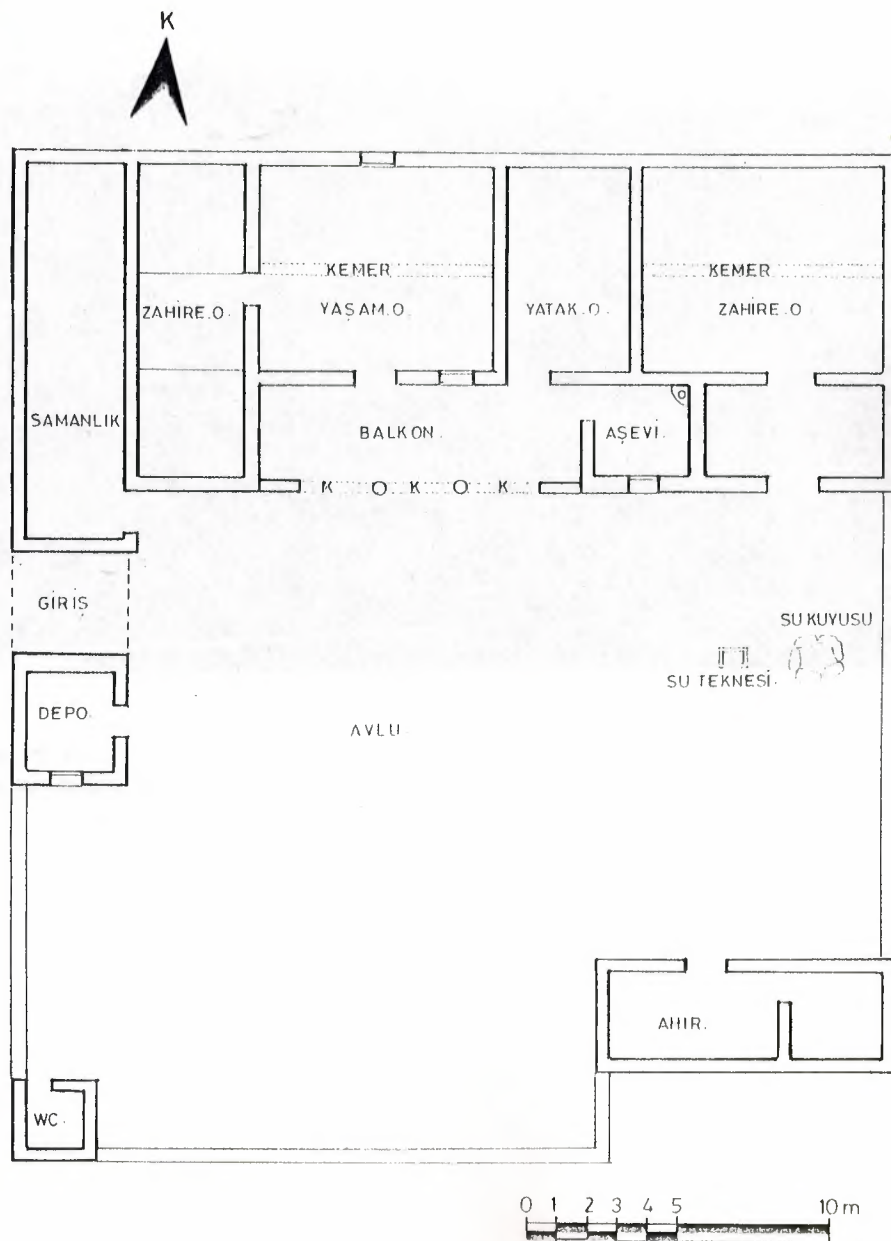
Samanlığın kapıları Güney-Doğuya açılmıştır. Samanlık 4.00 m yükseklikte tutulmuştur. Güney-Batı ve Güney-Doğu yönlerine havale delikleri açılmıştır. Bu mekanlarda havalandırmaya önem verildiği görülmektedir.

Wc sonradan yapılmasına rağmen koku sorunundan dolayı yaşam hacimlerinden uzak bir köşede düzenlenmiştir.

Konut, sahibi hayvancılıkla uğraştığı için iki ayrı avlu yapılmıştır. Ön avluda duvarlar 1.80 m tutularak ön avlu ev hanımının rahatlıkla iş yapabildiği bir mekan ve çocuk oyun alanı mekanı olarak kullanılıyor. Bu evdeki yerleşimin, yönlendirme ve yöresel iklim koşullarına uygun bir doğal klimazisasyon (iklimlendirme) sağlandığı görülmektedir. Genel yerleşimi ve fonksiyonel hacimlerini, yöresel iklim koşullarına göre düzenlediği izlenmektedir. Kerpiç yapı tekniğinin bilinçli bir şekilde kullanıldığı görülmektedir.

3.1.1.1 Hasan Küçük Konutu

Ev, 1974 öncesi Rumlara aittir. Konut, köy merkezi dışında, Güney-Doğu yönünde bulunuyor. Konutun, Batı yönünden toprak yol geçmektedir. diğer kısımları boş arazidir. Konut, aile tarafından kullanılmaktadır. Konutun, arası yaklaşık $736 m^2$ dir. Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konutun, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermekteyiz.

3.1.1.1.2 Fonksiyon

Yoldan çift kanatla açılan yüksek ve geniş bir kapı ile avluya girilmektedir. Kapıdan girilen yerin Kuzey yönünde samanlık, Güney yönünde, depo duvarı bulunmaktadır. Girişin üzeri kapalıdır. Burda oluşan mekan at arabasını yağmurdan ve güneşten korumak için düzenlenmiştir.

Fotoğraf No: 9

Doğu yönünden, avludan giriş, depo ve samanlık kapısının görünüşü

Depo ve samanlık duvar yapısı bu iki kısmın ilk önce var olduğunu, sonradan yıkıldığını ve tekrar aynı yere yapıldığını göstermektedir.

Giriş kapısının Güney, avlunun Batı yönünde bulunan depoya, avludan tek kanatlı açılan kapı ile girilmektedir. Bu odanın Güney yönüne çift kanatlı açılan bir penceresi vardır. Bu oda at arabasının ve koşum aksamalarının bulunduğu bir depo olarak inşa edilmiştir.

Fotoğraf No: 10
Doğu yönünden deponun görünüşü

Giriş kapısının Kuzey yönünde bulunan samanlığı, avluya bağlayan bir kapı ile giriliyor. Kapı kasası yoktur. Samanlığa pencere açılmaktadır. Sadece Batı yönünde bulunan yola üçgen havale delikleri bulunmaktadır.

Avlunun Kuzey yönünde bulunan yaşam kısımlarına, balkondan geçilerek varılmaktadır. Balkonun avluya, bakan cephesinde üç adet kemer bulunmaktadır.

Fotoğraf No: 11
Balkon kemerlerinin
detay görünüşü

Balkonun ve avlunun Kuzey yönünde, bulunan yaşam odasına çift kanatlı açılan kapı ile girilmektedir. Bu odanın, Balkona ve Kuzey yönüne, açılan birer adet çift kanatlı penceresi vardır. Odanın, orta yerinden geçen sivri bir kemer odayı ikiye bölmektedir.

Yaşam odasının Batı yönünde bulunan zahire odasına, yaşam odasından, çift kanatlı açılan kapı ile girilmektedir. Bu odanın, Kuzey ve Güney yönünde zeminden 1.20 m yükselmiş düz bir plato üzerine zahire depoları kağır olarak inşa edilmiştir. Alttaki bölümleri diğer yiyecekler için depo olarak kullanılmaktadır.

Yaşam odasının Doğu, Balkonun ise Kuzey yönünde bulunan yatak odasına, çift kanatlı açılan kapı ile balkondan giriliyor. Bu odanın, penceresi yoktur.

Balkonun, Kuzey yönünde bulunan aşevine (mutfak), balkondan çift kanatlı açılan kapı ile girilmektedir. Bu odanın, Güney yönünde çift kanatlı açılan bir penceresi vardır. Odanın, Kuzey-Doğu köşesinde ocakağa yer verilmiştir. (Bak fotoğraf No:75)

Avlunun, Kuzey Yönünde, Kuzey-Doğu köşesinde bulunan, zahire odasına girilen kapıda kasa yoktur. Kasasız kapıdan ilk önce daha küçük bir odaya giriliyor. Bu odada hayvanlara yem depolamak için kullanılmaktadır. Bu odanın giriş kapısı üzerinde üçgen bir havale deliği vardır.

Fotoğraf No: 12
Zahire odasının
Güney yönünden
görünüşü

Bu küçük odadan, çift kanatlı açılan bir kapı ile büyük odaya geçilmektedir.

Büyük odanın orta yerinde sivri kemer vardır. Bu odanın penceresi yoktur.

Avlunun Güney yönünde Güney-Batı köşesinde bulunan wc'ye Kuzey yönünden tek kanatlı kapı ile giriliyor. Wc'e tüm malzeme yapısıyla sonradan çok eklenti biçiminde yapıldığı belli olmaktadır. Nitekim bu gün yıkılmış durumdadır.

Avlunun Güney Yönünde, Güney-Doğu köşesinde bulunan ahıra kasasız kapı ile Kuzey yönünden girilmektedir. Ahır iki kısımdan oluşuyor. İkinci kısma açılan çift kanatlı kapı ile girilmektedir.

Fotoğraf No: 13
Ahırın Kuzey yönünden
görünüşü

Avluyu saran binaların dışında kalan komşu sınırlara 2.50 m duvar çevrilmiştir. Avlunun, Doğu yönünde su kuyusu ve yanında hayvanların su içmesi için dikdörtgen bir tekne bulunmaktadır. Avlunun, giriş kapısına, yakın yerde at arabası halen duruyor. Avlunun,hemen dışında silindirik arı kovanlarına yer verilmiştir.

Fotoğraf No: 14
Avlu içinde bulunan
at arabasının Doğu
yönünden görünüşü

Fotoğraf No: 15
Arı kovanlarının görünüşü

3.1.1.1.3 Yapım Sistemi ve Yapı Malzemesi

Yapım sistemi geleneksel yığma kerpiç yapı sistemindedir.

Giriş kısmında at arabasını doğal şartlardan (yağmur ve güneş) korumak için yapılan mekanın, samanlığın ve deponun döşemeleri topraktır. Duvarları kerpiçtir. Temel ve su basmanı oluşturan taş duvar, zeminden 0.30 m kadar yükseltilmiştir. Bunda amaç, kerpiç duvarları yağmur sularından korumasını sağlamaktır. Sadece avludan taraf, olan kısımlar alçı sıvalıdır. Kapı ve pencere lentoları ahşaptır.

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış merteklerdir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Çatılar alaturka kiremitle örtülmüştür. Çatılarda saçak oluşturmak için beyaz köy mermerleri 0.20 m dışa atıktır.

Fotoğraf No: 16

Giriş kapısı, samanlık ve deponun Güncy yönünden görünüşü

Balkonun, yaşam odasının, yatak odasının, zahire odalarının ve aşevinin (mutfak) döşemeleri topraktır. Duvarları kerpiç olup alçı sıvalıdır. Bu odalarda temel ve su basman için taş duvar kullanılmadığını göstermekteyiz. Bu odaların zemin birleştiği yerlerde kerpiçlerin yağmur sularının tahribatına dayanmayıp eridiğini ve alçı sıvaların da düştüğü görülmektedir.

Fotoğraf No: 17
Balkon kemerlerinin
Güney yönünden
görünüşü.

Kapı ve pençere lentoları ahşaptır. Yaşam odasında ve zahire odasında belli bir mesafeyi aşabilmek ve açıklığı küçültmek için sivri kemer kullanılmıştır.

Balkonun, Yaşam odasının ve zahire odasının kemerleri sarıtaştandır (kum taşı). Tavanlar taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış merteklerdendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kâmiş hasırla örtülmüştür.

Çatı alaturka kiremit olup meyillidir. Çatıda saçak oluşturmak için, 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışa taşırılmıştır.

Ahırın döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Temel ve su basmanı oluşturan taş duvar, zeminden 0.30 m kadar yükseltilmiştir. Kapıların lentosu ahşaptır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kâmiş hasırla örtülmüştür. Çatıda saçak oluşturmak için, 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışa taşırılmıştır.

Wc döşemesi topraktır. Emici kuyu veya septik tank yoktur. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Dam yoktur.

Avlu duvarları kerpiçten olup sıvasızdır. Avlu duvarlarında, temel ve su basman için taş duvarın kullanılmadığını görmekteyiz. Duvarların, zemin birleştiği yerlerde kerpiçlerin yağmur suların tahribatına dayanmayıp eridiğini ve bazı yerlerde duvarın yıkıldığını görmekteyiz. Avlu içinde bulunan kuyu ağzı taştır. Kuyunun yanında bulunan hayvan su içme tekneside taştan oyulmuştur.

Fotoğraf No: 18
Avlu içinde bulunan
su kuyusu ve hayvan
suyu içme teknesinin
Doğu yönünden
görünüşü.

Avlu dışında bulunan arı kovanları toprak ile saman karıştırılarak, kerpiç çamuru gibi hazırlanıp, bir torba içine saman doldurulduktan sonra, çamur torbanın çevresine 0.05 m kalınlıkta sürülüyor. Daha sonra güneşte kurutuluyor. İyice kuruyunca torbanın içindeki saman ve torba alınıyor, böylelikle kerpiçten diyebileceğimiz arı kovanları elde ediliyor.

Fotoğraf No:19

Avlu dışında bulunan arı kovanının görünüşü.

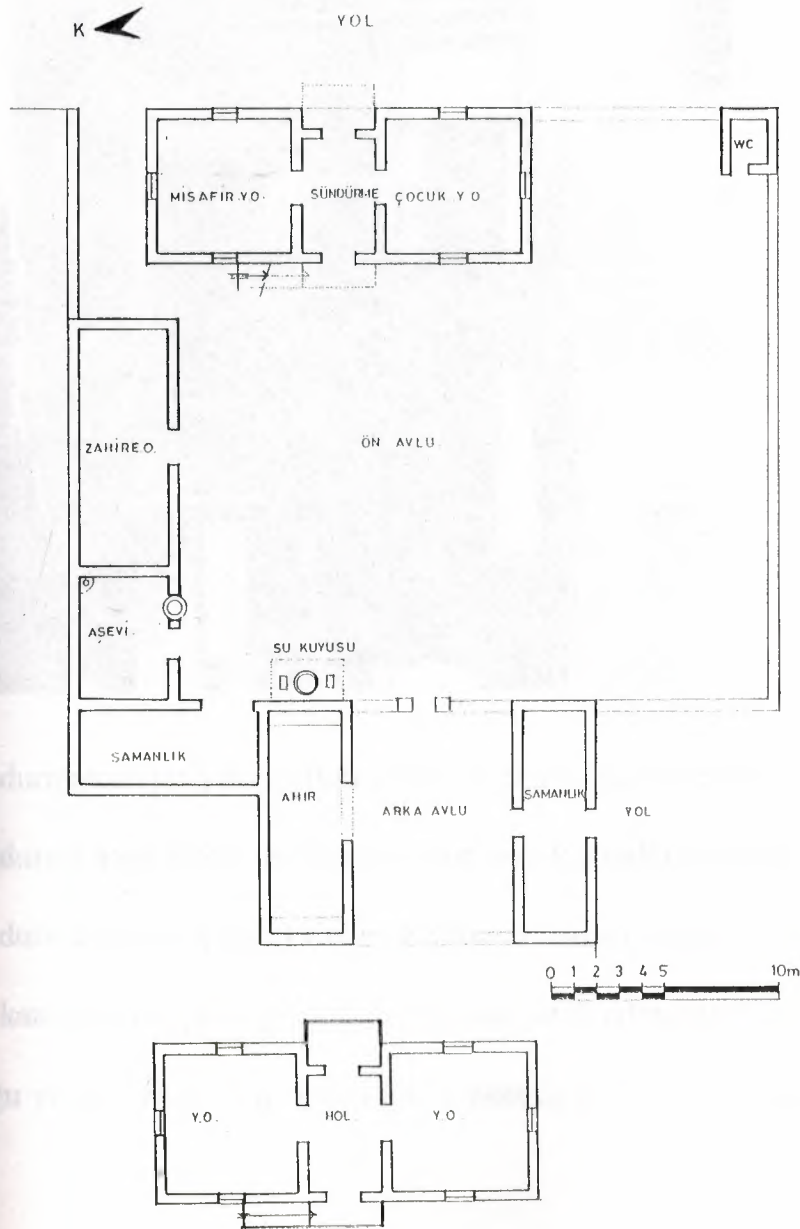
3.1.1.1.4 Mimari Bulgular

Giriş kapısı, yüklü at arabasının rahatlıkla avluya girebilecek büyüklükte yapılmıştır. At arabasına, çok önem verilerek onu doğal şartlardan korumak amacıyla ayrı bir mekan (garaj) ve çeşitli aksamaları için birde depo yapılmıştır. Balkon, Güney yönüne bakmaktadır. Yaz mevsiminde, güneş dik geldiği için, yaşam ve yatma odaları güneş ışıınımlarından korunmuştur. Kış mevsiminde ise güneş yatay geldiği için bu odalar güneş ışığı alabilmektedir. Yaşam odası kapısı ve penceresi Güney yönüne baktığı gibi Kuzey yönüne de bir pencere açılarak tamamen Yaz mevsiminde hava sürkülasyonu sağlanmıştır. Yatak odası kapısı, Güney yönüne bakmaktadır. Kuzey yöne penceresi yoktur. Aşevinin (mutfak), kapısı balkondan olduğu için güneş ışıınımlarından etkilenmemekte, sadece Güney yönde bulunan pencereden ışık almaktadır. Zahirde odasında (anbar), arpa ve buğdayın çürümemesi için taştan masa yapılarak zeminden yükseltiştir. Samanlık ve hayvan yemi saklanan zahirde odası, döşemesi toprak olmasına rağmen havale delikleri (penceresi) ile çürüme engellenmeye çalışılmıştır. Ahır, iki kısımlı yapılarak yaz ve kış mevsimleri göz önüne alınmıştır. Birinci kısmın kapısı Kuzey yöne bakmaktadır. İkinci kısmın ise penceresi yoktur. Ahırın kış ve yaz mevsimi düşünülerek iki kısımdan yapıldığını görmekteyiz. Avlu duvarları, yüksek tutularak ev hanımlarının iş merkezi haline getirmiş ve aynı zamanda çocuk oyun alanı olarak kullanılmıştır. Konut bu yapısı ile yöresel iklim özellikleri, fonksiyonel hacimlere dağılan bir planlamaya sahiptir. Yöresel iklim koşulları faydalı bir biçimde kullanılmıştır.

3.1.1.1.1 Halil Bağı Konutu

Konut, 1974 öncesi Rumlara aitti. Konut, köy merkezi dışında, Güney-Batı yönünde bulunuyor. Konutun, Doğu yönünden asfalt yol, Güney yönünden ise toprak yol geçmektedir. Diğer kısımlarda komşu binalar var. Konut, aile tarafından kullanılmaktadır. Konutun arası yaklaşık 1015 m² dir.

Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konutun, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermekteyiz.

3.1.1.1.2 Fonksiyon

Yoldan evin sundurme (giriş holü) odasına çift katlı kapı ile girilmektedir. Dış kapı 1.00 m içe çekilerek, üst kısımda ise 1.00 m çıkma yapılarak kapı üzerinde balkon oluşturulmuştur.

Fotoğraf No: 20
Giriş kapısının
Doğu yönünden,
yol cephesinden
görünüşü

Sundurmanın (giriş holü) Batı yönünde avluya açılan çift kanatlı kapısı vardır.

Sundurma aynı zamanda oturma odası olarakta kullanılmaktadır.

Sundurmanın (giriş holü) Kuzey kısmında bulunan misafir yatak odasına çift kanatlı bir kapı ile geçilmektedir. Bu yatak odasının, Kuzey yönünde, Doğu ve Batı yönlerinde karşılıklı üç adet üç kanatlı penceresi vardır.

Sundurmanın (giriş holü), Güney yönünde bulunan çocuk yatak odasına, çift kanatlı bir kapı ile geçilmektedir.

Çocuk yatak odasının, Güney yönüne ve Doğu, Batı yönünde karşılıklı üç adet çift kanatlı açılan penceresi vardır.

Evin, Batı yönünde avludan, üzeri açık ahşaptan merdivenler ile hanay (I. kat) kısmına çıkılmaktadır.

Hanay, kısmındaki hole çift kanatlı açılan bir kapı ile girilmektedir.

Fotoğraf No: 21
Hanay balkonunun (1. kat)
Doğu yönünden, yol
cephesinden görünüşü

Holün, Kuzey yönünde bulunan yatak odasına çift kanatlı açılan bir kapı ile geçilmektedir. Bu odanın, Kuzey yönüne ve Batı, Doğu yönüne karşılıklı üç adet çift kanatlı açılan penceresi vardır.

Holün, Güney yönünde bulunan, yatak odasına çift kanatlı açılan bir kapı ile geçilmektedir. Bu odanın, Güney yönünde ve Batı, Doğu yönüne karşılıklı üç adet açılan penceresi vardır. Bu odanın aynı zamanda Güney yönündeki penceresi üzerinde bir havale deliği (havale penceresi) bulunmaktadır.

Fotoğraf No: 22
Hanaydaki (1. kat)
yatak odasının Batı
yönünden, ön
avludan görünüşü

Evin, Güney yönünde arsanın Güney-Doğu köşesinde wc'si bulunmaktadır. Wc'nin penceresi yoktur. Batı yönüne, açılan tek kanatlı 0.75m genişliğinde bir kapısı vardır. Wc'nin malzeme yapısı ve çatı kaplaması ile sonradan yapıldığı görülmektedir.

Arsanın, Kuzey-Doğu köşesinde bulunan ve 1.50 cm yükseklikte olan çift kanatlı kapı ile ön avluya girilebilmektedir.

Evin, Batı yönünde avlunun, Kuzey yönünde bir zahire odası bulunmaktadır.

Bu odaya, çift kanatlı açılan kapı ile Güney yönünden girilmektedir.

Zahire odasının, kapısı üzerinde 0.40x0.60 m küçük üç adet penceresi vardır.

Zahire odasının Batı, avlunun Kuzey yönünde aşevi (mutfak) bulunmaktadır.

Aşevinin (mutfak) avluya açılan ve Güney yöne bakan çift kanatlı bir kapısı

vardır. Kapının üzerinde çatıdan 0.50 m alta bir havale deliği (havale

penceresi) bulunuyor. Aşevinin (mutfak),Güney yönüne bakan çift kanatlı

açılan bir penceresi vardır. Pencerenin içinde yuvarlak kap yıkama teknesi

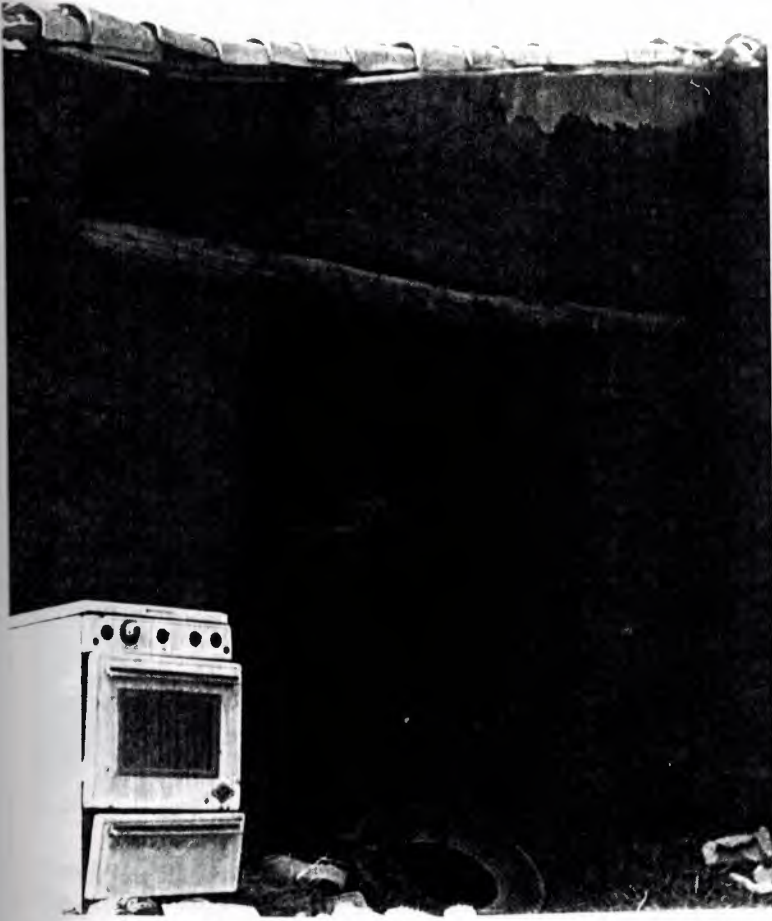
bulunuyor. Tekne içerden ve avludan kullanılabilmektedir. Bu odanın,

Kuzey-Doğu köşesinde ocak bulunmaktadır (Bak fotoğraf No: 75).

Fotoğraf No: 23
Aşevinin (mutfak) Güney
yönünden ön avludan
görünüşü

Aşevinin (mutfak), Batı yönde, ön avlunun, Kuzey-Batı köşesinde bulunan samanlığa, geniş bir kapı ile giriliyor. Kapı kasası yoktur. Kapının sol üst köşesinde bir (havale deliği) bulunmaktadır.

Fotoğraf No: 24

Samanlığın Doğu yönünden ön avludan görünüşü

Ön avlunun, Batı yönünde, ahırın duvarına, bitişik yerde su kuyusu yer almaktadır. Su kuyusunun iki kenarına 0.40x0.60 m ebatında kerpiçten dikmeler yapılarak üzeri kapatılmış ve gölgelik elde edilmiştir.

Fotoğraf No: 25
Ön avludaki kuyunun görünüşü

Ön avlunun Batı yönünde bulunan, arka avluya tek kanatlı açılan bir kapı ile girilmektedir. Arka avlunun,Kuzey yönünde bulunan ahırın, kapısı tam kemerlidir.Ahır kapısı Güney yönüne açılmıştır.

Fotoğraf No: 26

Ahırın Güney yönünden, arka avludan görünüşü

Ahırın, Doğu ve Batı yönlerinde ahırla birlikte entegre edilerek inşa edilmiş yemlikler bulunmaktadır.

Fotoğraf No: 27

Ahırın içinde bulunan yemliklerin görünüşü

Arka avlunun, Güney yönünde bulunan samanlığa, Kuzey yönündeki çift kanatlı, açılan kapı ile girildiği gibi, Güney yönündeki toprak yoldan da, çift kanatlı açılan kapı ile girilebiliyor. Samanlığın, sadece Güney yönüne üçgen küçük havale delikleri vardır. Böylece samanlığı içerden ve dışardan kullanma imkanı sağlamaktadır.

Ön ve arka avlu da mekan olmayan yerlerde bahçe duvarlarını oluşturmak için 1.80 m yükseklikte duvarlarla çevrilmiştir.

3.1.1.1.3 Yapım Sistemi ve Yapım Malzemesi

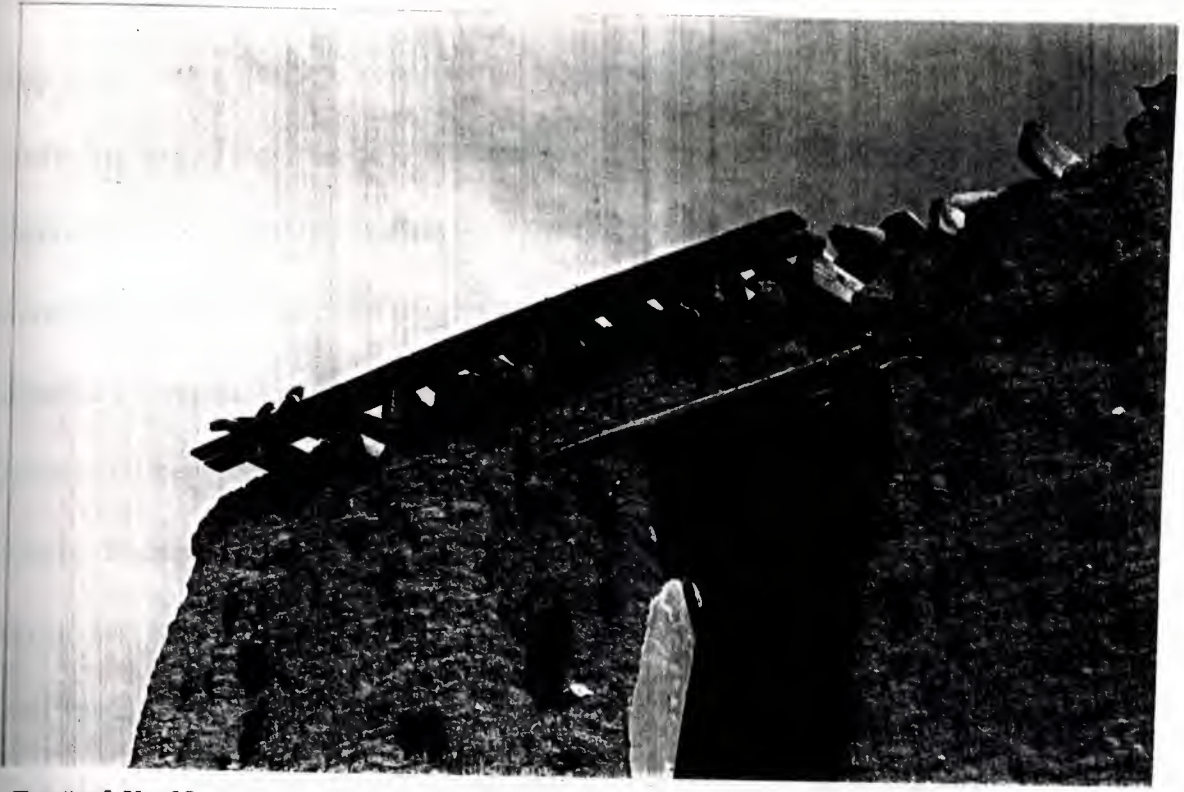
Binanın, geliştirilmiş, geleneksel kerpiç yapı sisteminde inşa edilmemiş olduğu görülmektedir. İnşaat malzemesi olarak doğal malzemeler kullanılmıştır. Sundurmanın (giriş holü) döşemesi beyaz köy mermeri ile döşenmiştir. Duvarlar kerpiç olup alçı sıvalıdır. Kapı lentoları ahşaptır. Tavan 0.10x0.15 m lik 0.50 m aralıka dizilmiş mertekler ve merteklerin üzeri kamış hasır kaplanıp üzerine toprak örtümüştür. Bu haliyle gelenekse kerpiç yapı sistemindedir. Kullanılan inşaat malzemeleri doğal malzemelerdir.

Zemin kattaki yatak odalarının döşemeleri beyaz köy mermeri ile döşenmiştir. Duvarlar kerpiç olup alçı sıvalıdır. Kapı ve pencere lentoları ahşaptır. Tavanlar 0.10x0.15 m lik 0.50 m lik ara ile ahşap mertektir. Odaların, orta yerinden merteklerin sehim vermemesi ve belli bir açıklığı geçmek için merteklerin altına çelik kiriş konmuştur.

Merdiven ve balkonlar ahşaptandır. I. Kattaki hol ve yatak odaları, döşemeleri beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar kerpiç olup alçı sıvalıdır. Kapı ve pencere lentoları ahşaptır. Tavanlar 0.5 x 0.10 m' lik 0.50 m ara ile ahşap mertek ile döşelidir. Merteklerin üzeri ahşap kaplamadır.

Çatı alaturka kiremit ile örtülmüştür.

Çatıda saçak oluşturmak için mertekler 0.20 m dışa atılmıştır. Saçak üzerleri ahşap kaplamadır.

Fotoğraf No: 28

Hanay (1. Kat) saçaklarının Doğu yönünden, Yol cephesinden görünüşü.

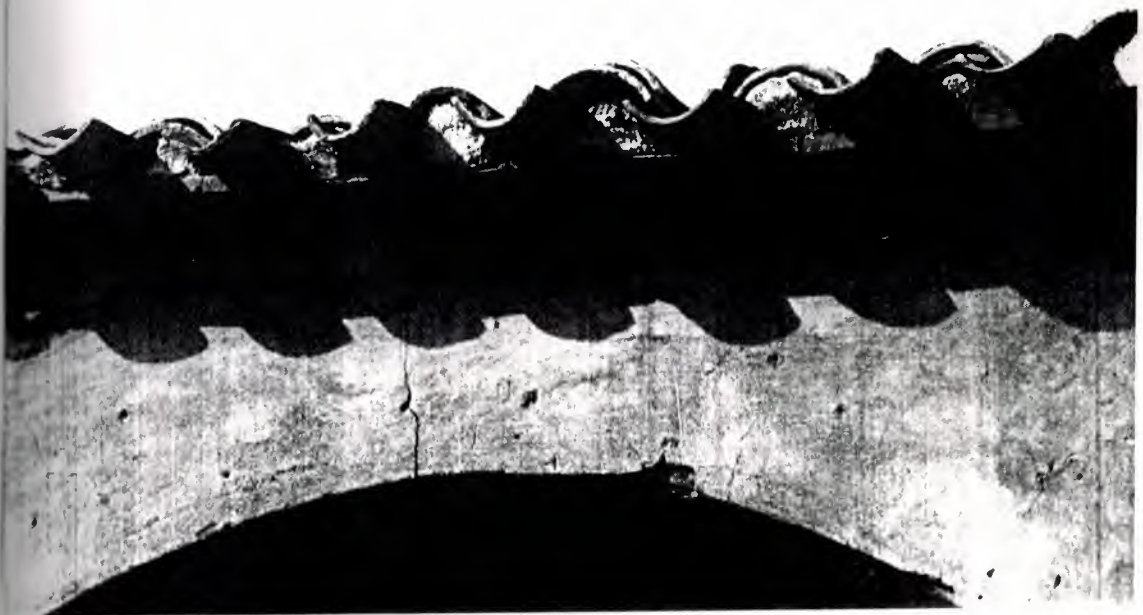
Fotoğraf No: 29

Hanayın (1. Kat) saçaklarının Batı yönünden, ön avludan görünüşü.

Aşevi(mutfak), Zahir odayı ve samanlık döşemeleri topraktır. Duvarlar kerpiç olup sadece kapı, pencere kenarları ve çatının altında şerit şeklinde alçı sıva vardır.Bu sıva ahşap lentoları ve mertekleri yağmurdan korumak için yapıldığı görölmektedir. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış merteklerdendir.Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtölmüştür.Çatı alaturka kiremittir. Çatılarda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışa taşırılmıştır.

Ahırın döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiçtendir. Sadece kemer kesme sarı taştır (kum taşı). Kemerlerde ve çatının altında şerit biçimde alçı sıva vardır.Ahır içinde bulunan yemlikler taştandır. Taşların üzeri ahşaptır. Çatı alaturka kiremittir. Çatıda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışa taşırılmıştır.

Fotoğraf No: 30

Ahırın saçak ve çatısının Güney yönünden görünüşü.

Arka avludaki samanlık döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç olup sadece kapı üzerleri ve çatı altında şerit halinde alçı sıva vardır. Bunun nedeni ahşap lentoları ve mertekleri yağmurdan korumaktır. Tavanlar taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış merteklerdendir. Mertek üzeri kamış hasırdır. Çatı alaturka kiremittir. Çatıda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışa taşırılmıştır.

Wc döşemesi betondur. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Kapı lentosu ahşaptır. Tavan sonradan oluklu çinko ile örtülmüştür.

Wc, malzeme ve yapısıyla sonradan yapıldığı anlaşılmaktadır.

Avlu duvarları kerpiç olup sıvasızdır. Bu tip yapımda temel ve su basman için taş duvarın kullanılmadığını görmekteyiz. Bu binanın zeminin birleştiği yerlerde kerpiçlerin yağmur sularının tahribatına dayanmayıp eridiği görülmektedir.

3.1.1.1.4 MİMARİ BULGULAR

Giriş kapısı 0.90 m geriçekilerek üstte hanay (I.Kat) kısmı ise bir metre yola balkon çıkması yapılmıştır. Böylelikle giriş kapısı yağmurdan ve güneşten korunmuş olmaktadır. Yaz mevsiminde ise güneş ışınlamalarının sundurmaya (giriş holü) girmesi engellenmiştir. Avluya çıkan kapı üzerinde de merdiven sahanlığın oluşu, kapıyı yağmurdan ve güneşten korumaktadır.

Aynı zamanda güneş ışınlamalarının sundurmaya (giriş holü) girmesi engellendiği gibi kış mevsiminde yatay gelen güneşten yararlanılmış olundu. En önemlisi ise sundurmada (giriş holü) Doğu ve Batı yönlerine karşılıklı iki kapının olması hava sirkülasyonu sağlamış olduğu ve doğal bir klimazisasyon (iklimlendirme) sağlandığı görülmektedir. Evin, zemin katındaki iki odaya bakıldığında, odalardan birinin Kuzey, Doğu ve Batı yönlerine penceresi olması bu odanın yazlık yazlık oda olarak kullanıldığını diğer odanın ise kışlık oda olarak kullanıldığını gösteriyor. Bu odanın, Güney, ve Batı yönlerine penceresi vardır. Wc, ise sonradan yapıldığı için yöresel yerleşime uymadığı görülüyor. Bunun nedeni kapısının dahi yanlış yöne baktırıldığı tesbit edilmiştir. Ön avludaki, zahire odası kapısı, Güney yöne açılmaktadır. Kapı üzerindeki havale delikleri (havale penceresi) depolanan ürünün doğal olarak havalandırmasını sağlamaktadır.

Aşevi(mutfak), Güney yönüne baktırılmıştır. Fakat samanlığın, varlığından ötürü güneş odaya girmiyor. Yuvarlak eviye, pencere içine konulması yaz mevsiminde dışardan da kullanılmasını temin içindir.

Bu odanın kapı ve penceresi Güney yöne,bakmakta ve ayrıca kapı üzerinde havale deliği (havale penceresi) vardır.

Samanlık kapısı, Doğu yönüne bakıyor, kapısı üzerinde havale deliği (havale penceresi) bulunmaktadır.

Arka avludaki, Ahırın kapısı kemerli olması, ev sahibinin zengin olduğunu ve değerli atları olduğunu gösteriyor. Ahır içindeki yemliklerin önündeki taşların üzerinde ahşap mertegen geçmesi ahırın at ahır olduğunu doğruluyor. Ahır kemerli kapısı Güney yönüne baktırılmıştır.

Arka avluda, bulunan samanlığın iki kapısı vardır. Kapılardan biri Güney yöndeki toprak yola açılıyor. Bu samanlığın da kapı üzerinde havale delikleri (havale pencereleri) vardır. Havale delikleri (havale penceresi) yukarıda biriken sıcak havayı dışarıya atmasını sağlayan doğal bir klimazisasyon oluşturmaktadır.

Samanlığın, karşılıklı iki kapısı ve birinin yola açılması, samanlığın günlük kullanılan samanlık olduğunu gösterir.

Bu konut yerleşim ilkelerinin yöresel iklim koşullarının yararlı olarak kullanımına dayandırılmış olduğu izlenmektedir.

3.2 Dilekkaya Köyü Konutları

Dilekkaya köyü Lefkoşa bölgesinde yer alan ve 1974 öncesinde Türk köyü idi.

Köyün ilk ismi Ayakebir' dir. Köy düz bir alana yerleşmiştir. Köy halkı

kuru ziraat ve hayvancılıkla uğraşmaktadır.

Köy nüfusu 1993 sayımlarına göre 519' dur.

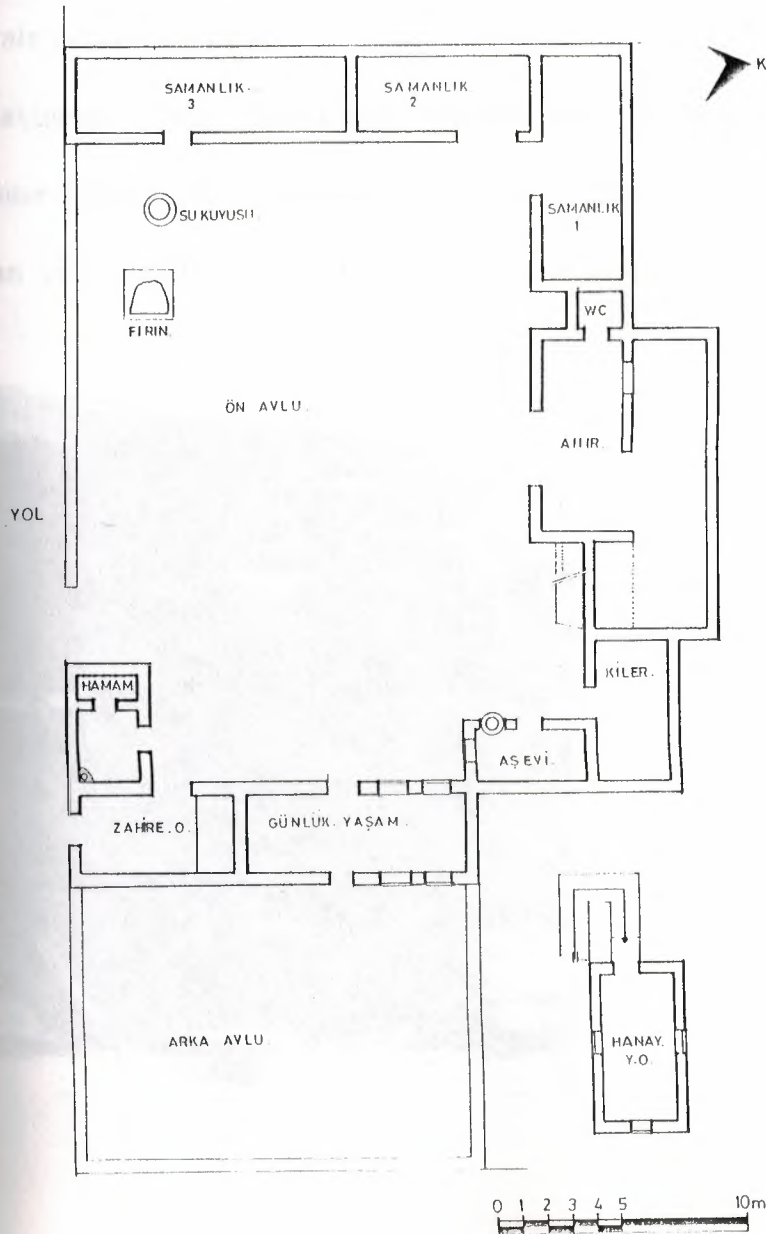

3.2.1. Cemal Şefki Hoca Konutu

Konutu köyün en zengin kişisi olan Hacı Mahmut kendisi için yaptırdı. Bu kişi ölünce konutu şimdiki sahibi olan Cemal Şefki Hoca aldı.

Konut köyün merkezi dışında Kuzey - Batı yönünde bulunuyor. Konutun Güney yönünden asfalt yol, Doğu yönünden ise toprak yol geçmektedir. Kuzey ve Batı yönünde komşu evlerle çevrilidir.

Konutun arsası yaklaşık 1022 m² dir. Konutta yeni sahibi oturmaktadır. Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konutun, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermekteyiz.

3.2.2 Fonksiyon :

Yoldan, çift kanatlı açılan kapı ile ön avluya girilmektedir.

Dış kapının, Doğu yönünde, arsanın Güney yönünde hamam görülmektedir.

Hamama ön avulunun Kuzey yönüne açılan tek kanatlı bir kapı ile girilmektedir. Hamam kapısı avludan gizlenmiştir. Hamam iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm soyunma, giyinme ve suyun ısıtıldığı kısımdır.

Bu kısımdan 0.70 x 1.50 m tek kanatlı bir kapı ile yıkanma kısmına geçilmektedir. Hamamın, birinci bölümünde, ön avluya açılan kapının sağ üst köşesinde damın başladığı yerde 0.20 x 0.40m ebatında havale deliği (havale penceresi) vardır.

Ön avlunun Güney - Doğu arka avlunun, Batı yönünde bulunan zahire odasına yoldan çift kanatlı bir kapı ile girilmektedir. Bu odanın, ön avluya açılan çift kanatlı ikinci bir kapısı bulunmaktadır.

Fotoğraf No: 31
Zahire odasının ve hamamın
Kuzey - Batı yönünden, ön
avludan görünüşü.

Zahire odasının kapılarının üzerinde damdan 0.50 m aşağıda karşılıklı dört adet 0.40 x 0.60 m' lik içi kafes korkuluklu havale deliği (havale penceresi) vardır.

Zahire odasının Kuzey yönünde zeminden 1.50 m yüksekliğinde 1.00 x 1.50 m ebatında beyaz köy mermerinden iki bölümlü üzeri eğimli bir kısım oluşturulmuştur. Bu kısım arpa ve buğdayı ayırmak için kullanılmaktadır. Ön avlunun, Doğu yönünde, arka avlunun, Batı yönünde günlük yaşam odası bulunuyor. Bu oda, oturma odası olarak kullanılıyordu. Bu odanın ön avluya ve arka avluya açılan çift kanatlı birer kapısı ve ikişer adet karşılıklı dört penceresi vardır. Kapı ve pencereler aynı zamanda Doğu, Batı yönünde bakmaktadır. Pencerelerin üzerinde birer adet de 0.40 x 0.60 m ebatında havale delikleri (havale penceresi) vardır.

Fotoğraf No: 32
Günlük yaşam odasının Doğu yönünden, arka avludan görünüşü.

Konutun ön avlusunun Doğu yönünde bulunan aşevinin (mutfak) kapısı, Batı yönüne bakmaktadır. Kapının kanatı yoktur. Kanımızca iklimden dolayı ilk yapısından kapı kanadı yapılmamıştır.

Kapının yanında bulunan penceresinde açılan, kapanan kantları yoktur.

Bu pencere kemere yakındır ve pencere içinde içten ve dıştan kullanılabilecek biçimde yuvarlak bir eviyesi vardır.

Fotoğraf No: 33
Batı yönünden, arka avludan
aşevi (mutfak) penceresi
görünüşü.

Aşevinin (mutfak) Güney yönünde çift kanatlı bir penceresi daha vardır.

Aşevinin (mutfak), Kuzey - Doğu köşesinde bir ocak bulunmaktadır..

Aşevinin (mutfak), Kuzey yönünde, ön avlunun da Kuzey-Doğu yönüne düşen kiler odası vardır. Kiler odasının penceresi yoktur. Sadece üçken küçük bir boşluk vardır. Kanımızca havalandırmayı sağlamak için konulmuştur.

Kiler odasının, üst kısmı hanaydır. (Ebebeyin yatak odası). Hanaya dıştan taş merdiven ile çıkılmaktadır.

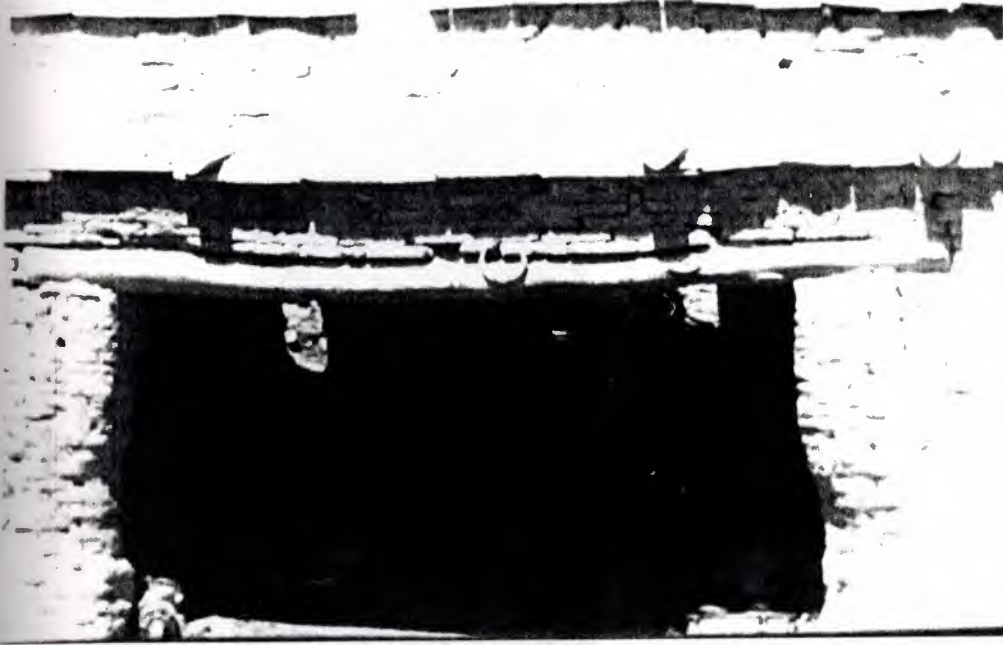
Fotoğraf No: 34
Merdivenlerin görünüşü

Merdivenin altında oluşturulan kemerli boşluk estetik yönü yanında küçük ve açık bir depo olarakta kullanılmak için yapıldığı görülmektedir.

Hanaya (Ebebeyin yatak odası) çift kanatlı açılan bir kapı ile girilmektedir. Hanayın Doğu, Batı ve Güney yönüne açılan çift kanatlı pancurlu üç adet penceresi vardır.

Fotoğraf No : 35
Hanayın (ebeveyin yatak odası)
Güney yönünden, ön avludan görünüşü.

Fotoğraf No: 36

Ahır kapısının Güney yönünden ön avludan görüntüsü.

Kilerin, Batı yönünde arsanın Kuzey yönünde ahır mevcuttur. Ahır, iki bölümden oluşmaktadır. Birinci kısım kapısı geniş olup ön avluya, Güney yönüne bakar. İkinci kısımda ise dışa açılan kapı ve pencere yoktur.

Ahırın, ön kısmından girilen ve kanatsız kapısı olan wc vardır. Wc'e yeri ve malzeme yapısı ile planlanarak yapıldığı görülmektedir.

Ön avlunun Kuzey - Batı köşesinde bir adet, Batı yönünde ise iki adet samanlık yer almaktadır. Bir ve iki nolu samanlıkların kapıları geniş ve kanatsızdır. Üç no'lu samanlığın çift kanatlı kapısı vardır. Samanlıkların pencere olarak kapılarının üzerinde dörtgen ve üçgen şekilde küçük havale delikleri vardır.

Fotoğraf No: 37
Samanlıkların Doğu yönünden ön avludan görüşleri

Ön avlunun Güney - Batı köşesinde 3 no'lu samanlığın Doğu yönünde bir su kuyusu ve fırın bulunmaktadır.

Ön avulun, Güney yönündeki yol cepesi ile arka avlunun Kuzey - Doğu Batı yönleri 2.00 m yüksekliğinde duvarla çevrilidir.

3.2.3 Yapım Sistemi ve Yapı Malzemesi

Yapım sistemi geleneksel yıpma kerpiç yapı sistemindedir.

Günlük yaşam, kiler ve hanay (Ebebeyin yatak odası) zemini

0.40 x 0.40 m'lik beyaz köy mermeri ile döşenmiştir.

Duvarlar kerpiçtir. Temel ve su basmanı oluşturan taş duvarlar, zeminden 0.30 m kadar yükseltilmiştir. Bunda amaç, kerpiç duvarları yağmur sularından korumasını sağlamaktır. İç kısımlar alçı sıvalıdır. Dış kısımlarda ise sadece pencere, kapı ve dam saçağının altında bir şerit halinde alçı sıva yapılmıştır. Bu sıvanın nedeni kapı, pencere üzerindeki ahşap lentonları dış etmenlerden koruması içindir. Çatı çıkması altına sürülen şerit halindeki alçı sıvada çatıdaki mertekleri korumak için yapılmış olduğu görülmektedir.

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış merteklerdendir. Merteklerin üzeri kamış hasırla, örtülmüştür. Çatı örtüsü ise alaturka kiremittir. Çatılarda saçak oluşturmak için beyaz köy mermerleri 0.20 m dışa atılmıştır.

Zahire odası, Aşevi(mutfak), hamam, samanlıkların ve ahır'ın döşemeleri topraktır.

Duvarlar kerpiç duvar olup sıvasızdır. Dış kısımlarda sadece kapı, pencere ve damın altında şerit halinde alçı sıva vardır. Temel ve su basmanı

oluşturan taş duvarlar, zeminden 0.30 m kadar yükseltilmiştir. Bunda amaç, kerpiç duvarları yağmur sularından korumasını sağlamaktır. Kapı ve pencere üzerlerinde ahşap lenton kullanılmıştır. Tavanlar taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri kamış hasır örtülüdür. Dam örtüsü killi topraktır. Damda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışa taşırılmıştır. Killi toprağın yapmur suyundan akınması için toprak set (parapet) olarak cepe çevre yükseltilmiştir. Aşevi (mutfak) damının setleri (parapet) alçı ile yapılmıştır. Yağmur suyunu akıtmak için çörten olarak alaturka kiremit ters çevrilerek kullanılmıştır.

Fotoğraf No: 38
Çörten olarak alaturka
kiremit görünüşü.

Wc.'nin döşemesi konut sahibinden aldığım bilgiye göre ilk önceleri iki adet 7.5 x 100 x 150 cm'lik beyaz köy mermeri ile yapılmıştır. Daha sonra yıkılınca betonla kapatılarak kullanmamışlar. Ön avluya yeni wc yapmış oldukları görülmektedir. Wc damı ise yuvarlak tomruktan yapılmış mertek üzeri yuvarlak kamış hasır olup üzeri topraktır.

3.2.4 Mimari Bulgular.

Konut iki ayrı fonksiyonu içeren, iki avlu etrafında oluşmaktadır.

Ön avlu evin günlük işlerinin yapıldığı ve hayvanların barındığı kısımdır. Arka avlu ise sadece misafir kabulü yeridir.

Ön avlunun Kuzey yönüne ve arsa sınırına kiler, ahır, wc, I. No'lu samanlık oturtulmuştur. Bu mekanların Kuzey yöne penceresi yoktur.

Özellikle ahırın kapısı Güney yönüne bakmakta ve hayvanlar bu şekilde Kuzey yönden esen soğuk havadan korunmaktadır..

Ön avluda varolan fırının ağızı da Doğu yöne bakmaktadır.

Samanlıklar ve zahire odasının yüksekliği 4.00 m'dir. Damların 0.50 m alta havale deliklerinin (havale penceresi) açılması ise saklanan saman, buğday, arpa gibi ürünlerin çürümesini engelleyen havalandırmayı sağlamaktadır.

Ön avlunun bazı mekanların Kuzeye düzenlenmesi kışın esen soğuk rüzgarlardan avluyu korumaktadır. Batı yönünde düzenlenen samanlıklar ve Güney yönünde, yol cephesinde 1.50 - 2.00 m yüksekliğinde duvar yapılması Kuzey - Batı yönünden yaz mevsiminde esen sıcak ve tozlu rüzgarın ön avluya girmesini önlemek için düzenlediği görülmektedir.

Hanayın (ebebeyin yatak odası) Batı yönünde kapısı Doğu, Güney ve Kuzey yönlerinde pencereleri sıcak yaz gecelerine karşı hava sirkülasyonu sağlamak için düzenlediği görülmektedir. Soğuk kış gecelerinde günlük yaşam yatak odası olarak da kullanılıyor.

Aşevi (mutfak) penceresine konan yuvarlak taş eviye kışın içerden, yazın dışarıdan kullanılmak üzere yapıldığı görülmektedir.

Günlük yaşam odasının, kapıları ve pencereleri karşılıklı Batı, Doğu yönüne açılarak hava sürkülasyonunu sağlamaktadır. Bu oda 4.00 m yükseklikte tutularak kapı ve pencere üzerlerine çatı altına gelecek biçimde havale pencerelerinin bulunması sıcak yaz günlerinde oturulur bir mekan haline geliyor. Havale delikleri (havale penceresi) yukarda biriken sıcak havayı dışarıya atmasını sağlayan doğal bir klimazizasyon (iklimlendirme) oluşturmaktadır.

Zahire odasının ve günlük yaşam odasının,arka avlunun Batı yönünde yer alması, her iki avlunun da kullanılması açısından çok fonksiyonel bir yapı göstermektedir.

Arka avlunun 1.50 - 1.80 m duvarlarla çevrilmesi sıcak yaz günlerinde oturulacak ve misafirlerin kabul edilmesini sağlayan bir mekan oluşturmaktadır.

Ön avluda atriylumlu ev sistemine uygun olduğu görülmektedir. Arka avlu ise alışılmış bahçe duvarları ile çevrilmiş bir bahçe anlamındadır.

Bu konut yerleşiminde iklimsel özelliklerin, konutun fonksiyonel dağılımı ve hacimler arası ilişkilerini şekillendirdiği görülmektedir.

3.3 Dipkarpaz Köyü Konutları

Dipkarpaz köyü, Magosa bölgesinde (Karpaz yarımadası) yer alan ve 1974 öncesi Rumların yaşadığı bir köydür. Bu köyde halen bir kısım Rum nüfus yaşamaktadır.

Köy dağlık bir alana yerleşmiştir. Köy halkının esas geçimi sulu ziraattır.

1993 yılında yapılan genel sayıma göre toplam nüfusu 1592 kişidir.

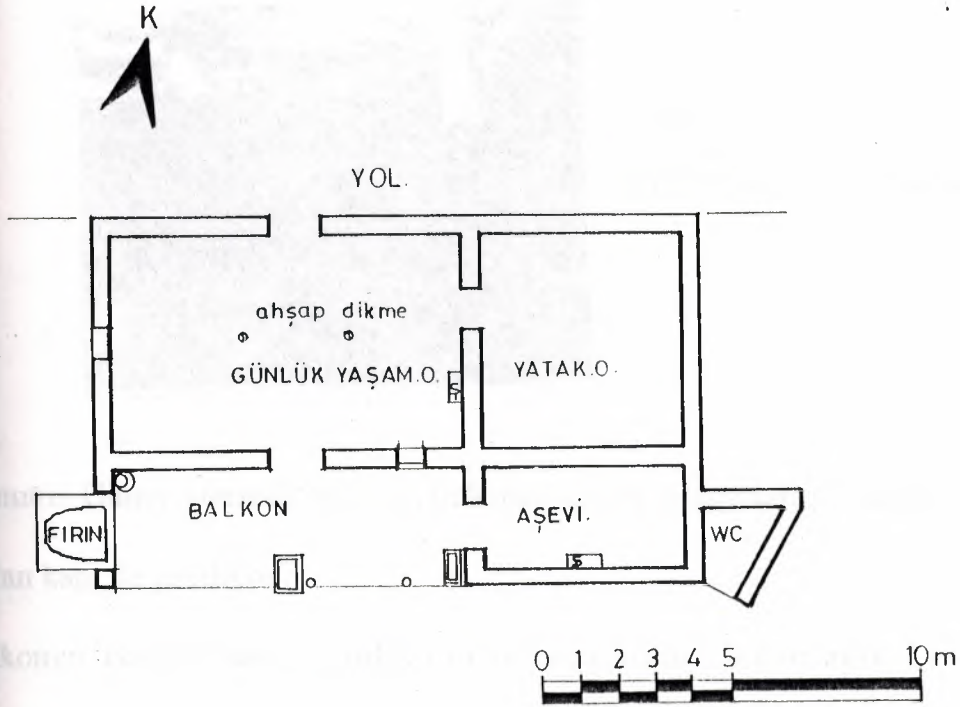
3.3.1 Bavlos Arfagorgu Konutu.

Konut sahibi, evin babasından kaldığını ve 176 yıllık oduğunu yani 1819 yılında yapıldığını söylemektedir.

Konut köy merkezi dışında, Doğu yönünde bulunuyor. Konutun Kuzey yönünden asfalt yol geçiyor. Diğer yanları ise boş arazidir.

Konut malsahibine ait olan geniş bir arazinin içindedir.

Alan, çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konutun, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu aşağıda vermekteyiz.

3.3.2 Fonksiyon

Yoldan çift kanallı açılan kapı ile yaşam odasına giriliyor. Bu odanın Güney yönünde balkona açılan çift kanatlı ikinci bir kapısı bulunuyor. Bu odanın Batı ve Güney yönünde balkona açılan çift kanatlı camlıksız ahşap kanatlı iki penceresi bulunuyor.

Odanın, Batı yönündeki duvarı üzerinde bir ocak (şömine) bulunuyor.

Yaşam odasının, Doğu yönünde bulunan yatak odasına tek kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Bu oda da pencere yoktur. Sadece Kuzey yönünde yol cephesinde damın hemen altında küçük yuvarlak havale delikleri vardır.

Fotoğraf No: 39
Yatak odası duvarı üzerinde
bulunan havale deliği görünüşü.

Konutun Güney yönünde bulunan balkona, yaşam odasından çift kanatlı açılan kapı ile geçiliyor.

Balkonun, Batı yönünde dışardan fırın bulunmaktadır. Fırının, ağzı balkona bakmaktadır. Fırının önünde balkonun Güney yönünde ve ortasında taştan hamur teknesi bulunmaktadır.

Fotoğraf No: 40

Fırın ağzının ve hamur teknesinin Doğu yönünden, balkondan görünüşü.

Balkonun Doğu, konutun Güney - Doğu yönünde bulunan aşevine (mutfak), çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Aşevinin (mutfak) penceresi yoktur. Aşevinin (mutfak) Güney yönündeki duvarın orta yerinde bir ocak vardır. Aşevinin (mutfak) kapıları balkonda odanın Batı duvarı üzerinde kapının hemen yanında bulunan taştan dikdörtgen eviyede yıkılıyor. Eviyenin üzerinde su için bir su testisi vardır.

Fotoğraf No: 41
Aşevi (mutfak) kapısının ve
eviye'nin Batı yönünden görünüşü.

Evin Güney - Doğu köşesinde bulunan wc'nin inşa sisteminden
sonradan eklenti olarak yapıldığı görülüyor.

Fotoğraf No: 42
Wc 'nin batı yönden görünüşü

Bolkonun Güney yönünde, balkondan 2.00 -3.00 m uzakta taştan yuvarlak iki adet su deposu vardır.

Fotoğraf No: 43 Su deposunun görünüşü.

3.3.3 Yapı Sistemi ve Yapı Malzemesi.

Yapım sistemi geleneksel kağır taş yığma yapı sistemindedir.

Konutun odalarının ve balkonun döşemesi topraktır. Duvarlar 0.45m genişliğinde doğal taş duvardır. Tüm duvarlar sıvasızdır.

Yaşam odasında belli bir mesafeyi aşabilmek ve açıklığı geçebilmek için iki adet yuvarlak tomruktan yapılmış ahşap dikme ve üzerlerine de yine yuvarlak tomruktan yapılmış mertek kiriş konmuştur.

Kapı, pencere letonları ahşaptır. Balkonun üzerini kapatmak için de iki adet dikme ve kiriş vazifesi gören yuvarlak tomruktan yapılmış mertek kullanılmıştır.

Fotoğraf No: 44

Balkon tavanın görünüşü

Tüm odaların tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir.

Merteklerin üzeri ağaç dalları ve yapraklarla örtülmüştür. Dam örtüsü topraktır. Damda saçak oluşturmak için, iki tane dam yan yana olan mertek 0.30 m dışa taşırılırken, ara yerde bir mertek dışa taşırılmamıştır. Dışa taşırılan merteklerin uçları düz değildir. Saçaklarda merteklerin üzerine ağaç dalları konmuştur. Bu dalların üzerine damdaki toprağın yağmur suyundan akmasını engellemek için taş dizilmiştir.

Fotoğraf No: 45
Konut damının saçaklarının görünüşü.

Balkon damının saçak kenarlarında ise tüm mertekler dışa taşırılmıştır. Bu merteklerin tümünün uçları düz değildir. Balkon saçak kenarlarına da taşlar düzgün dizilmiş olduğu görülmektedir.

Fotoğraf No: 46 Balkon tavan taşıyıcıları ve saçak kenarları görünüşü

Fotoğraf No: 47
Fırın ağzının, balkondan görünüşü.

Fırının ağzı yine yontulan doğal taştan yapılmıştır.

3.3.4 Mimari Bulgular

Arazinin Kuzey yönünden yol geçtiği için, konut yol kenarına inşa edilmiştir. Fakat buna rağmen Kuzey yönüne sadece giriş kapısı ve havale delikleri açılmıştır.

Günlük yaşam odasının kuzey yönünde bir kapısı ve balkona açılan kapı ve penceresi bulunması yaz mevsiminde hava sirkülasyonu sağlamakta olduğu görülmektedir. Bu olay doğal bir klimazizasyon (iklimlendirme) sağlamaktadır.

Yatak odasının dışarıya kapı ve penceresi bulunmakta, buna karşın yaz mevsimi de düşünülerek Kuzey yöne havale delikleri açılmıştır.

Aşevinin (mutfak) kapısı sadece balkona açılmakta olup penceresi yoktur.

Balkon'un açık kısmı Güney yöne bakmaktadır. Yaz mevsiminde güneş dik geldiği için günlük yaşam odasına güneş ısıyımları girmemektedir.

Buna karşın kış mevsiminde güneş yatay olduğu için güneş ısıyımlarının odaya girdiği görülmektedir.

Fırın ağzı, balkona baktırılarak yaz ve kış mevsiminde rahat iş yapıldığı gözlenmektedir.

Wc sonradan yapıldığı için hiç bir kurala uydurulmamış olduğu ve kapısının dahi Batı yönüne açıldığı görülmektedir.

Bu konutta yerleşim ilkelerinin yöresel iklim koşullarının yararlı olarak kullanımına dayandırılmış olduğu izlenmektedir.

3.4 Gaziköy Köyü Konutları

Gaziköy köyü Lefkoşa Bölgesinde yer alan ve 1974 öncesi Türk ve

Rumların karışık yaşadığı bir köydür.

Köyün ilk ismi Afanya'dır. Köy düz bir alana yerleşmiştir. Köy halkı

kuru ziraat ve hayvancılıkla geçiniyor. 1993 yılında yapılan genel sayımda; köy nüfusu 584 kişi idi.

3.4.1 Yakup Hüseyin Özünlü Konutu

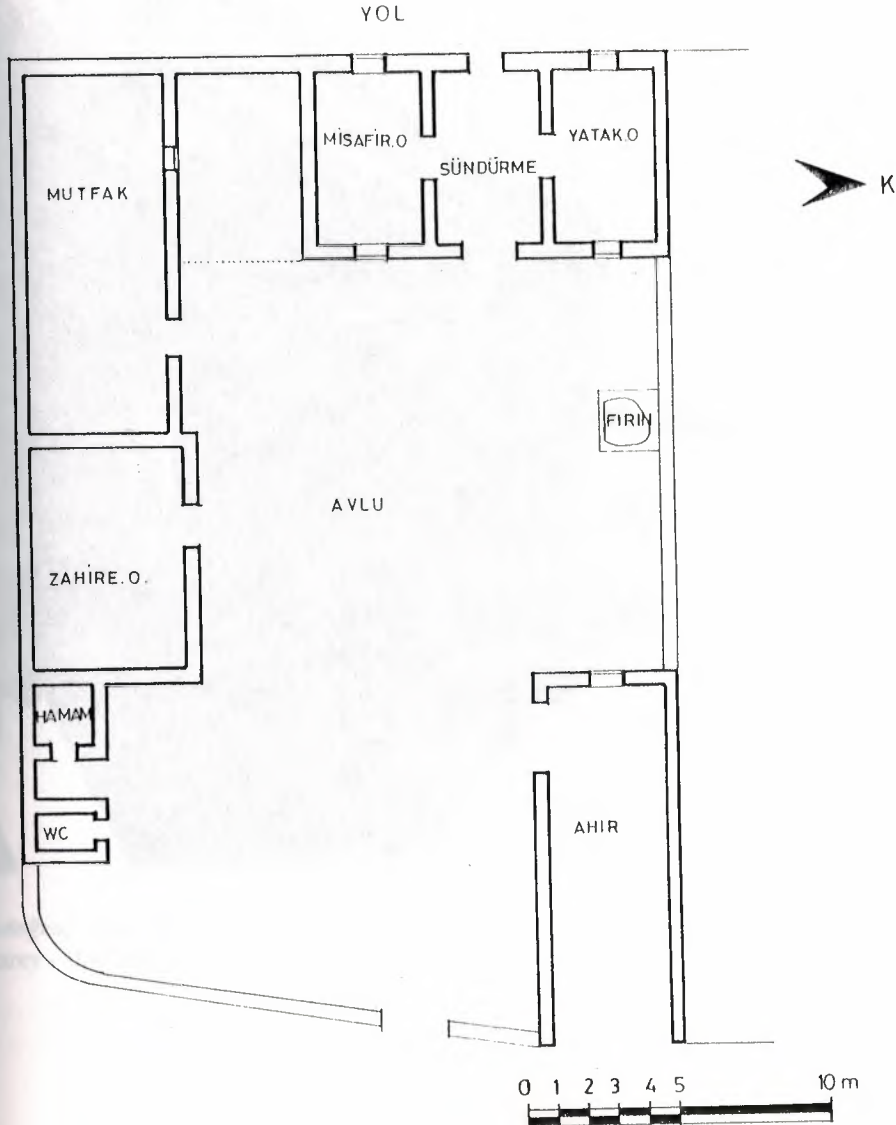
Konut, 1974'ten önce Rumlarındı. Köylülerden aldığımız bilgiye göre ilk sahibi toprak sahibi ve  obandı (hayvancı).

Konut köy merkezi dışında, Güney - Doğu yönünde bulunuyor.

Konutun, Batı yönünden asfalt yol, Güney ve Doğu yönünden toprak yol geçmektedir. Kuzey yönünde ise komşu ev vardır.

Konut arsası yaklaşık 680 m² dir. Konutta yeni sahibi oturmaktadır.

Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konut, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu aşağıda vermekteyiz.

3.4.2 Fonksiyon

Yoldan, çift kanatlı açılan kapı ile sundurmaya (giriş holü)

girilmektedir. Bu oda, oturma odası olarak da kullanılmaktadır.

Sundurmanın, (giriş holü) Kuzey yönünde bulunan ebebeyin yatak

odasına, çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Bu odanın, Batı ve Doğu yönüne

açılan çift kanatlı, çamlıklı pencereleri bulunuyor..

Sundurmanın, (giriş holü) Güney yönünde bulunan misafir yatak

odasına çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Bu odanın Batı ve Doğu yönüne

açılan çift kanatlı, çamlıklı pencereleri bulunuyor.

Fotoğraf No: 48

Kuzey - Batı yönünden konutun görünüşü.

Sundurmanın (giriş holünü) giriş kapısının karşısında olan çift kanatlı kapı avluya açılmaktadır..

Arsanın Güney - Batı yönünde bulunan aşevine, (mutfak) avludan çift kanatlı açılan kapı ile girilmektedir. Aşevi, (mutfak) kapısı Kuzey yöne açılmaktadır.

Aşevi, (mutfak) 4.50 x 11.50 m ebatında yapılmıştır. Aşevi, (mutfak) ile misafir yatak odası arasında kalan kısmının üzeri kapatılmıştır. Aşevinin, (mutfak) büyük tutulmasının nedeni süt ürünlerini işlemek içindir. Yaz mevsiminde, rahatlıkla süt ürünlerini işleyebilmek içinde üzeri kapalı üç tarafı açık mekan yaratılmıştır.

Fotoğraf No: 49

Açık aşevinin (mutfak) Doğu yönünden, avludan görünüşü.

Aşevinin, (mutfak) Doğu yönünde, avlunun, Güney yönünde bulunan, zahire odasına, çift kanatlı açılan kapı ile girilmektedir. Bu odanın penceresi yoktur. Çatının başladığı yerde, üçgen biçiminde, havale delikleri vardır. Zahire odasının, Doğu yönünde avlunun Güney yönünde hamam görülmektedir. Hamam kapısı avludan gizlenmiştir. Hamam, iki kısımdan oluşmaktadır. Ön kısım soyunma, giyinme olarak, ikinci kısım yıkanma kısmı olarak kullanılıyor. Soyunma, giyinme kısmının, kapısı yoktur. Buraya torbadan perde biçiminde örtü konmuştur. Yıkanma kısmının ise 0.60 x 1.50 m açılan kapısı vardır. Hamamın, Doğu yönünde bulunan Wc kapısı, Kuzey yöne bakmaktadır. Kapı kanadı 0.60 x 1.50 m dir. Wc kapısı avludan gizlenmiştir.

Fotoğraf No: 50

Hamam ve Wc'nin Kuzey yönünden görünüşü.

Arsanın kuzey yöcünde Ahır bulunuyor. Ahırın Doğu yönündeki toprak yola çift kanatlı açılan büyük bir kapısı vardır. Ahır inek ve eşek ahırıdır.

Ahırın, Batı yönüne, açılan bir penceresi ve Güney yönüne, avluya, açılan çift kanatlı kapısı bulunuyor..

Avluya, Doğu yönünden toprak yoldan çift kanatlı kapı ile de girilebilir.

Avlunun, Kuzey yönündeki, duvarına bitişik bir fırın vardır. Fırının ağzı Güney yönüne bakıyor.

Avlunun içinde zahire odasının, Kuzey - Batı duvarına yakın yerde bir küp duruyor. Bu küp küllü su (çamaşır suyu) küpüdür.

Fotoğraf No: 51

Küllü su (çamaşır suyu) küpünün Kuzey yönden görünümü.

Avlunun, mekan olmayan Kuzey yönünde, bir kısım ve Doğu yönü 1.50-

1.80 m yükseklikte duvarla çevrilidir.

3.4.3 Yapı Sistemi ve Yapı Malzemesi

Yapım sistemi geleneksel yığma kerpiç yapı sistemindedir.

Sundurmanın (Giriş holü) misafir yatak odası ve ebebeyin yatak odasının döşemeleri 0.40 x 0.40 cm beyaz köy mermeri ile döşelidir.

Duvarlar kerpiçtir. İçler alçı sıvalı dışlar da ise sadece kapı, pencere üzerleri ve çatının altında şerit halinde bir kısım alçı sıvalıdır. Dışta birtek buralara alçı sıva yapılmasının nedeni kapı, pencere üzerlerindeki ahşap lento ile çatı altındaki mertekleri dış etkenlerden korumak içindir.

Fotoğraf No: 52

Yatak Odası penceresinin Batı yönünden görünümü.

Tavan, taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış merteklerdendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kâmiş hasırla örtülmüştür.

Çatı malzemesi alaturka kiremittir. Çatıda, saçak oluşturmak için, 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışı taşırılmıştır.

Aşevi, (mutfak) ile misafir yatak odası, arasındaki açık aşevi olarak adlandırılan yerin döşemesi topraktır. Çatısı ise misafir yatak odası, sundurma ve ebebeyin yatak odası ile aynıdır.

Aşevi (mutfak), zahire odası ve ahırın döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır.

Kapı ve pencere letonları ahşaptır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış merteklerdendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kâmiş hasırla örtülmüştür.

Çatı malzemesi alaturka kiremittir.

Çatıda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışı taşırılmıştır..

Hamamın, döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır.

Kapı letonları ahşaptır. Hamamın tavan ve dam malzemesinin ilk hali değiştirilmiştir. İlk hali bilinmiyor. We'nin duvarları kerpiç olup sıvasızdır.

Döşemesi ilk önce topraktı ve emici çukur yoktu, sonradan beton döküldü.

Kanımızca dam yoktu ve sonradan yapılmıştır.

Bu tip yapımda temel ve su basman için taş duvarların kullanıldığını görmekteyiz. Bu binanın zeminin birleştiği yerlerde kerpiçlerin yağmur sularının tahribatına dayanamayıp eridiği görülmektedir.

3.4.4 Mimari Bulgular

Sundurma (giriş holü), yatak odası ve misafir yatak odası arsanın

Kuzey-Batı köşesinde düzenlenmiştir.

Dolayısıyla bu odaların kaptı ve pencereleri Doğu ve Batı yönüne

karşılıklı konarak hava sirkülasyonu sağlanmıştır. Oda, içi yüksekliği de 4 m

tutularak yaz mevsiminde sıcak günlerde ve gecelerde sıcaktan korunmuş

olduğunu ve doğal bir klimasiasasyon (iklimlendirme) sağlandığını

görmekteyiz.. Kuzey yönüne pencere açılmamıştır.

Bununla da kış mevsimindeki soğuk rüzgârlardan korunulmuştur.

Aşevi (mutfak), kapısı Kuzey yönüne açılmıştır. Penceresi ise açık

mutfak (aşevi) denilen odaya bakmaktadır.

Zahire odası, döşemesi toprak olmasına rağmen havale delikleri ile

depolanan ürünün çürümesi engellenmiştir.

Wc ve hamam binadan uzak bir köşeye konmasına rağmen WC kapısı

Kuzey yönüne açılıyor.

Sundurma (giriş holü), yatak odaları ve aşevi (mutfak) arsanın batı

yönünü kapatmaktadır. Avluya gelecek Batı yönündeki güneş ışınları

engellenmekte ve avlu oturulur bir mekan haline gelmektedir.

Avlunun diğer kısımlarına da 1.50 - 1.80 m yükseklikte duvarlar

yapılarak avlu ev hanımlarının günlük işlerini rahatlıkla yapabileceği ve

çocukların oyun alanı haline gelen bir mekan oluşturulmuştur.

Bu konut yerleşiminde iklimsel özelliklerin, konutun fonksiyonel

dağılımı ve hacimler arası ilişkilerini şekillendirdiği görülmektedir.

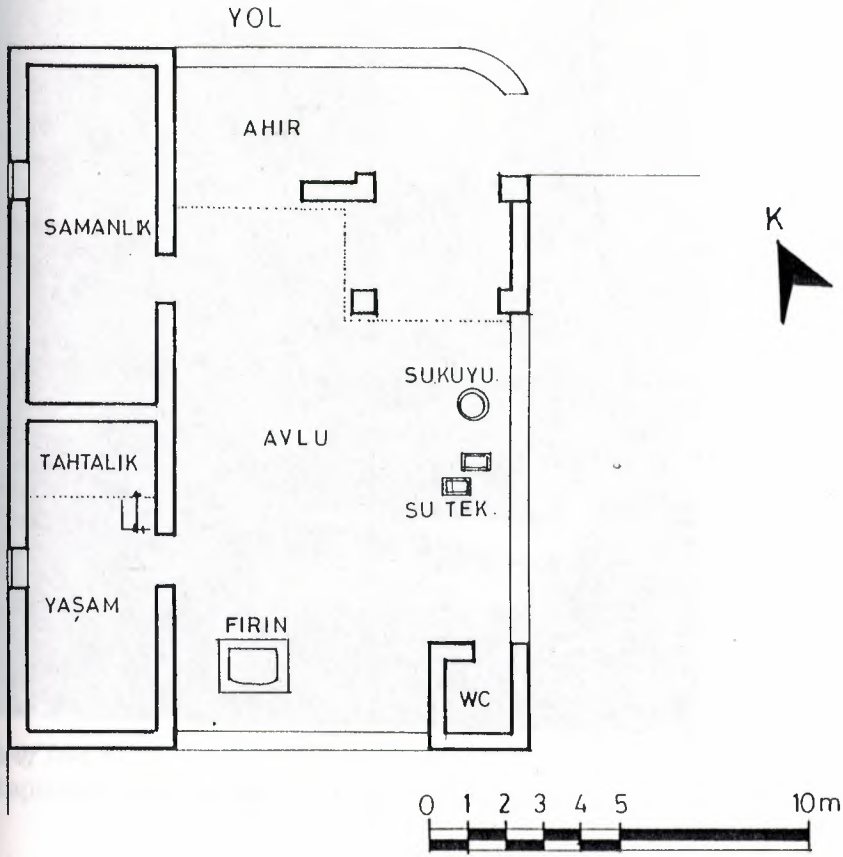
3.5 Gönendere Köyü Konutları

Gönendere köyü Mağusa bölgesinde yer alan ve 1974 öncesinde de Türk köyü idi Köyün ilk ismi Konetra' dır. Köy düz bir alana yerleşmiştir. Köy halkı kuru ziraat ve hayvancılıkla geçiniyor. 1993 yılında yapılan genel sayımda köy nüfusu 425 kişi idi.

3.5.1 Ahmet Horoz Konutu.

Konutu 1880'li yıllarında Fatma Sağır yaptırdı. Konut sahibi ölünce, konutu 1976 yılında Ahmet Horoz satın aldı. Konut bugün kullanılmıyor. Konut, köy merkezinin dışında, Kuzey - Batı yönünde bulunuyor. Konutun Kuzey-Doğu ve Kuzey-Batı yönlerinden asfalt yol geçmektedir. Konutun arsası yaklaşık $255 m^2$ dir. Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konut, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermekteyiz.

3.5.2 Fonksiyon.

Yoldan , çift kanatlı, yüksek açılan bir kapı ile önce ahıra giriliyor. Ahırın, sadece Güney yönü açıktır, diğer yönler kapalıdır.

Fotoğraf No: 53

Giriş kapısının Doğu yönünden, yol cephesinden görünüşü

Ahırdan, avluya geçiliyor. Avlunun, Batı yönünde Kuzey-Batı köşesinde bulunan

Samanlığa, geniş bir kapı ile giriliyor. Kapı kasası yoktur.

Fotoğraf No: 54

Samanlık kapısının Doğu yönünden avludan görünüşü

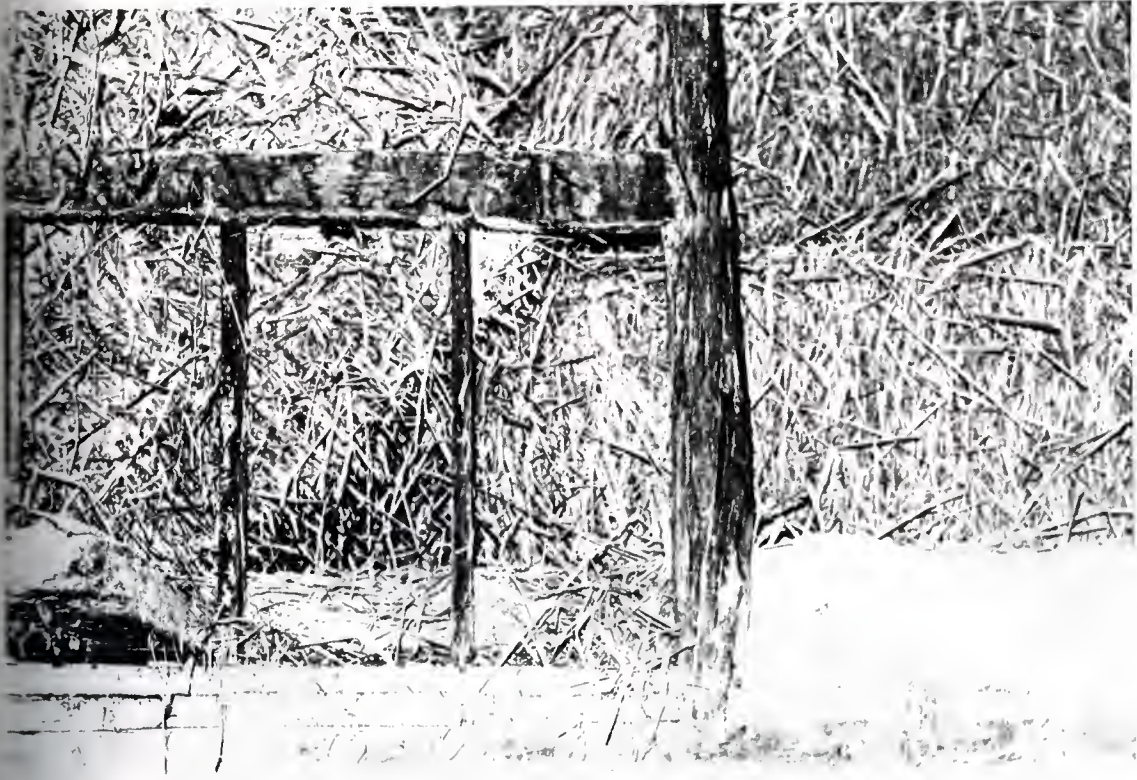
Samanlığın, Batı yönüne, açılan çift kanatlı bir penceresi ve aynı zamanda damdan 0.50 m aşağıda dikdörtgen havale pencereleri vardır.

Samanlığın, Güney yönünde; avlunun, Batı yönünde bulunan yaşam odasına çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Bu odanın, Batı yönüne de çift kanatlı açılan bir penceresi vardır.

Fotoğraf No: 55
Yaşam odası kapısının
Doğu yönünden, avludan
görünüşü.

Yaşam odasına, aynı zamanda yer odası veya Tahtalıklı oda deniliyor. Bu odanın en önemli özelliği, odanın yatma, oturma, aşevi (mutfak) ve hamam eylemlerinin tümü bu odada oluyor. Sadece yatma kısmı için odanın, Kuzey yönünde, yerden 1.50 m yüksek, döşemesi ahşap, dik merdivenle çıkılan yatma kısmı (Tahtalıklı kısmı) bulunmaktadır.

Fotoğraf No: 56 Yaşam odasındaki tahtalık (yatma) kısmının görünüşü

Fotoğraf No: 57 Yaşam odasındaki tahtalık (yatma) kısmının görünüşü

Avlunun, Güney yönünde, Güney-Doğu köşesinde bulunan w.c'nin, malzeme yapısı ile sonradan yapıldığı belli oluyor. W.c kapısı Kuzey yöne bakmaktadır.

Avlunun Güney yönünde bulunan fırının, ağzı Kuzey yöne bakmaktadır. Avlunun, Doğu yönünde su kuyusu ve yanında iki tane, hayvanların su içmesi için su teknesi bulunuyor.

Fotoğraf No: 58

Avlunun Doğu yönünde bulunan su teknelerinin görünüşü

3.5.3 Yapım sistemi ve yapı malzemesi.

Yapım sistemi, geleneksel, yığma, kerpiç yapı sistemindedir.

Ahırın zemini, topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Tavan taşıyıcıları ise 0.50m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış merteklerdendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamyş hasırla örtülmüş, bunun üzerine de dam örtüsü olarak kil kullanılmıştır. Killi toprağın yağmur suyundan akmaması için toprak set (parapet) olarak çepe çevre yükseltilmiştir. Yağmur suyunu akıtmak için ters çevrilmiş, alaturka kiremitten çörten kullanılmıştır.

Fotoğraf No: 59
Ahırın bir kısmının Güney
yönünden, avludan görünüşü

Fotoğraf No: 60
Ahırın damında bulunan
alaturka kiremitten yapılmış
çörtenin görünüşü

Samanlık ve yaşam odasının (Yer odası) zeminleri topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Temel ve Su basmanı oluşturan taş duvar, zeminden 0.30 m kadar yükseltilmiştir. Bundan amaç, kerpiç duvarı yağmur sularından korumasını sağlamaktır.

Fotoğraf No: 61
Samanlık ve yaşam odasının Kuzey yönünden, yol cephesinden su basmanlarının görünüşü

Kapı, pencere üzerlerinde ahşap lento kullanılmıştır. Havale pencereleri üzerinde beyaz köy mermerinden Lento kullanılmıştır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruklardan yapılmış merteklerdendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamyş hasırla örtülmüştür.

Fotoğraf No: 62 Yaşam odasının tavan taşıyıcılarının görünüşü

Dam, killi topraktır. Damda, sacak oluşturmak için, yuvarlak mertekler dışa atılmıştır. Sacak kısmında da, dışa atılan merteklerin üzerine yatay, yuvarlak mertekler konmuştur. Merteklerin zeri iteki gibi yuvarlak kamyş hasırdır. Sacak kenarlarında, yağmur suyundan toprağın akmasını engellemek için, sacak kenarlarına topraktan set (parapet) epe evre yükseltilmiştir. Yağmur suyunu akıtmak için, ters çevrilmiş, alaturka kiremitten rten kullanılmıştır.

Fotoğraf No: 63 Yaşam odasının damından bir detay görünüşü.

Fotoğraf No: 64 yaşam odasının damında bulunan alaturka kiremitten yapılmış rten görünüşü.

W.c. malzeme yapısıyla sonradan yapıldığı belli oluyor ve nitekim bugün yıkılmıştır. Avlu, içinde bulunan su kuyusu ağzı ve su tekneleri taşandır. Avlunun mekanlardan boş kalan yerleri 1.80 m yükseklikte kerpiç duvarlarla çevrilidir.

3.5.4 Mimarî Bulgular.

Giriş kapısı, yüklü bir hayvanın avluya, rahatlıkla girebileceği genişlikte ve yükseklikte yapılmıştır. Ev sahibi, hayvancılıkla uğraştığı için ahır, önem kazanmış ve girişe alınmıştır. Ahırın, açık olan kısmı Güney yöne bakmaktadır. Böylelikle kış mevsiminde Kuzey yönünden esen soğuk havadan hayvanlar korunmuştur. Samanlık, döşemesi toprak olmasına rağmen kapısı Doğu yöne, penceresi ve havale penceresi Batı yöne açılarak depolanan samanın çürümesi engellenmiştir. Yaşam odasının kapı ve penceresi Doğu ve Batı yöne açılarak sıcak yaz gecelerine karşı hava sirkülasyonu sağlamaktadır. Bu oda da 4.00 m yükseklikte tutularak, Batı yönünde dam altına gelecek biçimde havale pencerelerinin bulunması sıcak yaz günlerinde oturulur bir mekan haline geliyor. Havale pencereleri, yukarıda biriken sıcak havayı dışarıya atmasını sağlayarak doğal bir iklimizasyon (iklimlendirme) oluşturmaktadır.

Yatma kısmı, zeminden 1.50 m yükseklikte ahşap bir bölme ile odadan ayrıldığı görülmektedir. W.c. sonradan yapılmasına rağmen kapısı Kuzey yöne açılmıştır ve yaşam odasından uzak bir köşeye alınmıştır. Kanımızca bu olay kokudan etkilenmemek içindir. Avlu içinde bulunan fırın ağzı, tüm zorlamalara rağmen Güney yöne bakmaktadır. Bu da Güney yönün, iyi yön olduğunu göstermektedir.

Arsada ahır, Kuzey, samanlık ve yaşam odası Batı yöne düzenlenmiştir.

Avluda mekan olmayan yerlere de 1.80 m yükseklikte duvarlar konmuştur.

Böylelikle avlu yaz mevsiminde Batı yönündeki güneş ışınımını almamakta ve ayrıca Batı yönünden esen tozlu rüzgardan korunduğu görülmektedir. Avlu günlük işlerin yapıldığı ve çocukoyun alanı olarak kullanılmaktadır. Konut, bu yapısı ile yöresel iklim koşullarının faydalı bir biçimde kullanıldığı görülmektedir.

Yatay kesit

Yatay kesit

Alan çarptı

İzometrik

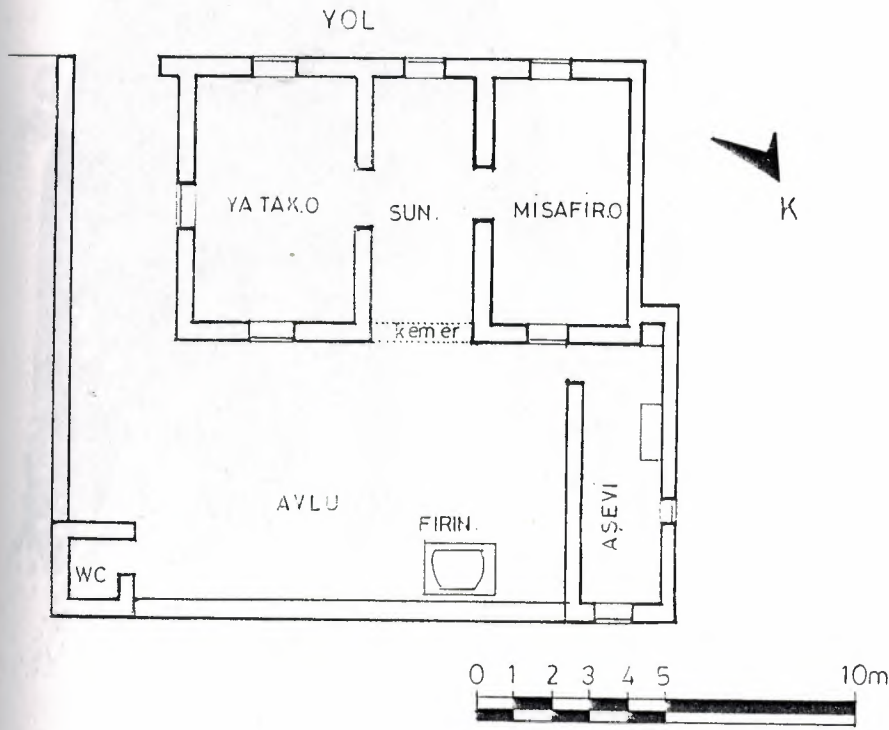

3.5.1.1 Fezile Doğan Konutu.

Konut sahibi, kısa bir süre önce rahmetlik oldu. Konut bugün kullanılmıyor.

Konut, köy merkezinin Kuzey-Batı yönünde bulunuyor. Konutun, Güney yönünden asfalt yol geçiyor. Batı yönünde komşu ev vardır. Doğu ve Kuzey yönü boş arazidir. Konut, arsası yaklaşık 242 m² dir.

Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konut seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermektediriz.

3.5.11.2 Fonksiyon

Yoldan çift kanatlı açılan bir kapı ile avluya giriliyor. Avlunun Kuzey-Batı yönünden, sivri kemeri olan sundurmaya (Giriş Holü) giriliyor.

Fotoğraf No: 65

Kuzey yönünden, avludan sundurma (giriş holü) kemerinin görünüşü.

Sundurmanın (Giriş Holü) , Güney - Doğu yönüne , yol cephesine , çift kanatlı açılan bir pençeresi bulunuyor. Sundurmanın (Giriş Holü) Güney - Batı yönünde bulunan yatak odasına, çift kanatlı açılan bir kapı ile girilmektedir. Bu odanın, Kuzey - Batı, Güney-Dogu ve Güney Batı yönlerine birer tane çift kanatlı açılan penceresi bulunmaktadır.

Sundurmanın (Giriş Holü), Kuzey-Doğu yönünde bulunan misafir yatak odasına,çift kanatlı açılan bir kapı ile girilmektedir. Bu odanın, Kuzey-Batı ve Güney-Doğu yönlerinde birer adet penceresi bulunmaktadır.

Fotoğraf No: 66

Kuzey-Batı yönünden, yol cephesinden, konutun görünüşü

Misafir yatak odasının , Kuzey - Batı , avlunun Kuzey - Doğu yönünde bulunan aşevine (mutfak) tek kanatlı açılan bir kapı ile girilmektedir . Aşevinin (mutfak) Kuzey-Batı yönünde ise çift kanatlı açılan birer adet penceresi bulunuyor.

Fotoğraf No: 67
Güney-Batı yönünden
yol cephesinden binanın
görünüşü

Avlunun Kuzey - Doğu köşesinde bulunan wc' ye , avludan , Kuzey - Batı yönünden kasasız bir kapı boşluğu ile girilmektedir. W.c. malzeme yapısı ile sonradan yapıldığı anlaşıyor.

Avlunun, Kuzey-Doğu yönünde fırın bulunmaktadır.

3.5.1.1.3 Yapım Sistemi ve Yapı Malzemesi.

Yapım sistemi , geleneksel , yığma , kerpiç yapı sistemindedir .

Sundurmanın (Giriş Holü) , yatak odası ve misafir yatak odalarının zeminleri 0.40 x 0.40 m ebatında beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar kerpiç olup alçı sıvalıdır. Bu tip yapımda temel ve su basman için taş duvarların kullanılmadığını görmekteyiz. Bu binanın zeminin birleştiği yerlerde, alçı sıvanın ve kerpiçlerin yağmur sularının tahribatına dayanamayıp eridiği görülmektedir. Sonradan su basman vazivesi gören beton dökülmekle yükümlü kalınmıştır.

Fotoğraf No: 68
Güney-Doğu yönünden, yol
cephesinden binanın görüntüsü.

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış merteklerdendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kâmiş hasırla örtülmüştür. Çatı oluklu kiremit olup meyillidir. Çatıda saçak oluşturmak için, 0.20 m beyaz köy merkezleri cepe çevre dışı taşırılmıştır. Kapı ve pencere lentoları ahşaptır.

Fotoğraf No: 69

Çatının yandan görünüşü

Aşevi (mutfak), zemini topraktır. Duvarlar kerpiç olup, içler alçı sıvalı, dışlar ise sıvasızdır. Kapı ve pencere lentoları ahşaptır. Aşevinde (mutfak) temel ve su basman için taş duvarların kullanılmadığını görmekteyiz. Bu odanın zeminin birleştiği yerlerde kerpiçlerin yağmur suyunun tahribatına dayanamayıp eridiği ve odanın yıkıldığını görmekteyiz.

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış merteklerdendir.

Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüş, bunun üzerine dam olarak kil kullanılmıştır. Killi toprağın yağmur suyundan akınması için toprak set (parapet) olarak cepe çevre yükseltilmiştir. Yağmur suyunu akıtmak için ters çevrilmiş, oluklu kiremitten çörten kullanılmıştır.

W.C'nin inşa sisteminden sonradan eklenti olarak yapıldığı görülmektedir.

Zemini topraktır. Duvarları kerpiç olup sıvasızdır. Kapı lentosu ahşaptır.

Damı yoktur.

Fotoğraf No: 70

Karşı-Doğu yönünden, avludan aşevinin (mutfak) görünüşü.

3.5.1.1.4 Mimari Bulgular.

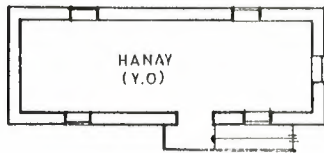
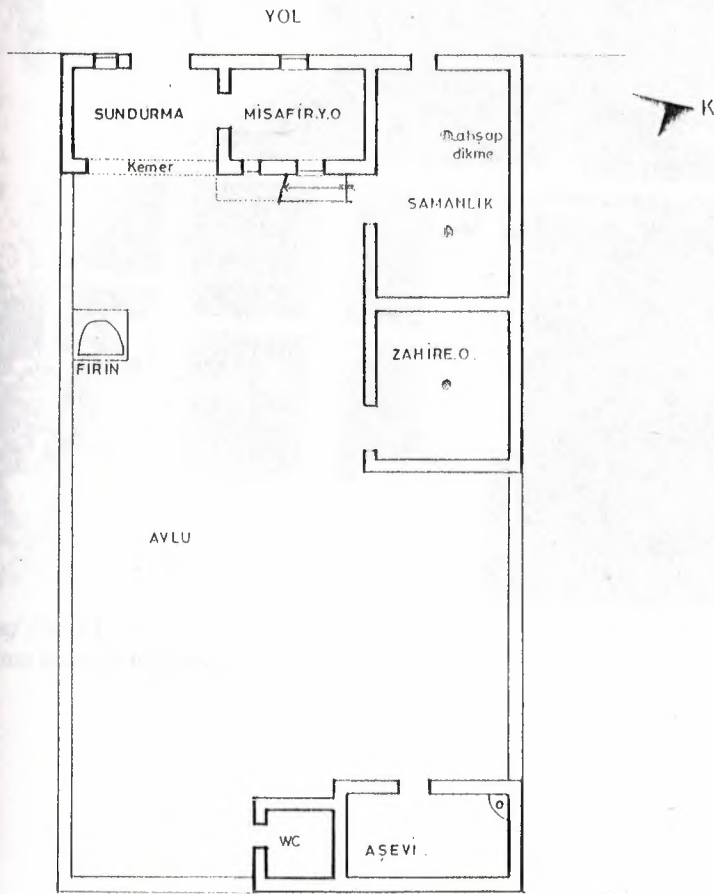
Sundurmanın (Giriş Holü), Kuzey-Doğu yönünde açık sivri kemeri ve Güney-Batı yönüne açılan bir penceresi olması hava sirkülasyonunu sağlamakta olup sıcak yaz günlerinde oturulur bir mekan olarak kullanılmaktadır. Buna karsınkış mevsiminin düşünülmediği görülmektedir. Yatak odası ve misafir yatak odasının, pencereleri Kuzey-Doğu ve Güney-Batı yönüne karşılıklı açık olması hava sirkülasyonunu sağlamakta olup sıcak yaz gecelerinde rahat uyunabilmektedir. Aşevi (mutfak) kapısı Güney-Doğu pencereleri ise Kuzey-Doğu ve Kuzey-Batı yöne açılmıştır. Bu olay da bize aşevinin (mutfak) yönlerine dikkat edilerek yaz ve kış mevsimi düşünülerek yapıldığıdır. W.c. sonradan yapılmasına rağmen uzak bir köşededir. Amaç kokunun uzaklaştırılmasıdır. Yatak odalarının birer penceresi Kuzey-Doğu yönüne bakmasına rağmen, aşevi (mutfak) ve avlu duvarının 2.00 m yüksekte tutulmasından ötürü, kış mevsiminde Kuzey yönünden esen soğuk rüzgardan, odalar direk etkilenmemekte olduğu görülüyor. Bir anlamda doğal klimazisasyon (iklimlendirme) sağlandığını görmekteyiz .

Sundurma (Giriş Holü), yatak odalarının ve aşevinin (mutfak),
yapılma biçimiyleavlu yaz mevsiminde güneş almamakta olup, oturma ve ev
hanımlarının günlük işlerini yapabildiği bir mekan olarak kullanılabildiği
görölmektedir.

Bu konut yerleşiminde iklimsel özelliklerin, konut fonksiyonel dağılımı ve
hacimler arası ilişkilerini şekillendirdiğini görmekteyiz.

5.1.1.1 Salih Kemaneci Konutu.

Konutu, 1910 yıllarında babası Salih Kemaneci'ye yaptırmış. Konutta halen Salih Kemaneci'nin eşi yaşıyor. Konut, köy merkezi dışında, Doğu yönünde bulunuyor. Konutun Batı yönünden asfalt yol geçiyor. Konutun diğer yönlerinde komşu binalar vardır. Konutun arsası yaklaşık 560 m² dir. Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konutun, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermekteyiz.

5.1.1.1.2 Fonksiyon.

Yoldan çift kanatlı açılan bir kapı ile sundurmaya (Giriş holü) giriliyor. Giriş kapısının yanında Batı yönüne, yol cephesine açılan çift kanatlı penceresi bulunuyor. Sundurmanın (Giriş Holü) Doğu yöne, avluya çıkmak için sivri bir kemeri vardır. Bu kemerin kasa ve kapı kanatı yoktur.

Fotoğraf No: 71

Sundurma kemerinin Doğu yönünden, avludan görünüşü.

Sundurmanın (Giriş Holü) Kuzey yönünde bulunan misafir yatak odasına çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Bu odanın Batı yönüne, yol cephesine açılan çift kanatlı bir penceresi ve Doğu yönüne, avluya açılan tek kanatlı birer adet penceresi vardır.

Avlunun, Kuzey yönünde, Kuzey-Batı köşesinde bulunan samanlığa Güney yönünden, avludan ve Batı yönündeki yoldan çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Bu odanın Batı yönünde, yol cephesine açılan kapısı üzerinde dam döşemesinin 0.50 m altında iki tane dikdörtgen havale deliği (havale penceresi) bulunuyor.

Fotoğraf No: 72

Misafir yatak odası ve samanlığın Güney-Batı yönünden yol cephesinden görünüşü

110

Samanlığın iç kısmında iki tane kolon vazifesi gören dikme vardır. Samanlığın doğu yönünde bulunan zahire odasına güney yönünden, avludan çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Bu odanın orta yerinde bir adet kolon vazifesi gören dikme vardır. Sundurmanın (Giriş Holü) ve misafir yatak odasının üzerinde bulunan hanaya (yatak odası) Doğu yönünden, avludan merdivenle çıkılıyor. Hanayın (yatak odası) Batıyöne yol cephesine iki adet çift kanatlı açılan penceresi ve Doğu yöne, avluya açılan iki adet çift kanatlı penceresi vardır. Bu odanın Kuzey yönüne açılan kanatlı bir penceresi ve Güney yönünde de bir havale deliği (havale penceresi) bulunuyor.

Fotoğraf No: 73

Güney-Batı yönünden hanayın (yatak odası) görünüşü

Avlunun, Doğu yönünde, Kuzey-Doğu köşesinde bulunan aşevi (mutfak) Batı yönden, avludan kanatsız bir kapı ile giriliyor. Kanaatimizce aşevinin (mutfak) kapı kasası iklimlendirmeden ötürü inşa safhasında yapılmadığıdır.

Aşevinin (mutfak) penceresi yoktur. Aşevinin (mutfak) Kuzey yönünde, Kuzey-Batı köşesinde bir ocak vardır.

Aşevinin (mutfak) Güney yönünde bulunan wc'ye Güney yönünden açılan tek kanatlı kapı ile giriliyor. W.c. kapısı avludan görülmüyor.

Avlunun Güney yönünde duvarına değen bir fırın bulunuyor. Fırının ağzı Doğu yöne bakmaktadır.

Avlunun mekan olmayan kısımlarında 1.80 m yükseklikte duvar vardır.

5.1.1.1.3 Yapım Sistemi ve Yapı Malzemesi.

Yapım sistemi, geleneksel, yığma kerpiç yapı sistemindedir.

Sundurmanın (Giriş Holü) ve misafir yatak odasının döşemeleri 0.40X0.40m ebatında beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar kerpiç olup içler alçı sıvalı, dışlar da ise sadece kapı ve pencere üzerleri ile kenarları alçı sıvalıdır. Alçı sıvadaki amaç kapı ve pencere üzerindeki ahşap lentoları dış etkenlerden korumak içindir. Temel ve su basmanı oluşturan taş duvar, zeminden 0.30 m kadar yükseltilmiştir. Bundan amaç, kerpiç duvarı yağmur sularından korumasını sağlamaktır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Merteklerin üzeri kamyş hasırla örtülmüştür.

Hanaya (yatak odası) çıkan merdiven ahşaptandır.

Hanayın (yatak odası) döşemesi 0.40 X 0.40 m beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar kerpiç olup, içler alçı sıvalı, dışlar da ise pencere kenarları ve çatı saçağı altında şerit biçiminde alçı sıva vardır. Bundan amaç pencere lentonları ile mertekleri dış etkenlerden korumaktır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Merteklerin üzeri kamyş hasırla örtülmüştür. Çatı örtüsü alaturka kiremittir. Çatıda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri çepe çevre dışa taşırılmıştır.

Fotoğraf No: 74

Hanayın (yatak odası) çatı saçaklarının
Batı yönünden görünüşü

Fotoğraf No: 75
Aşevi (mutfak)
ocağının görünüşü

Aşevinin (mutfak) tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Dam örtüsü topraktır. Damda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermeleri çepre çevre dışı taşırılmıştır. Toprağın yağmur suyundan akmaması için toprak set (parapet) olarak çepre çevre yükseltilmiştir. Yağmur suyunu akıtmak için çörten olarak alaturka kiremit ters çevrilerek kullanılmıştır.

Samanlık ve zahire odasının döşemeleri topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Samanlık ve zahire odasının temel ve su basman için taş duvarların kullanılmadığını görmekteyiz. Bu odaların zeminlerinin birleştiği yerlerde, kerpiçlerin yağmur sularının tahribatına dayanamayıp eridiği görülmektedir. Samanlık ve zahire odalarında belli bir mesafeyi geçebilmek ve açıklığı aşabilmek için odaların orta yerlerinde kolon vazifesi gören ahşap dikmeler kullanılmıştır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Dam örtüsü topraktır. Damda saçak oluşturmak için 0.20 m mertekler dışa atılmış ve üzerlerine de beyaz köy mermeri konmuştur. Saçak kenarlarına toprak set (parapet) yapılmadığı için, damdaki toprak yağmur suları ile birlikte akmıştır.

Aşevi (mutfak) döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Kapı lentosu ahşaptır. Temel ve su basmanı oluşturan taş duvarlar, zeminden 0.30 m kadar yükseltilmiştir. Bunda amaç, kerpiç duvarları yağmur sularından korumasını sağlamaktır. Aşevinin (mutfak) içerde Kuzey-Batı köşesinde bulunan ocağın taşıyıcıları ahşap olup üzeri kerpiç çamuru ile sıvalıdır.

W.c.'nin döşemesi 1.00 X 1.50 m ebatında çapraz kullanılan iki adet beyaz köy mermeri ile döşelidir. Kapı lentosu ahşaptır. Duvarları kerpiç olup sıvasızdır. Tavan taşıyıcıları yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamyş hasırla örtülmüştür. Dam örtüsü toprak olup saçak yoktur.

Avlu duvarları 1.80 m yükseklikte olup kerpiçtendir.

5.1.1.1.4 Mimari Bulgular.

Giriş kapısı yüklü bir hayvanın avluya rahatlıkla girebileceği genişliktedir.

Sundurmanın Batı yöne kapı ve penceresi Doğu yöne, avluya ise açık bir kemeri olması yaz mevsiminde hava sürkülasyonu sağlamak içindir.

Misafir yatak odasının Batı yöne bir Doğu yöne ise avluya, iki tane açılan penceresi olması hava sürkülasyonu sağlamak içindir. Bu oda aynı zamanda kış mevsimlerinde günlük oturma odası olarak da kullanılıyor. Bu iki odada doğal klimazisasyonun (iklimlendirme) sağlandığı görülmektedir.

Hanayda (Yatak odası) Batı, Doğu yönlerine karşılıklı ikişer adet ve Kuzey yönünde bir penceresi olması, aynı zamanda Güney yönünde bir adet havale penceresi bulunması hava sürkülasyonunu sağlamak içindir.

Burada doğal klimazisasyon(iklimlendirme) sağlandığı görülmektedir.

Aşevi (mutfak) kapısı Batı yöne bakmakta olduğu için bunun zararları görülmüşve kapı ağzına iki tane ağaç ve üzüm ekilerek talvar yapılmıştır. Batı yönündeki güneş ışınlarındanaz etkilenmeye çalışılmıştır.

Samanlık ve zahire odalarının döşemeleri toprak olduğu için depolanan ürününçürümemesi için bu odalarda havale delikleri (pencere) açılmıştır.

Bunun nedeni ısınan havanın yukarıya çıkmasıdır.

Fırın tüm zorlamalara rağmen ağzı Doğu yöne baktırılmıştır.

W.c. kapısı avluda oturulurken görülmemesi için Güney yöne açılmıştır.

Konutun, aşevi (mutfak) hariç diğer mekanları 'L' harfi gibi arsanın Batı ve Kuzey yönlerine düzenlenmiştir. Böylelikle avluda oturulur bir mekan haline gelmiştir. Avluda mekan olmayan yerlerde duvar 1.80 m yükseklikte tutulmuştur. Avlu aynı zamanda ev hanımlarının günlük işlerini rahat yapabildikleri iyi bir mekan ve çocuk oyun alanı olarak kullanılabilir.

Bu konut yerleşiminde iklimsel özelliklerin, konut fonksiyonel dağılımı ve hacimler arası ilişkilerini şekillendirdiğini görmekteyiz.

3.12 İnönü Köyü Konutları

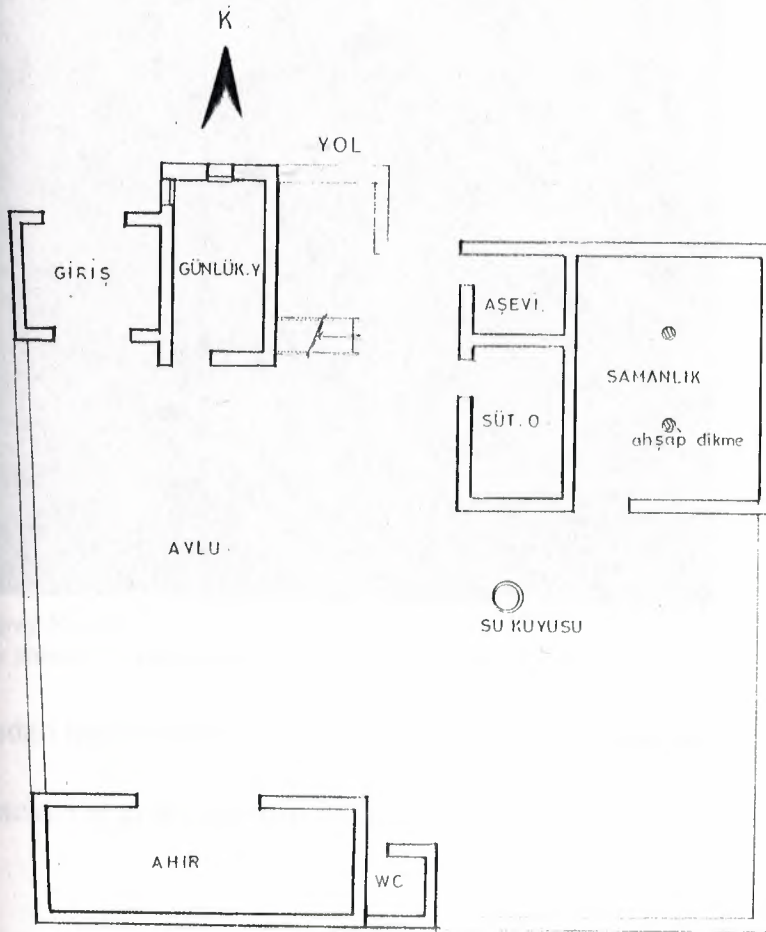
İnönü Köyü Magosa bölgesinde yer alan 1974 öncesi de Türk köyü olan bir köydür. Eski ismi Sinde'dir. Köy düz bir alana yerleşmiştir. Köy halkı kuru ziraat ve hayvancılıkla geçiniyor.

1993 yılındaki genel sayımda köy nüfusu 274 kişi idi.

3.6.1 Mehmet Hüseyin Konutu

Konut sahibi, rahmetlik oldu. Konut bugün kullanılmamaktadır. Konutun, Kuzey yönünden asfalt yol geçiyor. Evin, diğer yönlerinde komşu evler var. Konut, köy merkezinde dir. Konut arası yaklaşık 600 m² dir. Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konut, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermekteyiz.

3.6.2 Fonksiyon

Yoldan, eve çift kanatlı açılan yüksek, yarım kemer bir kapıdan giriliyor. Fakat kapı kanatları kemerli değildir.

Fotoğraf No: 76

Kuzey yönünden, yol cephesinden giriş kapısının görünüşü.

Kapıdan hemen girilince, burada bir mekan oluşturulmuştur ve üzeri kapalıdır.

Bu mekan at arabasını korumak içindir.

Fotoğraf No: 77

Giriş kapısının Güney yönünden, avludan görünüşü.

Fotoğraf No: 78

arabasının görünüşü.

Avludan, Güney yönden çift kanatlı açılan bir kapı ile yaşam odasına giriliyor.

Bu odanın, Kuzey ve Batı yönüne birer penceresi bulunuyor.

Yaşam odasının, üzerinde bulunan Hanaya (Yatak odasına) avludan,

yaşam odasının, Güney-Doğu köşesinde bulunan merdivenle çıkılıyor.

Merdivenlerin bittiği yerde çift kanatlı açılan bir kapı vardır. Hanayın,

(yatak odası) Kuzey, Güney ve Kuzey-Batı köşesinde birer penceresi bulunuyo.

Pencerelerin üzerinde 0.40x60cm lik dik dörtgen havale delikeri (havale

penceresi) bulunuyor. Bu odanın, yola bakan Kuzey ve Kuzey-Batı

pencerelerinde ahşaptan kafes korkuluk vardır.

Fotoğraf No: 79

Batı yönünden günlük yaşam odası ve hanayın (yatak odası) görünüşü

Arsanın, Kuzey yönünde bulunan aşevine (mutfak) Batı yönünde bulunan kapı ile giriliyor. Kapı kasası yoktur. Kanımızca iklimden dolayı ilk yapılışında kapı kanadı yapılmamıştır. Aşevinin (mutfak), Güney yönünde süt odası bulunuyor. Bu odada süt ürünleri işleniyor.

Aşevinin (mutfak), Doğu yönünde arsanın Kuzey-Doğu köşesinde samanlık mevcuttur. Samanlığa avludan Güney yönünden çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Samanlığın penceresi yoktur. Kapı üzerinde dama denk gelen tavan kapamasının hemen altında üçgen küçük havale delikleri vardır.

Arsanın, Güney yönünde ahır bulunuyor. Ahırın, kapısı Kuzeye bakmaktadır.

Ahırın, Doğu yönünde wc vardır. Wc'nin kapısı Kuzey yönüne açılıyor.

Avluda, süt odasının Güney-Batı köşesinde su kuyusu vardır.

Avlunun, mekan olmayan kısımları 2.00 m yükseklikte duvarlarla çevrilidir.

3.6.3 Yapım Sistemi ve Yapım Malzemesi

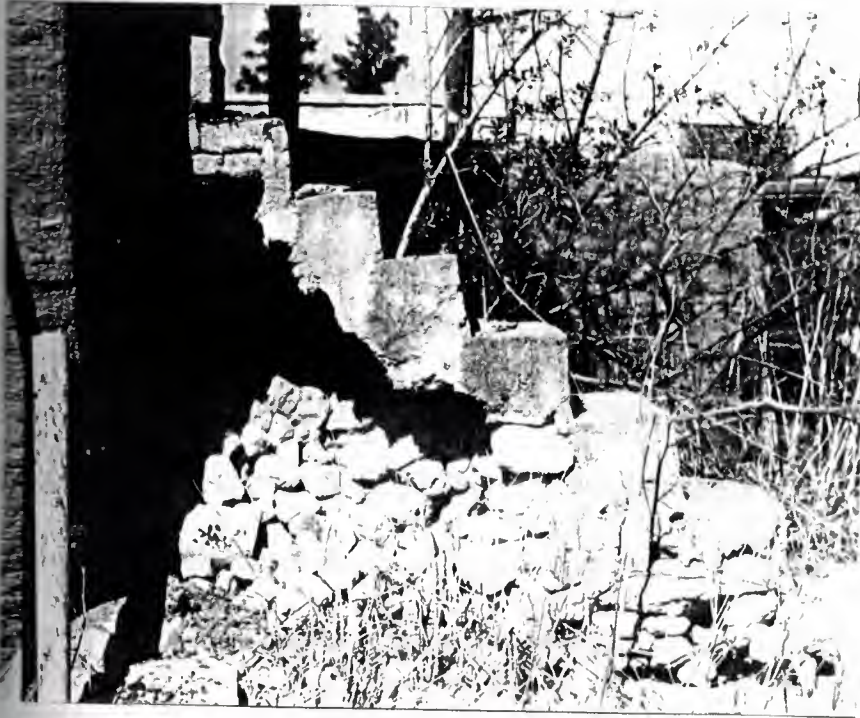
Yapım sistemi geleneksel yığma kerpiç yapı sistemindedir. Yaşam odasının, döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç olup alçı sıvalıdır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Kapı ve pencerelerin lentosu ahşaptır.

Hanayın (yatak odası), döşemesi beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar kerpiç olup alçı sıvalıdır. Kapı ve pencere lentosu ahşaptır.

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir.

Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Çatı örtüsü toprak üzeri alaturka kiremittir. Çatıda, saçak oluşturmak için, 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışa taşırılmıştır. Merdiven doğal taştandır.

Sonradan üzeri beton dökülmüş olduğu görülüyor.

Fotoğraf No: 80

Merdivenlerin Kuzey yönünden, avluda görünüşü.

Aşevinin (mutfak), süt odasının ve samanlığın döşemeleri topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Sadece kapı ve pencere üzereri ve dam saçağı atında şerit biçiminde açılı sıva vardır. Bunlara alçı sıva yapılmasının nedeni ahşap lento ile yuvarlak mertekleri dış etkenlerden korumak içindir. Tavan taşıyıcıları, yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülüdür. Dam topraktır. Damda, saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışına taşırılmıştır. Yağmur suyunun, damdaki toprağı akıtmasını engellemek için saçak kenarlarına topraktan set (parapet) yapılmıştır. Damda, yağmur suyunu akıtmak için çörten olarak alaturka kiremitler ters çevrilerek kullanıldığı görülüyor.

Wc, döşemesi topraktır ve emici çukur yoktur. Sonradan düzenlenmiş olduğu anlaşılıyor. Tavanın döşemesi yoktur. Ahırın döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiçtir. Kapı lentosu ahşaptır. Tavan taşıyıcıları, yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülüdür.

Dam örtüsü topraktır. Yağmur sularının toprağı akıtmaması için alaturka kiremitten çörten kullanılmıştır. Giriş kapısının, çevresi ve yarım kemeri kesme sarı taşı (kum taşı) dır. Avlu duvarları, kerpiçtir. Kapı, lentosu ahşaptır. At arabasını, korumak için yapılan kapalı mekanın duvarları 5x45x90 cm'lik kerpiçtendir ve alçı sıvalıdır. Bu kerpiç ebatları sadece avlu duvarlarında kullanıldı. Bu tip yapımda temel ve su basmanı için taş duvarın kullanılmadığını görmekteyiz. Bu binanın zemininin birleştiğı yerlerde kerpiçlerin yağmur sularının tahribatına dayanmayıp eridiğı görülmektedir.

3.6.4 Mimari Bulgular

Giriş kapısı yüklü at arabasının avluya rahatlıkla girilebileceği genişlikte yapılmıştır. Giriş kapısından avluya girilen yerde at arabasını dış etkenlerden korumak için bir garaj yapılmıştır.

Günlük yaşam odası ve hanayda (ebeveyn yatak odası)

Kuzey yönüne pencere açılması yaz mevsiminde hava sirkülasyonu sağlamak içiğndir. Aşavinin (mutfak) ve süt ürünleri işlemek için yapılan odanın kapılarının batı yöne bakması ise tamamen yaz mevsimi düşünöldüğnü ve kış mevsimi için hiç bir önleşem alınmadığı görölmektedir. Bu düşünce avluda da kendini göstermektedir. Günlük yaşam odası ile aşevi(mutfak) arasında tamamen yaz mevsiminde avluda, oturmak için oturma mekanı denilebilen bir yer oluşturulmuştur.

Diğer konutlarda görölen ve kış mevsiminde yiyecek depolanan zahire odası dahi yapılmamıştır. Zahire odasının yerine aşevinin (mutfak) yanındaki süt işleme odasının bir köşesi kiler olarak kullanılmaya çalışılmıştır.

Samanlık kısmına ise çok önem verilmiştir. Samanlık kapısı Güney yöne açılmış ve saklanan ürünün çürümesini engellemek için havale delikleri açılmıştır.

Wc sonradan yapılmasına rağmen kapısı Kuzey yöne açılmış ve yaşam kısımlarından uzak bir yere yapılmıştır. Burda amacın kokuyu yaşam kısımlarından uzak tutmak için olduğı görölmektedir.

Ahırda da kış mevsimi hiç düşünülmemiş ve kapısı Kuzey yöne açılmıştır . *

Bu gözlemlerden ötürü konut yerleşiminde iklimsel özelliklerin

kullanılmadığını görmekteyiz.

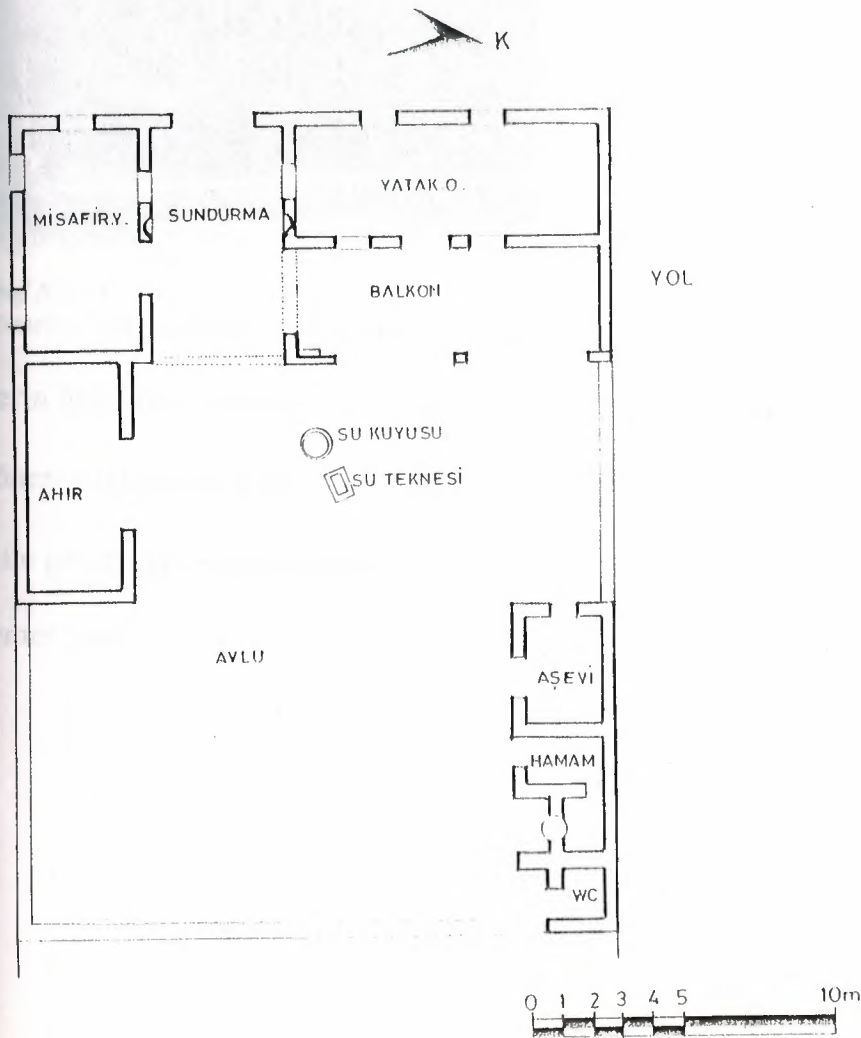
*İnönü Belediyesinde çalışan ve bana köyde araştırma yapmam için yardımcı olan kişi: Konut sahibinin kışı düşünmeden yaptığı bu evde çok soğuk bir gecede üşüyerek uyandığını, hayvanlara bakmak için çıkmakla yükümlü kaldığını ve kendi kendine küftüğünü, daha sonraları bu olayın eski köylüler arasında espiri olduğunu söyledi.

3.6.1.1 Mehmet Salih Ağa Konutu

Konut 1900 yılında yapıldı . Konut sahibi rahmetlik oldu. Bugün evde biri oturmuyor, fakat konut bakımlıdır.

Konut köy merkezinde bulunmaktadır. Konutun Batı ve Güney yönünden asfalt yol geçmektedir. Köylüler ise bunun böyle olmadığını, konutun yapıldığı yıllarda yolun Kuzey yönünden geçtiğini, Batı ve Güney yönünün ise aynı kişiye ait olan boş arazi olduğunu söyledi. Evin Doğu yönünde Kahvehane vardır. Konut arası yaklaşık 544 m² dir.

Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konut, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermektediriz.

3.6.1.1.2 Fonksiyon

Yoldan eve çift kanatlı açılan geniş bir kapı ile girilmektedir. Kapının üstü yarım kemerlidir. Kapı üzerindeki Kemerli kısım demir süsleri ile kaplıdır.

Fotoğraf No: 81

Batı yönünden, yol cephesinden giriş kapısının görünüşü

Kemerin üzerinde bulunan siyah daire levha muhtarlık nişanıdır. Konut sahibi bir dönem muhtarlık yaptı.

Kapı ile girilen yer sundurmadır.(giriş holü), Doğu yönü açıktır. Burda bir kemer vardır.

Fotoğraf No :82
Sundurmanın Doğu yönünden, görünüşü

Sundurmanın (giriş holü), Batı yönünde bulunan misafir yatak odasına çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Bu odanın, Güney yönünde iki Batı yönünde bir adet çift kanatlı açılan penceresi bulunuyor.

Sundurmanın (giriş holü) Kuzey yönünde balkon vardır. Balkonun sundurma (giriş holü), arasında bir tane, Doğu yönünde avluya olan kısmında da iki tane kemeri bulunmaktadır. Sundurmanın (giriş holü), Kuzey balkonun Batı yönünde bulunan yatak odasına, çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor.

Bu odanın, Doğu yönünde bulunan balkona, bir tane Batı yönüne ise iki tane penceresi vardır. Arsanın Kuzey-Doğu köşesinde bulunan aşevine (mutfak), avlunun ,Güney yönünden, çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Aşevinin (mutfak), Batı yönüne bir penceresi bulunuyor. Aşevinin (mutfak), Doğu yönünde bulunan Hamam iki kısımdan oluşuyor. Birinci kısım soyunma, giyinme ikinci kısım ise yıkanma kısmıdır. Soyunma, giyinme kısmının kapısı, Güney yönüne, avluya bakıyor. Kapı kanadı yoktur. Yıkama kısmının ise 70x150 bir kapısı var. Yıkanma kısmı yerden 30 cm yüksektir ve taban kısmı boştur. Duvarın üzerinde yarısı iç kısıma yarısıda dış kısıma gelen su küpü var. Bu küp soğuk su deposudur. Köpün hemen altında bakır tencere var. Bu tencere sıcak su tenceresidir. Ateş dıştan tencerenin altına yakılıyor ve aynı zamanda hamamın içini de ısıtıyor.

Fotoğraf No: 83
Hamamın Güney
yönünden avludan
görünüşü

Hamamın, Doğu yönünde arsanın, Kuzey-Doğu köşesinde Wc bulunmaktadır.

Wc kapısı, Güney yönüne açılıyor.

Avlunun, Güney yönünde ahır bulunuyor. Ahırın, kapısı Kuzey yönüne bakmaktadır. Ahır at ahırıdır.

Avlunun orta yerinde bulunan su kuyusunun ağzı yuvarlaktır. Su kuyusunun yanında dikdörtgen su teknesi (hayvanların su içtiği tekne) vardır.

Fotoğraf No: 84

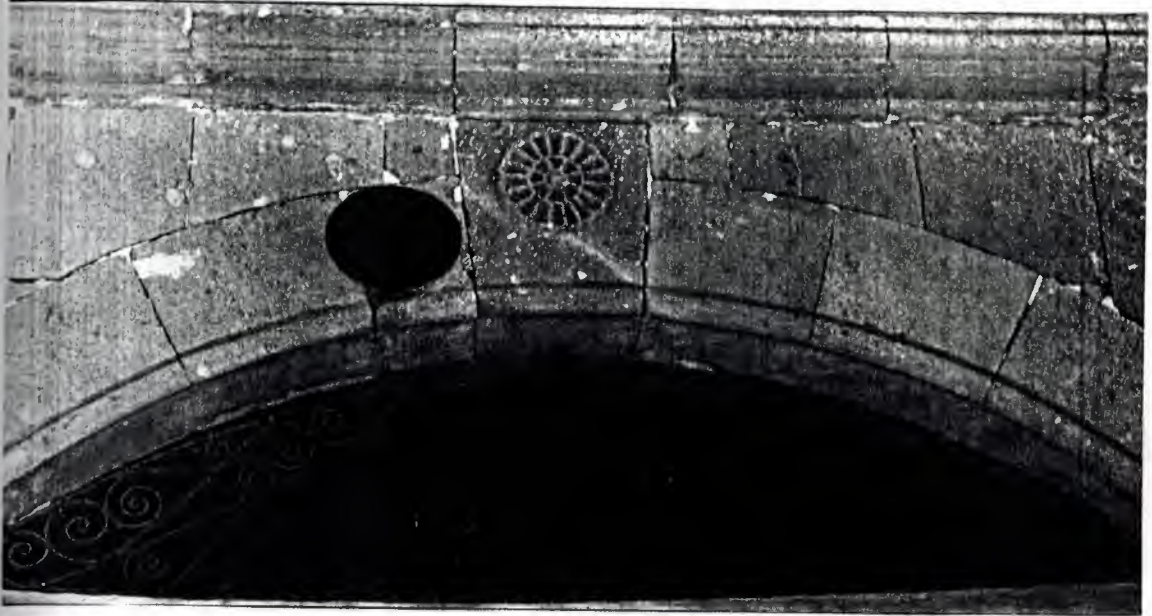
Su kuyusu ve su teknesinin Güney - Doğuyönünden görünümü

3.6.1.1.3 Yapım Sistemi ve Yapı Malzemesi

Yapım sistemi geleneksel yığma kerpiç yapım sistemindedir.

Sundurmanın (Giriş Holü), döşemesi beyaz köy mermeri ile döşelidir.

Duvarları kerpiç olup alçı sıvalıdır. Giriş kapısı çevresi kemerli ve sarı taştır (kum taşı). Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzerleri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. çatıda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışı taşırılmıştır. Çatı örtüsü toprak üzeri alaturka kiremittir.

Fotoğraf No: 85

Giriş kapısı üzeri detaylı görünüşü

Misafir yatak odası ve yatak odasının, döşemeleri beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarları, kerpiç olup alçı sıvalıdır. Kapı ve pencere lentoları ahşaptır. Tavan taşıyıcıları 0.50 cm ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış merteklerdir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Çatıları sundurmanın (giriş holü) çatısı ile aynidir. Balkonun döşeme ve çatısı, sundurma (giriş holü) ile aynidir. Kemerleri sarı taştandır.(kum taşı)

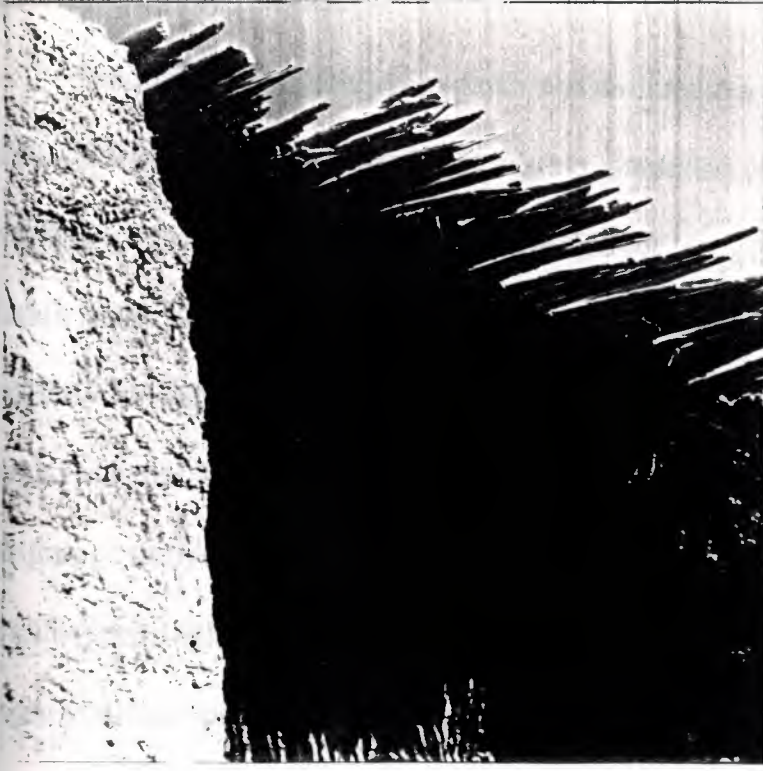
Aşevi (mutfak) döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Kapı ve pencere lentosu ahşaptır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzerleri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Dam topraktır. Yağmur suyunun çatıdaki toprağı akıtmaması için topraktan set (parapet) cepe çevre yükseltilmiştir. Yağmur suyu için ters çevrilmiş alturka kiremitten yapılmış çörten kullanılmıştır .

Hamamın, soyunma-giyinme kısmının döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç olup alçı sıvalıdır. Yıkanma kısmının döşemesi 1.00X1.50 m beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar, kerpiç olup sadece iç kısmı alçı sıvalıdır.

Temel su basmanı oluşturan taş duvar, zeminden 0. 30 m kadar yükseltilmiştir.

Yıkanma kısmı soyunma-giyinme kısmından 1.10 m daha içeridir.

(Bu boşlukta su ısıtılıyor). Bu boşluk kısımda önünden yuvarlak ahşap giriş geçmektedir. Kirişin üzerinden geçen, tavan malzemesi olan, yuvarlak kamış hasır düzensiz dizilmiştir. Kamış hasırların üzerinde başka örtü malzemesi yoktur.

Fotoğraf No: 86
Hamam tabanının
Güney yönünden,
avludan görünüşü

Wc'nin döşemesi beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Ahırın, duvarları biriket ile desteklenmiştir, çatısı da oluklu saçtır. Köylüler Ahırın ilk önce duvarlarının kerpiç ve sıvasız, tavan taşıyıcılarının 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertek, merteklerin üzerinin ise yuvarlak kamış hasırla örtülü olduğunu söylediler.

Avlunun içinde bulunan kuyu ağzı taştan daire biçimde oyulmuştur.

Yanında bulunan dikdörtgen yalak (hayvanların su içtiği tekne) taştan oyulmuştur. Binanın taşıyıcı duvarları, kerpiçtir. Temel ve su basmanı oluşturan taş duvar, zeminden 0.30 m kadar yükseltilmiştir. Bunda amaç, kerpiç duvarları yağmur sularından korunmasını sağlamaktır. Aşevi(mutfak), ahır, wc duvarlarında temel ve su basmanı oluşturan taş duvar kullanılmadığı için kerpiçlerin yağmur sularının tahribatına dayanmayıp eridiği görülmektedir.

3.6.1.1.4. Mimari Bulgular

Sundurma (giriş holü) kapısı at arabasının avluya rahatlıkla geçebileceği büyüklüktedir. Sundurma (giriş holü) oturma alanından çok at arabasını korumak için yapılmış bir mekan havasını veriyor.

Misafir yatak odası, pencereleri Güney ve Doğu yönüne açılarak hava sirkülasyonu sağlamaya çalışılmıştır.

Yatak Odasının, büyük tutulması aynı zamanda çocukların da burada yattığını gösteriyor. Bu odada, pencereler Batı ve Doğu yöne açılarak hava sirkülasyonu sağlayarak yaz mevsiminde bunaltıcı sıcaktan korunuluyordu. Kuzey yönünde, pencere yoktur. Bu olay da kışın Kuzey yönünden esen soğuk rüzgardan etkilenmemek içindir.

Yatak odasının önünde bulunan kemerli balkon Doğu yönüne bakmaktadır.

Yaz mevsiminde, güneş dik olduğu için burası güneş ışınlamalarını almıyor.

Fakat diğer mevsimlerde güneş dik olmadığı için burası ve yatak odası, güneş ışınlamalarını alabiliyor. Aşevi (mutfak) ve ahırın yerleri ters konulmuştur.

Bunun nedeni sanki hamama daha fazla önem verilmiştir. Hamam, iki kısımdan yapılarak, soğuktan korunmuştur. Soyunma giyinme kısmının kapısı Güneye bakıyor. Yıkanma kısmı ise çok iyi düşünülmüştür. Su ısıtmak için kullanılan ateş aynı zaman hamamın içini de ısıtıyor.

Hamamın ateş yakılan duvarı ile wc bir miktar geri çekilerek Batı yönünden gelen rüzgardan korunulmuştur.

Ahır, at ahırındır ve köylülerin söylediğine göre kapısı Kuzey yönüne baktığı için çift kanatlı açılan kapısı vardır.

Konut Batı yönün de düzenlenmiştir. Balkon Doğu yönüne açıktır. Yaz mevsiminde Balkon ve avlu, Batı yönünden gelen güneş ışınlamalarını almadığı için burası aynı zamanda iyi bir oturma alanıdır. Avlu çevresinde mekan olmıyan yerlerde 1.80 m yükseklikte duvarlar var. Bu nedenle avlu oturma mekanı haricinde, ev hanımının günlük işlerini rahat yaptığı ve çocukların da oyun alanı olarak kullanılıyordu. Avlu artiyumlu ev sistemine uygun olduğu görülmektedir. Bu konuttaki yerleşim, yönlendirme ve yöresel iklim koşullarına uygun doğal bir klimazisasyon (iklimlendirme) sağlandığı görülmektedir. Genel yerleşimi ve konut fonksiyonel hacimerinin, yöresel iklim koşullarına göre düzenlendiği izlenmektedir.

3.7 Kaleburnu Köyü Konutları

Kaleburnu köyü Magosa Bölgesinde (Karpaz yarımadası) yer alan ve 1974 öncesi de Türk köyü olan bir köydür. Köyün ilk ismi Galinoporni'dir. Köy tepelik bir alana yerleşmiştir. Köy halkı sulu ziraat, kısmen kuru ziraat ve hayvancılıkla geçiniyor. 1993 yılında yapılan genel sayımda köy nüfusu 397 kişi idi.

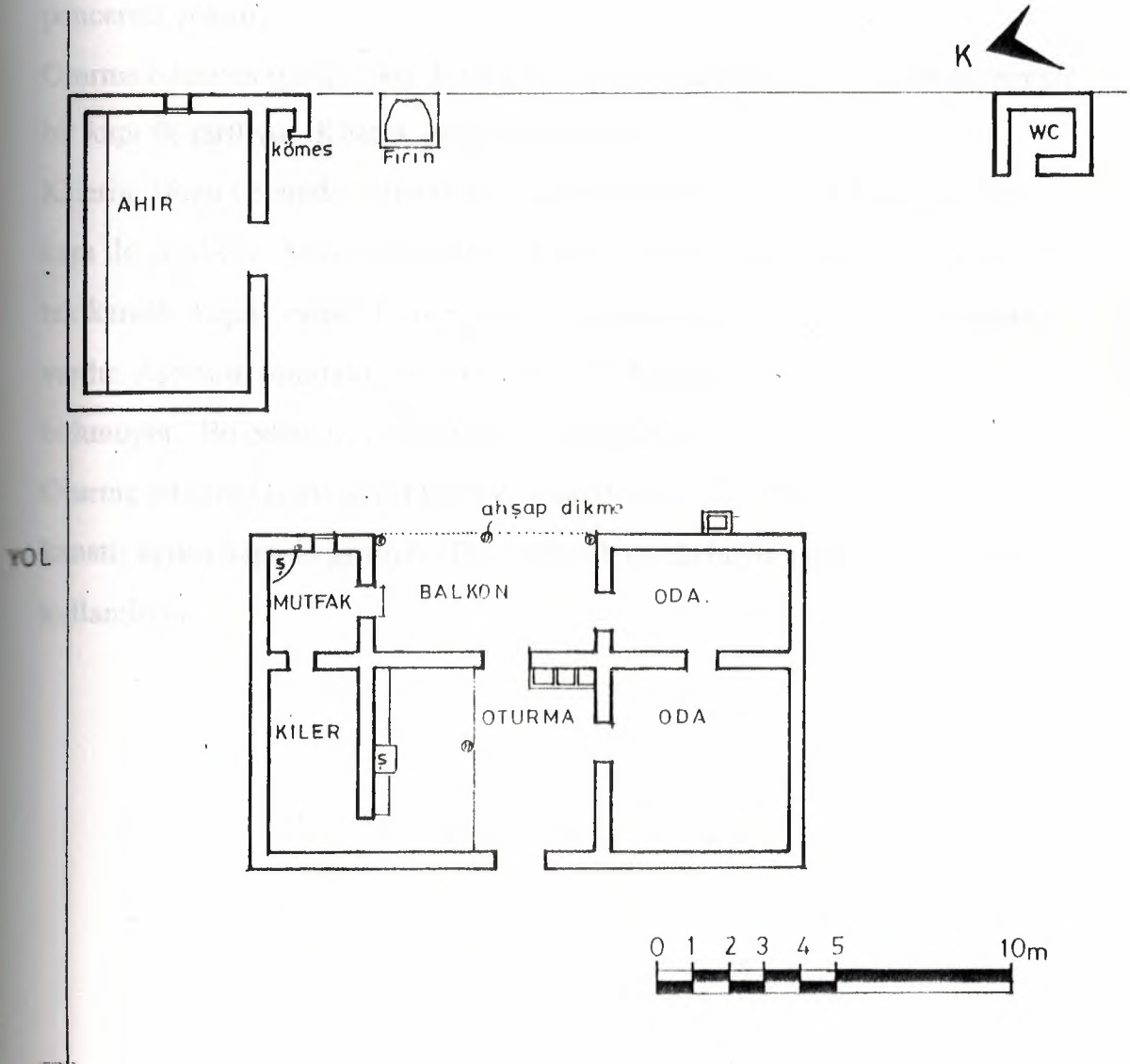
3.7.1 Süleyman Karahasan Konutu.

Konutun 1800'lü yıllarda yapıldığı ve Süleyman Karahasan'ın babasının olduğu söyleniyor. Kısa süre önce konut sahibi rahmetlik oldu.

Onun için konut iyi durumdadır.

Konut, köy merkezinin Kuzey - Doğu yönünde bulunuyor. Konutun Kuzey yönünden asfalt yol geçiyor. Diğer yönler de ise boş araziler vardır. Konutun arazisi geniştir. Konut, arazinin Kuzey - Doğu köşesinde düzenlenmiştir.

Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konut, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermekteyiz.

3.7.2 Fonksiyon

Konut, ile yol arasında kot farkı vardır. Konut yoldan 0.60 m daha aşağıda düz yerde düzenlenmiştir. Konut ile yol arasındaki kısım kayalıktır. Kayalar oyularak merdiven yapılmıştır.

Evin, Doğu yönünde bulunan oturma odasına (giriş holü), çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Oturma kısmı iki bölümden oluşuyor. Birinci kısım (± 0.00) kotunda ikinci kısım ise (+ 0.30) kotundadır. Birinci kısma soğuk kış günlerinde öküzlerde konmaktadır. Doğu yönündeki duvarı üzerinde yamlikler ve hayvanları bağlamak için halkalar vardır.

İkinci kısımda, Kuzey yönünde duvarın üzerinde ocak (şömine) ve raflar vardır. Odanın kot farkı olan yerinde yuvarlak ahşap dikme vardır. Bu odanın penceresi yoktur.

Oturma odasının (giriş holü), Kuzey yönünde bulunan kilere, tek kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Kilerin, penceresi yoktur.

Kilerin, Doğu yönünde bulunan aşevine(mutfak), kilerden tek kanatlı açılan kapı ile geçiliyor. Aşevinin (mutfak), Güney yönünde bulunan balkona, açılan tek kanatlı kapısı vardır. Kapı içinde kot farkından ötürü taştan bir basamak vardır. Aşevinin (mutfak) Doğu yönünde tek kanatlı açılan penceresi bulunuyor.. Bu odanın, Kuzey-Doğu köşesinde bir ocağı bulunuyor.

Oturma odasının (giriş holü) Güney yönünde bulunan yatak odasına, çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Bu yatak odası, ebebeyin yatak odası olarak kullanılıyor.

Ebeveynin yatak odasının, Doğu yönünde bulunan çocuk yatak odasına, çift kanatlı açılan kapı ile geçiliyor. Bu odanın, balkona açılan, çift kanatlı bir kapısı vardır.

Her iki odasında penceresi yoktur. Sadece Güney yönünde üçgen ve kare biçiminde küçük havale delikleri (havale penceresi) bulunuyor.

Fotoğraf No: 87 Çocuk yatak odasının Kuzey-Doğu yönünden görünüşü

Oturma odasının Doğu, aşevinin (mutfak) Güney ve çocuk yatak odasının Kuzey yönünde bulunan balkonun üzeri kapalıdır. Balkonun orta yerinde ve duvar kenarlarında üç ahşap dikmesi vardır.

Fotoğraf No: 88

Balkonun Doğu yönünden görünüşü

Arsanın Kuzey - Doğu yönünde bulunan ahıra Güney yönünden çift kanatlı kapı ile giriliyor. Ahırın Doğu yönünde tek kanatlı bir penceresi ve Güney yönünde ise kapı üzerinde üçgen delikleri vardır.

Fotoğraf No: 89

Ahırın Güney-Batı yönünden görünüşü

3.7.3 Yapım Sistemi ve Yapı Malzemesi:

Yapım sistemi geleneksel kağır taş yapı sistemindedir.

Oturma odasının (giriş holü) döşemesi topraktır. Duvarlar, doğal taş duvar olup sıvasızdır. Belli bir mesafeyi aşabilmek ve açıklığı küçültmek için odanın kot farkı olan yerinde yuvarlak ahşap dikme vardır. Dikmenin üzerinden ahşap kiriş geçiyor. Kapı lentonları ahşaptır.

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir.

Merteklerin üzeri ağaç dalı ve küçük küçük kesilmiş dal parçaları ile örtülmüştür. Saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışa taşırılmıştır. Dam örtüsü topraktır.

Aşevi (mutfak), kiler ve yatak odalarının döşemeleri topraktır. Duvarlar doğal taş duvar olup sıvasızdır. Köşelerde taşlar düzgün kesilerek köşe taşı oluşturulmuştur. Kapı lentonları ahşaptır.

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir.

Merteklerin üzeri ağaç dalı ve küçük küçük kesilmiş dal parçaları ile örtülmüştür. Dam örtüsü topraktır. Damda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışa taşırılmıştır. Yağmur suyunu akıtmak için çörten olarak çinko saç kullanılmıştır. Kanımızca çörtenler sonradan yapılmıştır.

Balkonun döşemesi topraktandır. Balkon kısmında duvarlar alçı sıvalıdır.

Kanımızca alçı sıva sonradan yapılmıştır.

Balkonun orta yerinde ve duvar kenarlarında ahşap dikme vardır.

Ahşap dikmelerin üzerinde, ahşap kirişi tutmak için "T" şeklinde konmuş bir parça vardır.

Ahırın Güney- Doğu köşesinde tavuk kümesi vardır. Bu kümesin inşa safhasında ahırla birlikte yapıldığı anlaşıyor.

Fotoğraf No: 90
Kümesin Batı yönünden
görünüşü

Ahırın Güney yönünde bir fırın bulunuyor. Fırının ağzı, Batı yönüne bakıyor. Fırının yanında taştan bir masa vardır.

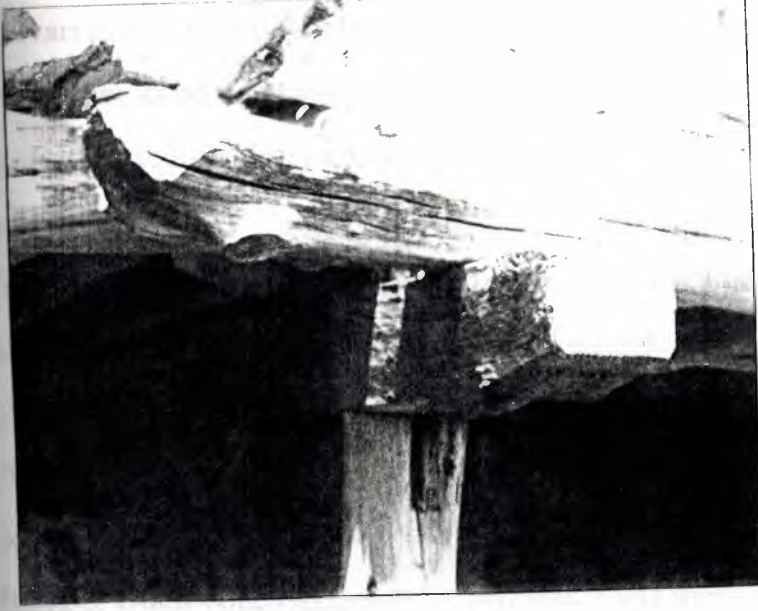
Fotoğraf No:91 Fırının Batı yönünden görünüşü

Arsanın Doğu, evin Güney - Doğu kısmında bulunan wc'nin kapısı Batı yönüne bakıyor. Wc' nin sonradan yapıldığı kanaatindeyiz. Çocuk yatak odasının Doğu yönünde, dış kısmında bir tekne vardır. Bu tekne el-yüz ve kap yıkama teknesidir.

Fotoğraf No: 92 Teknenin kuzey yönünden görünüşü

Tavan taşıyıcıları, 0.40 m ara ile tomruktan yapılmış mertektendir.. Merteklerin üzeri ağaç dalı ve küçük küçük kesilmiş dal parçaları ile örtülmüştür. Dam örtüsü topraktır. Damda saçak oluşturmak için mertekler dışa atılmış ve üzerlerine beyaz köy mermeri dizilmiştir.

Fotograf No: 93 Balkonun giriş ve dikmesinin görünüşü

Ahırın, döşemesi topraktır. Duvarlar doğal taştır ve evin taşlarına göre daha düzgün kesilmiştir. Kanımızca ahır sonradan yapılmıştır. Kapı lentosu ahşaptır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Merteklerin üzeri ağaç dalı ve küçük küçük kesilmiş dal parçaları ile örtülmüştür. Dam topraktır. Damda saçak yoktur.

Wc, döşemesi betondur. Duvarlar taştır. Dam yoktur. Wc'nin malzeme yapısı ile sonradan yapıldığı görülüyor. Fırın ve kümesler taştandır. Fırının önündeki masa da taştan yapılmıştır.

3.7.4 Mimari Bulgular

Oturma odasının (Giriş holü) kapıları Doğu ve Batı yöne açılmasının nedenli yaz mevsiminde hava sirkülasyonu sağlamak amacıyla. Bu odada kış mevsiminde düşünülerek şömine yapılmıştır. Oda içinde kot farkı da yapılarak oda göreceli olarak yaz ve kış mevsimleri için ikiye bölünmüştür. Odanın Doğu duvarı üzerinde bulunan hayvan yemlikleri kış mevsiminde öküzlerin oda içine alındığını ve hem hayvanların korunduğunu hem de ısıdan yararlandığını göstermektedir. Bu oda için doğal klimazisasyon (iklimlendirme) sağlandığı görülmektedir.

Yatak odalarının, penceresi olmaması ve Güney yönünde üçgen delikler olması kış soğğundan korunmak ve yaz mevsimindeki sıcak günlerde esen Güney yönündeki rüzgarından yararlanmak amacını taşıdığı görülmektedir.

Aşevi (mutfak) ve kiler Kuzey yönüne düzenlenerek Kuzey yönünden esen soğuk havadan korunulmaya çalışılmıştır.

Balkon, Doğu yöne bakmaktadır, böylelikle yaz mevsimindeki Batı yönündeki güneş ışınlarından korunulmuş ve iyi bir oturma alanı oluşturulmuştur.

Ahır kapısı, Güney yönüne, penceresi ise Doğu yöne açılmıştır.

Arazinin, çevresinde duvar yoktur, var olan duvarlar 0.30 - 0.50 m yüksekliktedir. Duvar üzerleride çalı ile 0.80 m'e ulaşılmıştır. Çünkü bu bölgede yaz mevsiminde esen rüzgar toz bulutu ve saman parçası getirmiyor. Duvarlar sadece bahçeye ekilen sebze ve meyve ağaçlarının hayvanlardan korunması içindir.

Bu konutta yerleşim ilkelerinin yöresel iklim koşullarının yararlı olarak kullanımına dayandırılmış olduğu görülmektedir.

3.8 Kırıkkale Köyü Konutları

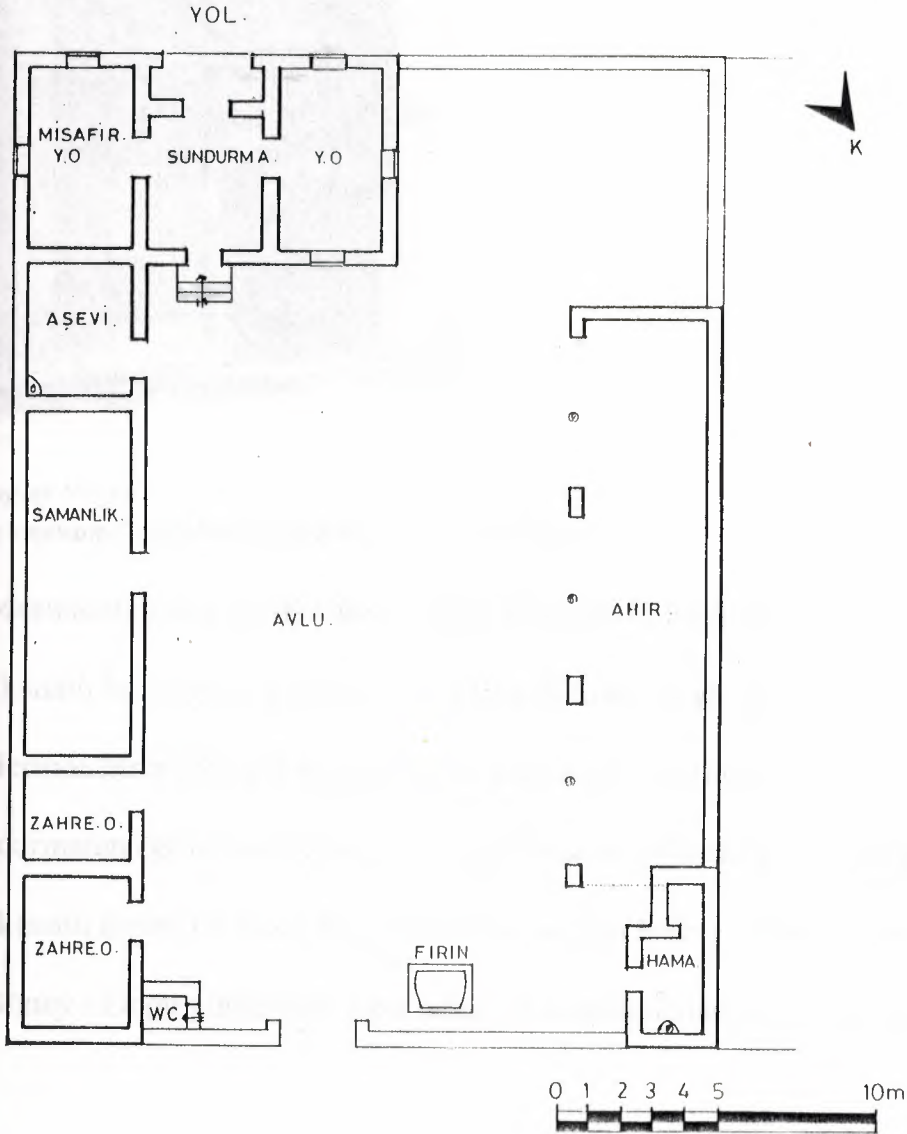
Kırıkkale köyü Lefkoşa bölgesinde yer alan ve 1974 öncesi de Türk köyü olan bir köydür. Köyün ilk ismi Meluşa'dır. Köy düz bir alana yerleşmiştir. Köy halkı kuru ziraat ve hayvancılıkla geçiniyor. 1993 yılında yapılan genel sayımda köy nüfusu 393 kişi idi.

3.8.1 Ahmet Gavaz Konutu

Konut halen mal sahibi tarafından kullanılıyor. Konut köy merkezinin Güney - Doğu yönünde bulunuyor. Konutun Güney, Batı ve Kuzey yönünden asfalt yol geçiyor. Doğu yönünde ise komşu bina vardır. Konut arsası yaklaşık $681 m^2$ 'dir.

Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konut, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermekteyiz.

3.8.2 Fonksiyon:

Yoldan evin sundurmasına (Giriş holü) çift kanatlı açılan bir kapı ile girilmektedir. Giriş kapısı 1.40 m içe çekilmiştir. Sundurmanın (Giriş holü) Kuzey - Batı yönünde avluya açılan çift kanatlı bir kapısı vardır.

Fotoğraf No: 94

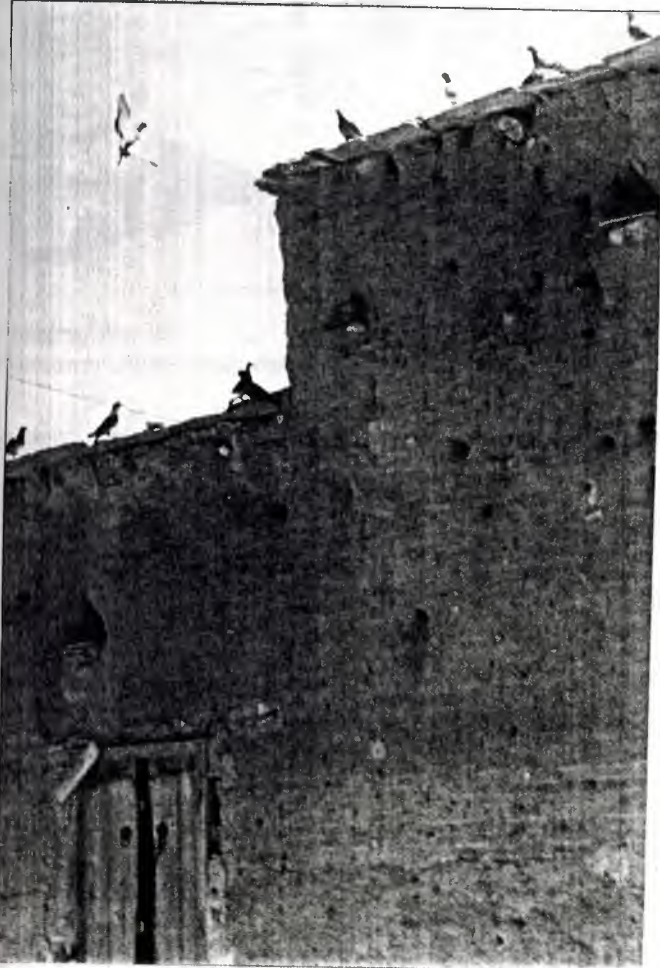
Giriş kapısının Güney-Batı yönünden, yol cephesinden görünüşü.

Sundurmanın (Giriş holü) Güney - Batı yönünde bulunan misafir yatak odasına çift kanatlı bir kapı ile giriliyor. Bu odanın Güney - Batı ve Güney - Doğu yönlerinde birer adet çift kanatlı açılan penceresi bulunuyor.

Sundurmanın (giriş holü) Kuzey - Doğu yönünde bulunan yatak odasına çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Bu odanın Kuzey - Batı, Kuzey - Doğu ve Güney - Doğu yönlerinde birer adet çift kanatlı açılan penceresi bulunuyor.

Sundurma (giriş holü) ile avlu arasında kat farkı olduğu için avluya üç basamakla iniliyor. Avlunun Güney - Doğu misafir yatak odasının Kuzey - Doğu yönünde bulunan aşevine (mutfak) avludan Kuzey - Batı yönünde bulunan çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Aşevinin (mutfak) Kuzey - Batı köşesinde bir ocak bulunuyor. (Bak fotoğraf No: 75)

Aşevinin (mutfak) Kuzey - Doğu yönünde bulunan samanlığa avludan Kuzey - Batı yönünde bulunan çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Samanlığın Kuzey - Doğu yönünde bulunan iki tane zahire odalarına avlunun Kuzey - Batı yönünde bulunan çift kanatlı kapılar ile giriliyor. Samanlığın ve zahire odalarının pencereleri yoktur, sadece kapılarının üzerinde ve damlara yakın yerlerde küçük üçgen havale delikleri vardır. Zahire odalarının damı aşevi (mutfak) ve samanlıktan daha düşüktür.

Fotoğraf No: 95
Zahire ve samanlığın
Kuzey - Batı
yönünden, avludan
görünüşü

Zahire odasının Kuzey - Batı köşesinde avlunun Kuzey yönünde wc

bulunuyor. Wc kapısı Kuzey - Batı yönüne bakmaktadır.

Arsanın Kuzey - Batı köşesinde bulunan hamam, iki kısımdan oluşmaktadır.

Birinci kısım su ısıtma ve soyunma, giyinme kısmı; ikinci kısım ise yıkanma

kısımındır. Soyunma, giyinme kısmının kanatlı kapısı yoktur. Bu kısmın Kuzey -

Doğu duvarında su ısıtmak için ocak vardır. Ayrıca kapı dışında avlu duvarı

dibinde su tenekeleri ve küllü su küpü (çamaşır yıkama suyu) vardır.

Fotoğraf No: 96

Hamamın Güney yönünden avludan görünüşü.

Arsanın Kuzey - Batı yönünde ahır bulunuyor. Ahırın damı hamamın

damından daha yüksektir. Hamamın yıkanma kısmının Güney - Batı duvarı

ahırın içine giriyor. Avlunun Kuzey - Batı yönünde bir fırın vardır.

3.8.3 Yapım Sistemi ve Yapı Malzemesi.

Yapı Sistemi geleneksel yığma kerpiç yapı sistemindedir.

Sundurma (giriş holü), yatak odalarının döşemeleri beyaz köy mermeri döşelidir. Binanın taşıyıcı duvarları kerpiçtir. Temel ve su basmanı oluşturan taş duvar, zeminden 0.30 m kadar yükseltilmiştir. Bunda amaç, Kerpiç duvarları yağmur suyundan korumasını sağlamaktır. İç duvarlar alçı sıvalı, dış duvarlarda ise sadece kapı, pencere üzerleri ve çatının altında şerit biçiminde alçı sıva vardır. Nedeni kapı ve pencere üzerinde bulunan ahşap lento ile tavan merteklerini dış etkenlerden korumak içindir.

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir.

Merteklerin üzeri kamış hasırla örtülmüştür. Çatı malzemesi alturka kiremittir.

Çatıda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışarıya taşırılmıştır.

Aşevi (mutfak), samanlığın ve zahire odalarının döşemeleri topraktır.

Bu odaların taşıyıcı duvarları kerpiçtir. Temel ve su basmanı oluşturan taş duvar, zeminden 0.30 m kadar yükseltilmiştir. Bunda amaç, kerpiç duvarları yağmur suyundan korunmasını sağlamaktır. Dış duvarlarda ise kapı ve pencere üzerindeki ahşap lentoları dış etkenlerden korumak için, sadece buraları alçı sıvalıdır.

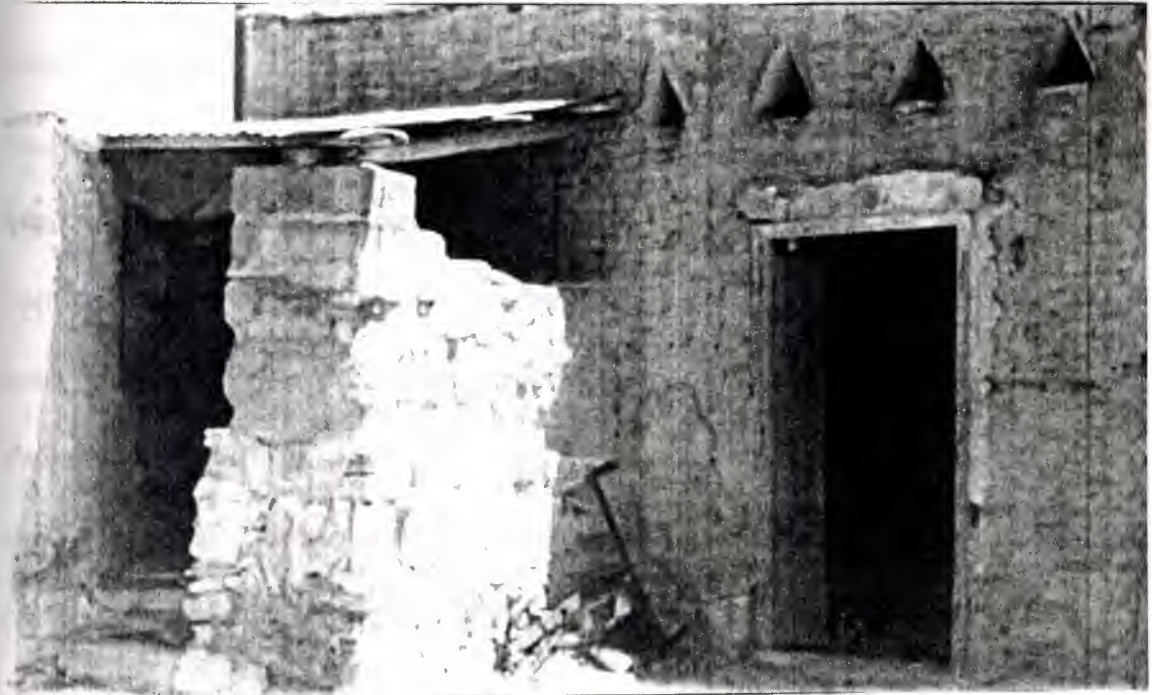
Zahire odaları damı, aşevi (mutfak) ve samanlığın damından bir metre daha düşüktür.

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir.

Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Dam örtüsü topraktır.

Fotoğraf No: 97
Binanın Kuzey-Batı yönünden,
yol cephesinden görünüşü

Fotoğraf No: 98
Zahire odasının ve wc' nin Kuzey-Batı yönünden, aylıdan görünüşü

Damda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe evre dışarıya taşırılmıştır.

Wc'nin döşemesi tek parça doğal taştır. Kapısı içinde iki basamak vardır.

Güney - Batı duvarı zeminden 1.00 m doğal taş ve doğal taşların üzeri de 0.50 m kerpiçtir.

Diğer duvarlar ise zahire odası ve bahçe duvarının duvarlarıdır.

Kanımızca wc sonradan yapılmıştır.

Hamamın döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiçten olup temel ve su

basman vazifesi gören zeminden 0.50 m doğal yükseltilmiş duvar vardır.

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir.

Merteklerin zeri yuvarlak kamyı hasırla rtlmştir. Dam topraktır. Damda saçak oluşturmak için 0.20m beyaz köy mermerleri cepe evre dışarıya taşırılmıştır.

Ahırın, döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç olup temel subasman

vazifesi gören zeminden 0.50 m yükseltilmiş doğal taş duvar vardır. n

kısımında kolon vazifesi gören ahşap dikmeler ve 0.40 x 0.80 m'lik taştan

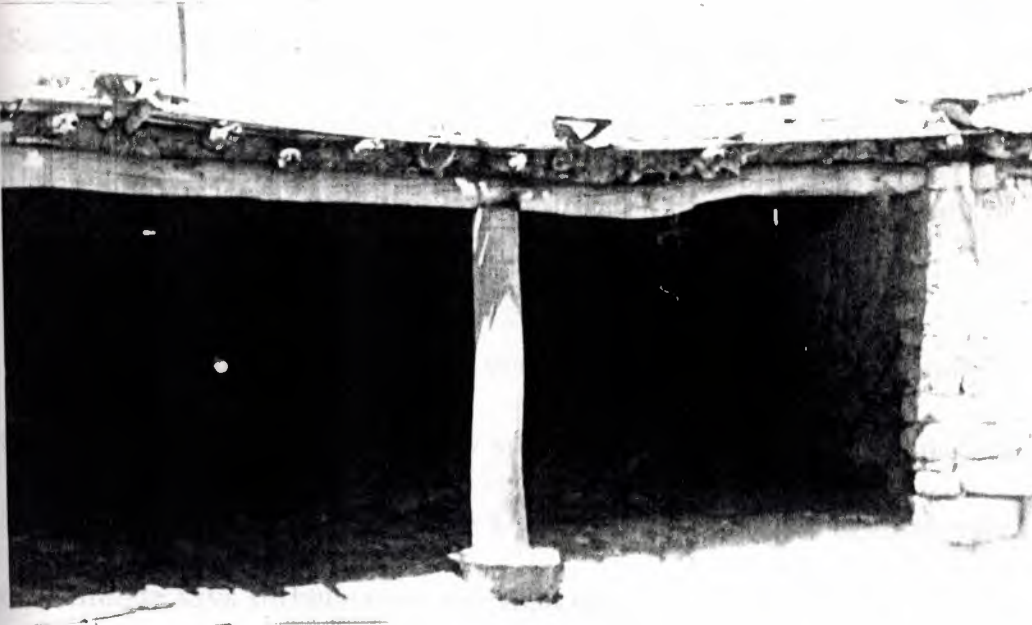
yapılan kolonlar mevcuttur. Kirişler ahşaptır. Tavan taşıyıcıları 0.30/0.40m

arası değişen yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir.üzeri ağaç dalı ve

yapraklarla rtlmştir. Dam topraktır. Yağmur suyunun toprağı akıtmasını

engellemek için toprak set (parapet) yapılmıştır. Yağmur suyunu akıtmak için

rten yerine alaturka kiremit kullanılmıştır.

Fotoğraf No: 99

Ahırın Güney-Doğu yönünden, avludan görünüşü

3.8.4 Mimari Bulgular.

Sundurmanın (giriş holü), Güney - Doğu ve Kuzey - Batı yönlerine karşılıklı iki kapı yapılmıştır. Bu olay hava sirkülasyonu yarattığı için sıcak yaz günlerinde sundurma (giriş holü) oturma mekanı olarakta kullanılıyor. Bu olay doğal klimazisasyon (iklimlendirme) sağlamaktadır..

Misafir yatak odası, aynı zamanda çocuk yatak odasıdır. Kuzey yönünde pencere yoktur. Bu da kışın Kuzey yönünden esen soğuk rüzgarı engelliyor.

Bu odada Güney - Batı ve Güney - Doğu yönlerine pencere açılarak yaz mevsiminde hava sirkülasyonu sağlamaktadır.

Yatak odasının Kuzey - Batı, Kuzey - Doğu ve Güney - Doğu yönlerine birer adet açılan çift kanatlı pencereleri vardır. Bu odada yaz mevsimi daha çok düşünülmüştür.

Aşevinin (mutfak) ve samanlığın pencereleri yoktur. Kapıları ise Kuzey Doğu yönüne bakıyor. Bu iki oda diğer mekanlardan bir metre daha yüksek tutularak ve havale delikleri (havale penceresi) açılarak depolanmak istenen malzemeler yer döşemesi toprak olmasına rağmen çürümeden saklanabiliyordu.

Zahire odaları kapıları Kuzey - Doğu yönüne açılarak ve kapı üzerlerine havale delikleri (havale penceresi) bırakılarak arpa, buğday gibi ürünler çürümeden saklanabiliyordu. Samanlık ve zahire odasında havale deliklerinin (havale penceresi) olması, yukarıda biriken havayı dışarıya atmasını sağlayarak doğal bir klimazisasyon oluşturmaktadır.

W.c kapısı Kuzey - Batı yönüne açılmıştır ve damı yoktur. Ayrıca yaşam mekanlarından uzaktır. Wc' nin sonradan yapılmasına rağmen yaşam mekanlarından uzağa alınması bize kokuyu engellemek için olduğunu göstermektedir. Hamam yaşam mekanlarından uzak tutulduğu için ayrı soyunma-giyinme kısmı vardır. Burada soğuk günlerde sıcaktan, soğuğa geçilmesini engelliyordu.

Ahır Güney - Batı yönüne açıktır. Bu kısım Kuzey yönünden esen soğuk rüzgardan etkilenmiyor.

Fırın ağız Güney - Batı yönüne bakmaktadır. Bu da bize Güney yönünün önemli bir yön olduğunu göstermektedir.

Avlunun Batı ve Güney yönlerinde mekanlar olduğu için yaz mevsiminde güneşten korunuyor. Avluda mekan olmayan yerlerde 1.80 m yükseklikte duvar konarak sıcak yaz günlerinde tozlu rüzgardan korunuyor. Böylelikle avlu aynı zamanda oturma mekanı ve günlük işlerin rahatlıkla yapıldığı bir mekan haline geliyor.

Bu konutta yerleşim ilkelerinin yöresel iklim koşullarının yararlı olarak kullanımına dayandırılmış olduğu izlenmektedir.

3.9 Mehmetçik Köyü Konutları

Mehmetcik köyü Magosa Bölgesinde yer alan ve 1974 öncesi de Türk köyü olan bir köydür. Köyün ilk ismi Galatya'dır. Köy tepelik bir alana yerleşmiştir. Köy halkı sulu ziraat ve hayvancılıkla geçiniyor. 1993 yılında yapılan genel sayımda köy nüfusu 1024 kişi idi.

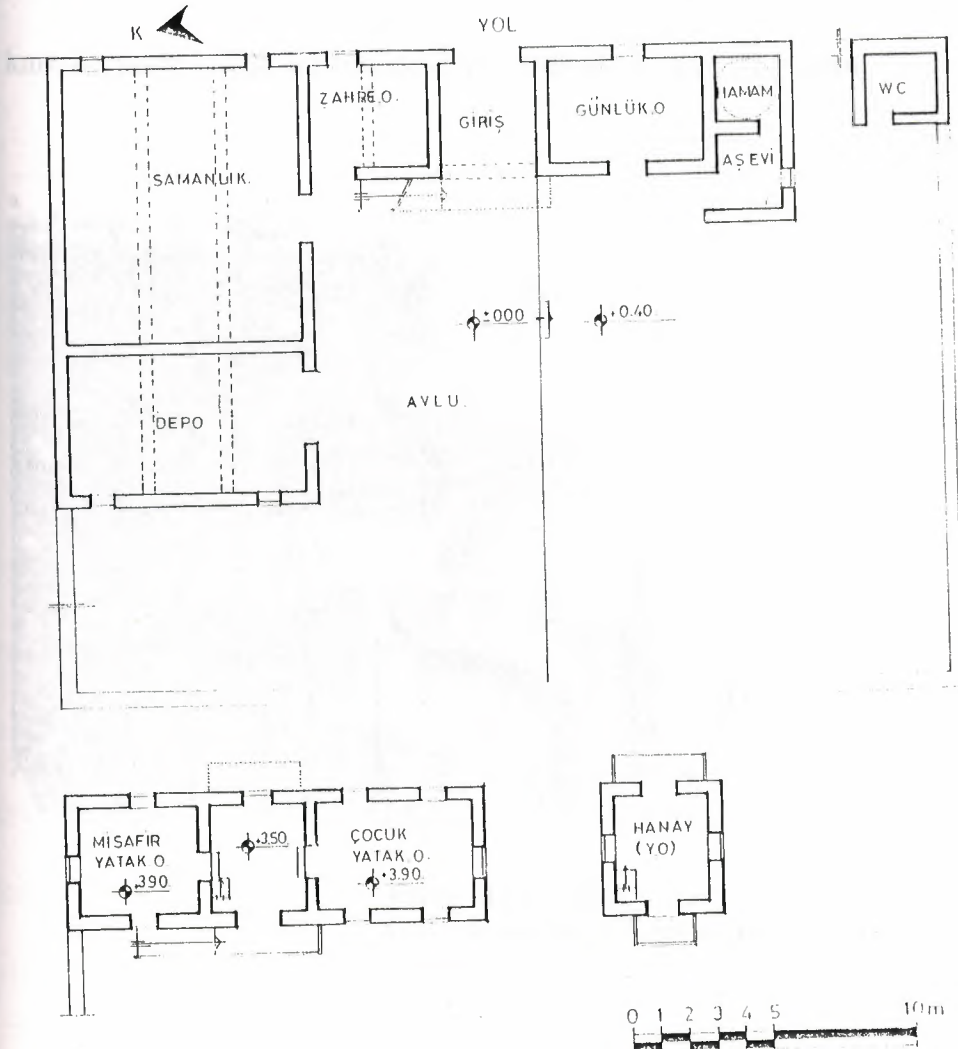
3.9.1 Mulla Salih Konutu

Konutta, Mulla Salih'in eşi oturmaktadır.

Konut, köy merkezinin Güney-Batı yönünde bulunuyor. Evin Güney ve Doğu yönlerinden asfalt yol geçiyor. Konut arazisi yaklaşık 1476 m² dir.

Eşi, Mulla Salih'in Mısır'da bulunduğu yıllarda bu konutu gördüğünü ve 1918 yılında Kıbrıs'a gelince bu konutu yaptığını söylüyor. konutun en önemli özelliği zemin+ iki kat oluşudur. İkinci kattaki kapı üzerinde eski türkçe yazısı ile 191^ (1918) tarihi yazılıdır.

Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konut, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu aşağıda vermekteyiz.

3.9.2 FONKSİYON

Yoldan, çift kanatlı açılan yarım kemer kapı ve karşısında bulunan sivri kemerin altından geçerek avluya ulaşıyor. Burası açık sundurma (giriş) olarak düzenlenmiştir.

Girişin, Kuzey yönde ve avlunun Doğu yönde bulunan zahire odasının orta yerinde Batı yönünde avluya açılan çift kanatlı kapısı vardır. Zahire odasının orta yerinde sivri kemer vardır. Bu odanın Doğu yönünde çift kanatlı bir penceresi bulunuyor.

Zahire odasının, Kuzey yönünde avlunun Kuzey-Doğu köşesinde bulunan samanlığa yarım kemerli çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Kapı kanatları kemerli değildir. Samanlığın kapısı üzerinde, tavanın başladığı yerde kare biçimde küçük bir havale deliği (havale penceresi) vardır.

Fotograf No: 100

Güney yönünden, avludan samanlık kapısının bir kısmının görünüşü

Samanlığın, Doğu yönünde yola açılan iki tane çift kanatlı penceresi ve iç kısımda iki tane sivri kemeri bulunuyor.

Samanlığın, Batı yönünde bulunan deponun Güney yönde avluya açılan geniş kapısı vardır. Bu oda üzüm kesim zamanı, üzüm deposu ve şarap, sirke deposu olarak kullanılmaktadır. Deponun Batı yönüne açılan iki adet çift kanatlı penceresi ve kapısı üstünde tavanın bittiği yerde iki sıra halinde üçgen küçük havale delikleri (havale penceresi) vardır.

Fotograf No: 101

Samanlığın havale delikleri (havale penceresi) görünüşleri

Kuzey yönünden Güney yönüne doğru olan arazideki kot farkı ttek setle halledilmiştir. Set taş duvarla yapılmıştır.

+0.40 kot kısmının Doğu, girişin Güney yönde bulunan günlük yaşam odasına çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Kapı Doğu yönüne bakıyor. Kapının karşısında Batı yönünde çift kanatlı bir penceresi vardır. Odanın içinde alçıdan süsler bulunmaktadır.

Günlük yaşam odasının, Güney-Batı köşesinde bulunan aşevine (mutfak), çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Bu odanın Güney yönünde tek kanatlı açılan penceresi vardır. Aşevinin (mutfak) kapısı Kuzey yönüne bakmaktadır. Odanın Güney-Batı köşesinde ocak vardır. (Bak Fotoğraf No:75) Aşevinin (mutfak), Doğu yönünde bulunan hamamın kapısı 0.70x1.50 m dir. Hamamın üzeri kubbedir.

Fotoğraf No:102
Hamam kubbesinin
Güney yönünden
görünüşü

Zahire odasının, girişin ve günlük oturma odasının üzeri birinci kattır. Birinci katta zahire odasının kapısının hemen yanından, avludan, merdivenle çıkılıyor. Merdivenle çıkılan yerden çift kanatlı açılan kapı ile hole giriliyor. Holün Doğu yöne çift kanatlı açılan penceresi vardır. Holün Kuzey yönünde bulunan misafir yatak odasına holden çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Kapı içinde bir basamak vardır. Misafir yatak odası holden 0.40 m daha yüksektedir.

Bu odanın Kuzey, Batı ve Doğu yönlerine çift kanatlı açılan birer adet penceresi bulunuyor.

Holün, Güney yönünde bulunan çocuk yatak odasına Holden çift kanatlı kapı ile giriliyor. Kapı içinde bir basamak vardır. Çocuk yatak odası holden 0.40 m daha yüksektir. Bu odanın, Doğu ve Batı yönüne iki Güney yönünde de bir adet çift kanatlı açılan penceresi vardır.

Holün, Kuzey-Batı köşesinde çok dik bir merdiven bulunuyor. Bu merdivenle ikinci kattaki hanaya (ebebeyin yatak odası) çıkılıyor. Bu odanın, Batı ve Doğu yönünde bulunan balkonlarına çift kanatlı açılan birer kapı ile çıkılıyor. Kuzey ve Güney yönlerine de çift kanatlı açılan pencereleri vardır.

Fotograf No: 103
Kuzey-Doğu
yönünden, yol
cepesinden konutun
görünüşü

Arazinin Güney-Doğu köşesinde bulunan wc kapısı Batı yöne bakıyor.

Kanımızca wc sonradan eklenti olarak yapılmıştır.

Yapının sistemi geleneksel kağır, taş yığma yapı sistemindedir.

Açık sundurmanın (giriş)döşemesi topraktır. Duvarlar doğal taş olup alçı sıvalıdır. Giriş kapısı çevresi ve kemer sarı taştır (kum taşı). Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür.

Zahire odasının ve günlük odanın döşemeleri beyaz köy mermer ile döşelidir.

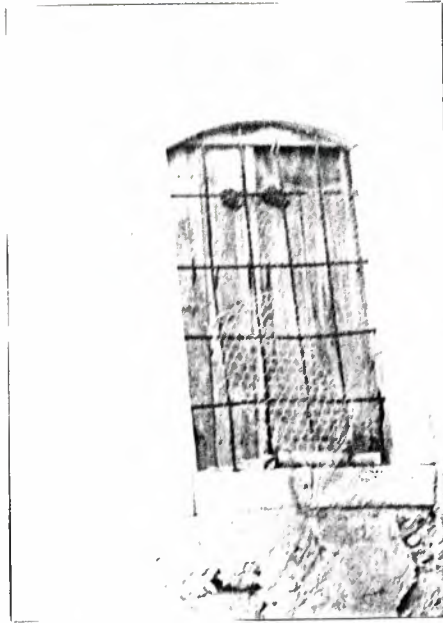
Duvarları doğal taş olup alçı sıvalıdır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Kapı ve pencere çevreleri sarı taştır (kum taşı).

Birinci kattaki misafir yatak odasının ve çocuk yatak odasının döşemeleri beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar doğal taş olup alçı sıvalıdır. Pencere çevreleri sarıtaştır (kum taşı).

Fotograf No:104

Doğu yönünden, yol cephesinden yatak odası penceresi görünüşü

Fotograf No:105

Kuzey-Doğu yönünden, yol cephesinden odası penceresi görünüşü.

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri kamış hasırla örtülmüştür. Çatı örtüsü alaturka kiremittir. Çatıda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri dışa taşırılmıştır. Çatılar meyillidir.

Holün, döşemesi beyaz köy mermeri döşelidir. Duvarı doğal taş olup alçı sıvalıdır. Kapı ve pencere çevreleri sarı taştır (kum taşı). Tavan taşıyıcıları yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri kamış hasırla örtülmüştür. Çatı da iki yöne meyil vardır. Aşık yuvarlak mertektir. Çatı örtüsü alaturka kiremittir. Çatıda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri dışa taşırılmıştır. Çatının üst noktasında iki yönde sarı taştan (kum taşı) süs yapılmıştır.

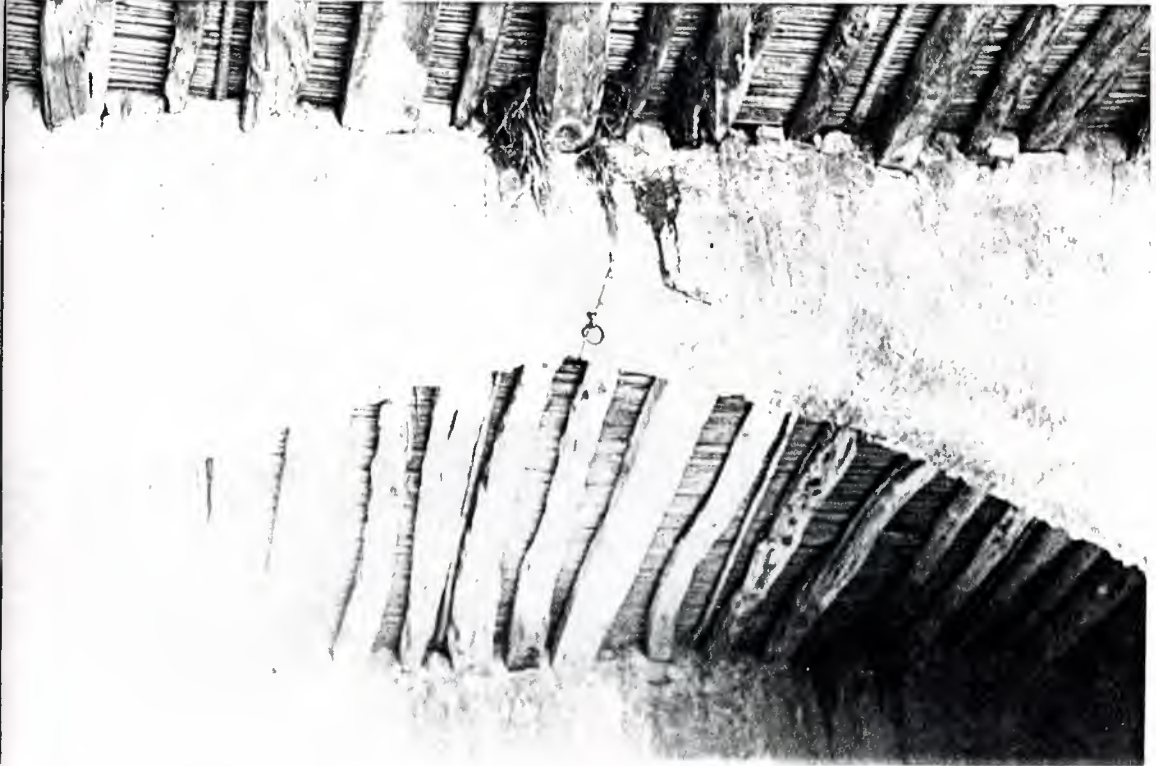
Fotograf No:106

Kuzey-Doğu yönünden çatıların görünüşü

Aşevinin(mutfak), döşemesi beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar doğal taş olup sıvasızdır. Kapı ve pencere üzerindeki lentolar ahşaptandır. Tavan taşıyıcıları, 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Mertek üzeri kamış hasırla örtülmüştür.

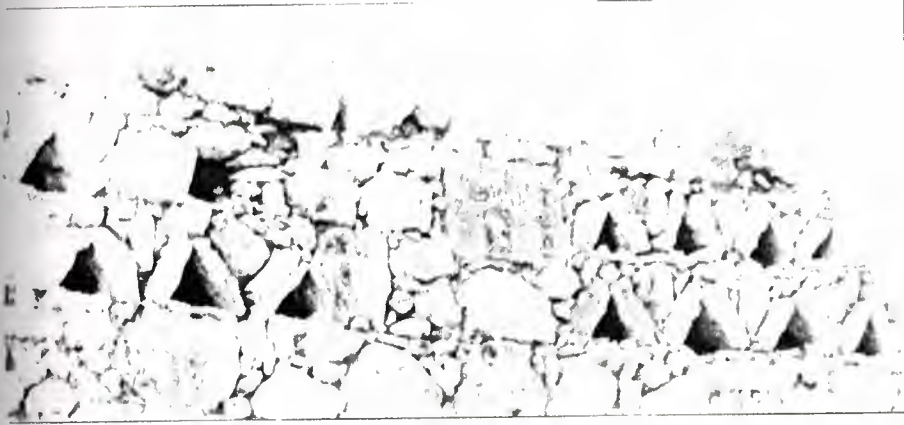
Hamanın, döşemesi beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar taş duvar olup içi alçı sıvalı dış ise sıvasızdır. Damı kubbe ile örtülüdür.

Samanlık ve deponun döşemeleri topraktır. Duvarları doğal taş duvar olup sıvasızdır. Kapı ve pencere lentoları ahşaptır. Genişlikleri içten 8.20 m olduğu için odalar kemerlerle üçe bölündü ve tavanlarında mertekler kısa yönde kondu. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Bu odaların tavanlarına yuvarlak tomruk merteklerin düzgün bir aralıkla dizilmediğini görmekteyiz.

Fotograf No:107
Deponun tavan görünüşü

Dam toprakla örtölüdür. Toprağın yağmur sularından akmasını engellemek için taşlar duvar kenarlarına ceper çevre dizilmiştir. Yağmur suyu içinde taştan oyulmuş cörtlen kullanılmıştır.

Fotograf No: 108

Samanlık ve depo havale delikleriyle cörtlenlerin Güney yönünden, avludan görünüşü

Wc'nin eklenti olarak yapıldığı görölmektedir. Arsanın Güney

yönündeki duvar 1.50-1.80 m arasında değişiyor ve bu duvar doğal taştandır.

Bu yöndeki duvarların yüksek tutulma nedeni, kanımızca yolun avlu

seviyesinden 2.00 m aşağıda oluşundandır. Kuzey ve Batı yönündeki taş

duvarlar 0.50-1.00 m arasında değişiyor.

Fotograf No:109

Arsanın Güney yönündeki avlu duvarları görünüşü

3.9.4 Mimari Bulgular

Giriş Kapısı yüklü hayvasının avluya rahat girebilmesi için geniş ve yüksek yapılmıştır.

Günlük odada da Batı yönüne çift kanatlı kapı Doğu yönüne ise çift kanatlı pencere açılarak hava sirkülasyonu sağlanmış ve yaz mevsiminde sıcak günlerde rahat oturulur bir oda elde edilmiştir. Bir anlamda bu olaya doğal klimazisasyon (iklimlendirme) diyebiliriz.

Aşevinin (mutfak) kapısı Kuzeye açılmış yaz mevsimi de düşünülerek Güney yönüne pencere açılmıştır.

Hamama, Aşevinden (mutfak), girilmektedir. Bu olayla da birinci neden su ısıtma işlemi aşevinde (mutfak) bulunan ocaktan yararlanılmıştır. İkinci neden ise aşevi(mutfak) soyunma giyinme kısmı olarak kullanılarak soğuk kış günleri göz önüne alınmıştır.

Misafir Yatak odası pencereleri Kuzey, Doğu ve Batı yönlerine açılarak hava sirkülasyonu yaratılmıştır. Kış mevsimi düşünülmemiştir. Çocuk yatak odası pencereleri Doğu, Batı ve Güney yönüne açılarak hava sirkülasyonu yaratılmıştır. Çocuk yatak odasının Güney yönüne alınması yaz mevsiminin sıcaklığı düşünülürken en azından bu oda Kuzey yönündeki soğuk havadan arındırılmıştır.

Hanayın (ebebeyin yatak odası), kapıları Doğu ve Batı yönüne pencereleri ise Kuzey ve Güney yönüne açılmıştır. Bu odada kış hiç düşünülmemdiği görülmektedir.

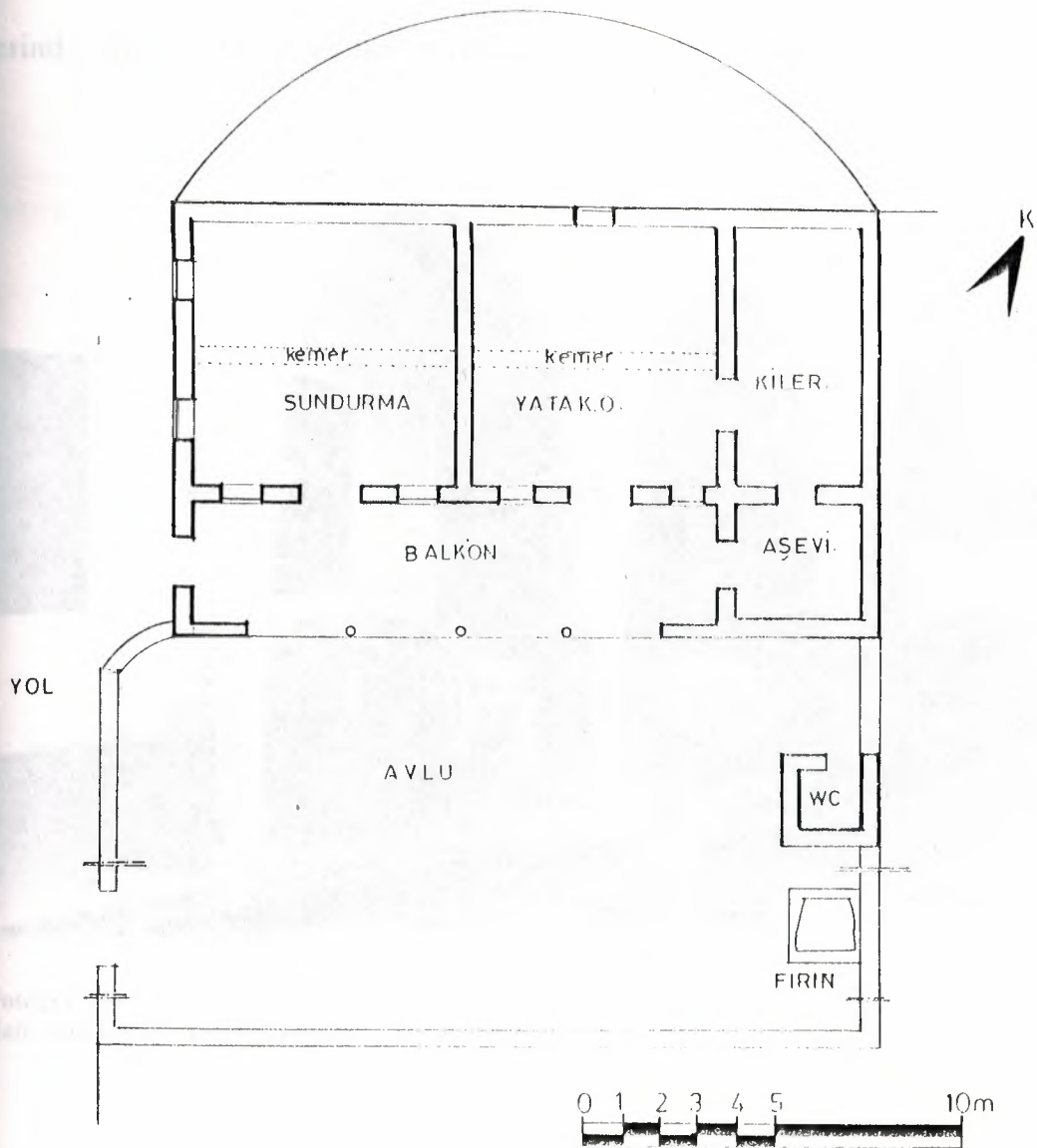
Zahire Odasının, samanlığın ve deponun döşemeleri toprak olmasına rağmen tavanın başladığı yerlerde havale delikleri (havale penceresi) açılarak depolanan ürünlerin çürümesi engellenmeye çalışılmıştır.

Benim görebildiğim kadar 1950 öncesi yapılan tek zemin + iki katlı bu binadır. Yabancı bir kültürün ve corafik etkenleri farlı olan bir ülkenin konut tipini kendi ülkemizde yapmaya çalışmanın zorlukları orta yerdedir. Kendi kültürümüze ve coğrafik etkenlerimize uyulmasına çalışılmasına rağmen iklimlendirmenin bazı zorlukları orta yere çıkmaktadır. Buna karşın konutta bazı odaların yerleşiminde iklimsel özelliklerin, konutun fonksiyonel dağılımı ve hacimler arası ilişkileri şekillendirdiği görülmektedir.

3.10.1 Tünay Abic Konutu.

Konut 1974 öncesi Rumlara aitti. Konut köy merkezi dışında Batı yönünde bulunuyor. Evin Güney-Batı ve Kuzey-Batı yönlerinden asfalt yol geçmektedir. Konut arazisi yaklaşık 426 m² dir.

Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konut, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermekteyiz.

3.10.2 Fonksiyon.

Yoldan çift kanatlı açılan bir kapı ile balkona giriliyor. Balkon kemerlidir.

Balkonun Kuzey-Batı yönünde bulunan sundurmaya (Giriş holü) çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Bu odanın orta yerinden geçen sivri bir kemeri vardır.

Sundurmanın (Giriş holü) balkona, Güney-Doğu yönüne ve Güney-Batı yönündeki yol cephesine açılan ikişer tane çift kanatlı pencereleri vardır.

Sundurmanın, (Giriş holü) Kuzey-Doğu balkonun, Kuzey-Batı yönündeki yatak odasına balkondan, çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Bu odanın orta yerinden geçen sivri bir kemeri vardır.

Fotoğraf No: 110

Balkonun Güney - Doğu yönünden, avludan görünüşü

Yatak odasının balkona, Güney-Doğu yönüne iki tane ve Kuzey-Batı yönüne bir tane çift kanatlı açılan penceresi vardır.

Yatak odasının Kuzey-Doğu yönünde bulunan kilere çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Bu odanın Kuzey-Doğu yönüne açılan bir tane çift kanatlı penceresi vardır.

Kilerin Güney-Doğu, balkonun Kuzey-Doğu yönlerinde bulunan aşevine (mutfak) kilerden ve balkondan çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor

Avluya, balkondan geçilebildiği gibi Güney-Batı yönünden, yoldan çift kanatlı açılan bir kapı ile de giriliyor. Avlunun Kuzey-Doğu yönünde, konutun Güney-Doğu yönünde bulunan W.c.'ye tek kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. W.c. kapısı Kuzey-Batı yönüne bakıyor.

Avlunun Kuzey-Doğu, wc' nin Güney-Doğu yönünde bir fırın vardır.

Fırının ağızı Güney-Doğu yöne bakıyor. Avluda mekan olmayan yerlerde

1.80 m yükseklikte bahçe duvarıyla çevrilidir

3.10.3. Yapı Sistemi ve Yapı Malzemesi

Yapının sistemi geleneksel geleneksel yığma kerpiç yapı sistemidir.

Balkon döşemesi beyaz köy mermeri ile döşelidir. Kemerleri sarı taştır

(Kum taşı). Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile konulmuş 0.10x0.15 m'lik

mertektir. Merteklerin üzeri kamış hasırla örtülmüştür. Çatı örtüsü ise alaturka

kiremittir. Çatıda saçak oluşturmak için beyaz köy mermerleri 0.20 m dışa

taşırılmıştır.

Sundurma (Giriş holü) ve yatak odası döşemeleri beyaz köy mermeri ile

döşelidir. Duvarlar kerpiç olup içler alçı sıvalı, dışlar ise sıvasızdır. Kapı ve

pencere lentoları ahşaptır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile konulmuş

0.10x 0.15 m'lik mertektir.

Merteklerin üzeri kamış hasırla örtülmüştür. Çatı örtüleri ise alaturka kiremittir.

Çatıda saçak oluşturmak için beyaz köy mermerleri çepe çevre dışa

taşırılmıştır.

Aşevi (mutfak) ve kiler döşemeleri beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar

kerpiç olup içler alçı sıvalı dışlar ise sıvasızdır. Kapı lentoları ahşaptır. Tavan

taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir.

Merteklerin üzeri kamış hasırla örtülmüştür.

Çatı örtüleri ise alaturka kiremittir. Tüm binanın çatısı aynı olup kemer olan

kısımdan iki yöne meyillidir.

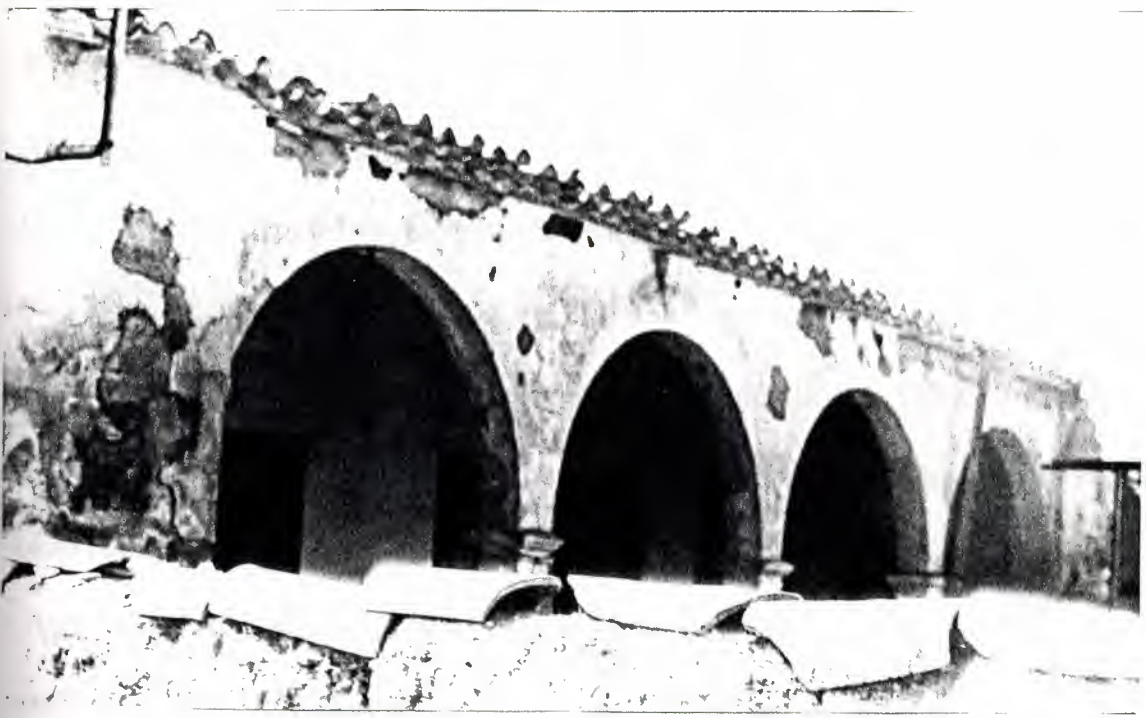
W.c. döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Kapı lentosu ahşaptır.

Bu binada ve W.c.'de temel ve su basmanı oluşturan taş duvarın

kullanılmadığını görmekteyiz.

Binanın ve W.c.'nin zeminin birleştiği yerde kerpilerin yağmur suyunun tahribatına dayanamayıp eridiği görülmektedir. Bu olaydan ötürü yeni mal sahibi binanınn dışına sprit sıva yaptırmıştır. W.c. ise tamamen yıkılmış durumdadır.

Avlu duvarları 1.80 m yükseklikte kerpiç duvar olup sıvasızdır

Fotoğraf No: 111
Balkon kemerlerinin Güney yönünden, yol cephesinden görünüşü

Fotoğraf No: 112
Balkon kemerlerinin ve
tavan aşıyıcılarının
görünüşü

3.10.4. Mimari Bulgular

Avlu giriş kapısı, yüklü bir hayvanın avluya rahatlıkla girebileceği genişliktedir.

Konut arazinin Kuzey-Batı kısmına düzenlenmiştir. Böylelikle sundurmanın (giriş holü) kapı ve pencereleri Güney,Doğu,Batı yönlerine açılarak hava sürkülasyonu sağlanmıştır. Bu olayla doğal kilimazisasyon (iklimlendirme) elde edilmiştir.

Yatak odası kapı ve pencereleri Kuzey-Batı ve Güney-Doğu yönüne düzenlenmiş olup pencere açılmamıştır.

Aşevi (mutfak) kapısı ise balkano açıldığı için güneş ışınlımlarından etkilenmemektedir. Kış mevsiminde ise güneş daha yatay olduğu için odalar ve balkon güneş ışınlımı alabilmektedir. Balkonda yapılan bu kemerler sayesinde binanın geneli için doğal bir kilimazisasyon (iklimlendirme) elde edildiği görülmektedir.

Wc kapısı tüm zorlamalara rağmen Kuzey-Batı yöne baktırılmıştır.

Fırın da zorlamalara rağmen wc'nin arkasına yapılp ağzı Güney-Doğu yöne bakmaktadır.

Avluda mekan olmayan yerlerde avlu duvarları 1.80 m yükseklikte tutulmuştur.

Konut avlunun Kuzey-Batı yönüne düzenlendiği için avlu, iyi bir oturma alanı ve ev hanımlarının günlük işlerinin yapıldığı bir mekan olmuştur.

Bu konutta bazı eksikliklere rağmen, konutun bölgesel iklim şartlarına uyarak iyi bir düzenlenme yapıldığını söyleyebiliriz.

3.11 Paşaköy Köyü Konutları

Paşaköy Lefkoşa Bölgesinde yer alan ve 1974 öncesi Rum Köyü olan bir köydür.

1974 öncesi bir dönem Türkler de yaşadı. Köyün ilk ismi Aşa'dır. Köy düz bir alana yerleşmiştir. Köy halkı kuru ziraat ve hayvancılıkla geçiniyor.

1993 yılında yapılan genel sayımda köy nüfusu 1024 kişi idi.

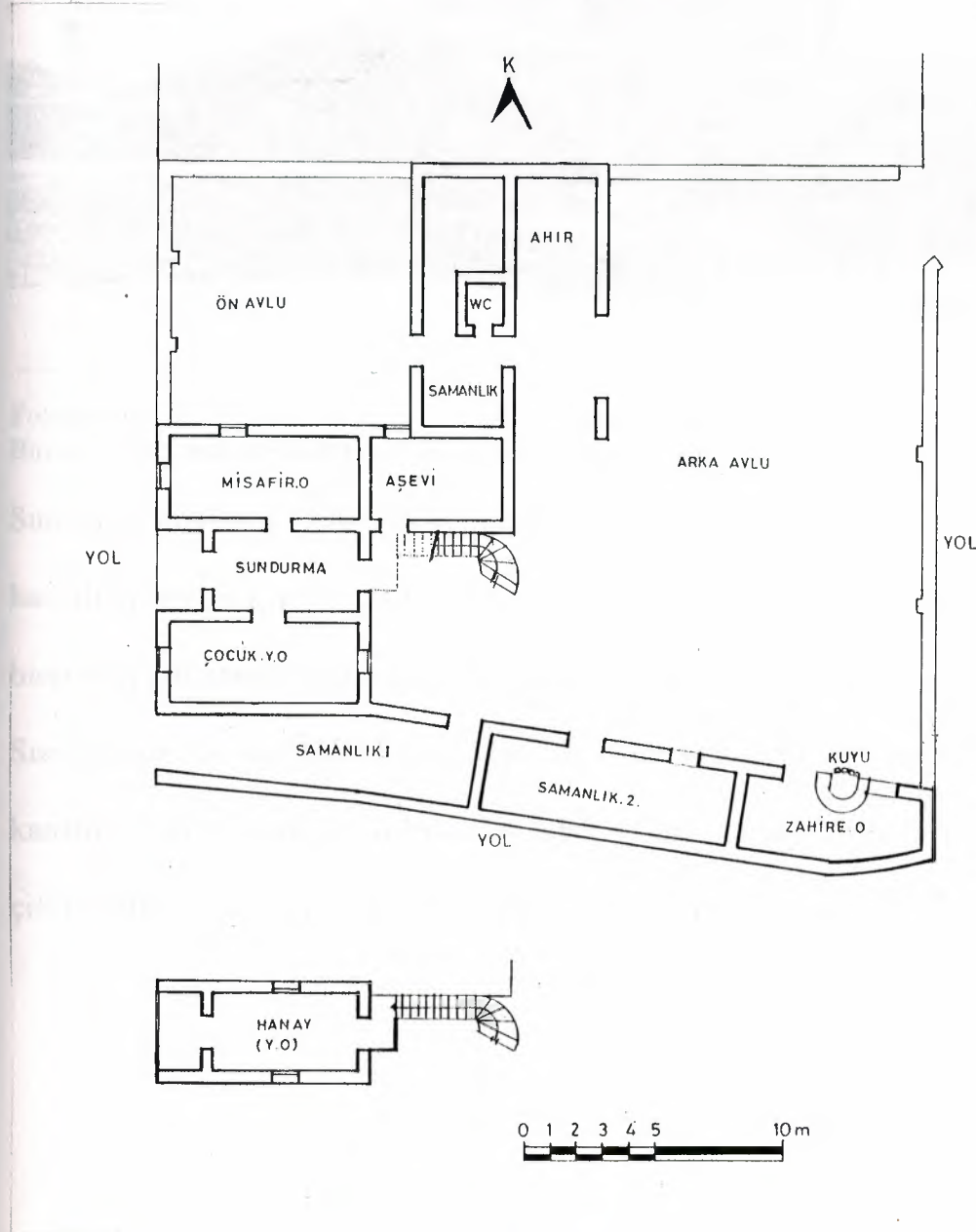
3.11.1. Fatma Evrenim Konutu.

Konut 1974 öncesi Rumlara aitti. Konut yeni sahibi tarafından kullanılıyor.

Konutun giriş kapısı üzerinde, 1940 yılında yapıldığı yazılıdır. Konut köy merkezinin dışında, Güney-Doğu yönünde bulunuyor.

Konutun Batı yönünden asfalt yol, Güney ve Doğu yönlerinden ise toprak yol geçiyor. Konut arsası yaklaşık 780 m²'dir.

Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konutun, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu aşağıda vermekteyiz.

3.11.2. Fonksiyon

Yoldan konutun sundurmasına (Giriş Holü) çift kanatlı açılan bir kapı ile girilmektedir. Giriş kapısı 1.50 m içe çekilmiştir. Sundurmanın (Giriş Holü) Doğu yönüne, avluya açılan çift kanatlı bir kapısı vardır.

Fotograf no: 113

Binanın Kuzey-Batı yönünden, yol cephesinden görünüşü.

Sundurmanın (Giriş Holü) Güney yönünde bulunan çocuk yatak odasına çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Bu odanın Batı ve Doğu yönlerinde karşılıklı birer adet çift kanatlı açılan penceresi bulunuyor.

Sundurmanın (Giriş Holü) Kuzey yönünde bulunan misafir yatak odasına çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Bu odanın Batı ve Kuzey yönlerinde birer adet çift kanatlı açılan penceresi bulunuyor.

Misafir yatak odasının Doğu yönünde bulunan Aşevine (mutfak) avludan, Güney yönünden çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Aşevinin (mutfak) Kuzey yönüne çift kanatlı açılan bir penceresi bulunuyor. Aşevinin (mutfak) Doğu yönündeki duvarı üzerinde yuvarlak bir eviyesi vardır.

Aşevinin (mutfak) Güney yönündeki duvarının dış kısmında Hanaya (Ebebeyin yatak odası) çıkan bir merdiven bulunuyor.

Fotograf No: 114
Hanayın Doğu yönünden,
avludan görünüşü.

Hanaya(E.y.o) çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Bu odanın Batı yönünde bulunan balkona, çift kanatlı açılan bir kapı ile çıkılıyor. Odanın Kuzey ve Güney yönlerine çift kanatlı açılan birer adet penceresi vardır.

Arka avlunun, Güney yönünde iki adet samanlık ve bir zahire odası bulunuyor. 1. No'lu samanlığa arka avludan, Kuzey yönünden çift kanatlı bir kapı ile girilebildiği gibi yoldan, Batı yönünden de geniş çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. 1. No'lu samanlığın Güney yönündeki duvarı üzerinde, dam sacaklarının 0.50 cm altında havale delikleri bulunuyor.

1.No'lu samanlığın Doğu yönünde bulunan 2. No'lu samanlığa avludan, Kuzey yönünden çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Bu samanlığın arka avluya, Kuzey yöne açılan çift kanatlı bir adet penceresi vardır.

2.No'lu samanlığın Doğu yönünde bulunan zahire odasına arka avludan, Kuzey yönünden çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Zahire odasının Kuzey yönüne , arka avluya açılan bir adet çift kanatlı penceresi vardır. Zahire odasının kapısı ile penceresi arasında bir su kuyusu bulunuyor. Kanımızca arazide önceden mevcut olan bu su kuyusunu bozmamak için burda duvara kemer atılarak duvar içe çekilmiştir. Su kuyusu bugünde halen kullanılmaktadır.

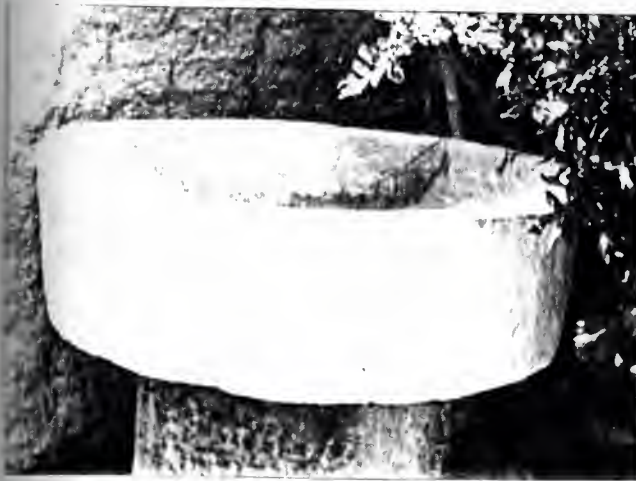
Arka avluda samanlık ve zahir odasının birleştiği yerde bir küllü su küpü (çamaşır suyu) vardır. Küllü su küpünün hemen yanında bulaşıkları yıkamak için daire bir eviye ve iki adet su testisi bulunmaktadır.

Fotograf No: 115
Zahire odası duvarı üzerinde bulunan
kuyunun görünüşü.

Fotograf No: 116
2.No'lu samanlık duvarı
dibinde bulunan Küllü su
küpü (çamaşır suyu) görünüşü

Fotograf No:117
1.No'lu samanlık duvarı
dibinde bulunan yuvarlak
eviye'nin görünüşü.

Fotograf No:118
1.No'lu samanlık duvarı dibinde
bulunan su testilerinin görünüşü.

Arka avlunun Kuzey-Doğu köşesinde geniş çift kanatlı açılan bir kapı vardır. Bu kapıdan arka avlunun kuzey yönünde bulunan ahıra küçük baş hayvanlar sokuluyor.

Ahırın Güney yönünde duvar yoktur. Doğu yönünde ise geniş bir kapısı vardır. Bu kapının kasası yoktur.

Fotograf No: 119

Ahırın arka avludan, Güney-Doğu yönünden görünüşü

Ahırın Batı yönüne, avlunun Kuzey yönünde bulunan günlük samanlığa, ahırdan bir kapı ile geçiliyor. Kapının kasası yoktur. Günlük samanlık denilen yer aynı zamanda hayvanların doğum odası olarak kullanılıyor. Günlük samanlığın Doğu duvarı üzerinde bulunan wc'ye kasasız kapı ile giriliyor. Kanımızca wc sonradan buraya yapılmıştır.

Fotograf No: 120

Günlük samanlık içinde bulunan wc'nin aşevi (mutfak) çatısından görünüşü.

Arsanın Kuzey-Batı köşesinde, günlük samanlığın Batı yönünde bulunan ön avluya günlük samanlıktan bir kapı ile geçiliyor. Kapı kasası yoktur. Ön avlu hayvanlar için kullanılıyor.

Yapı sistemi geleneksel yığma kerpiç yapı sistemindedir. Sundurmanın (Giriş Holü) döşemesi beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar kerpiç olup içler alçı sıvalı, dış duvarlar ise sıvasızdır. Kapı lentoları ahşaptır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Merteklerin üzeri kamış hasırla örtülmüştür.

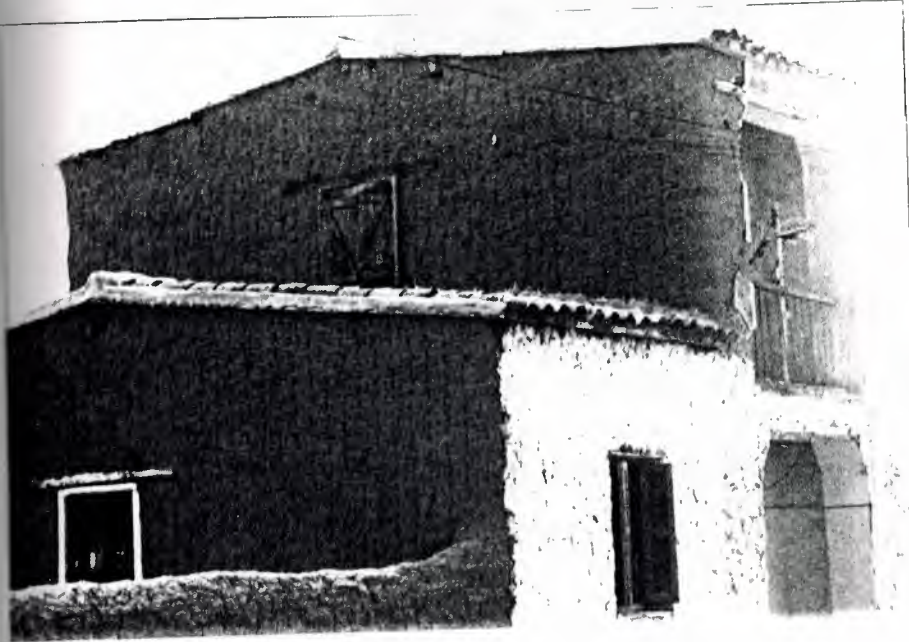
Çocuk yatak odası, misafir yatak odası ve aşevi(mutfak) döşemeleri beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar kerpiç olup içler alçı sıvalı dış duvarlar ise sıvasızdır. Kapı ve pencere lentoları ahşaptır.

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir.

Merteklerin üzeri kamış hasırla örtülmüştür çatı örtüsü alaturka kiremittir. Çatıda saçak oluşturmak için beyaz köy mermerleri 0.20 m çepe çevre dışa taşırılmıştır.

Derpiç duvarlarının altında su basman (sokul) seviyesine kadar taş duvarla temel yapılmıştır. Bu taş duvar tabi toprak seviyesinden 0.30 m kadar yükseltülmüştür.

Burda amaç kerpiç duvarları yağmur sularından korumaktır.

Fotograf No: 121
Binanın Kuzey-Batı
yönünden, yol
cephesinden görünüşü

Hanaya (Edebeyin yatak odası) çıkan merdivenler basamakları tek parça taşır.

Hanayın ve bolkonun döşemesi beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar kerpiç olup içler alçı sıvalı kış kısımlar ise sıvasızdır. Kapı ve pencere lentoları ahşaptır.

Tavan taşıyıcıları 0.50. m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir.

Merteklerin üzeri kamış hasırla örtülmüştür. Çatı örtüsü alaturka kiremittir. Çatıda

saçak oluşturmak için beyaz köy mermerleri çepe çevre 0.20m dışa taşırılmıştır.

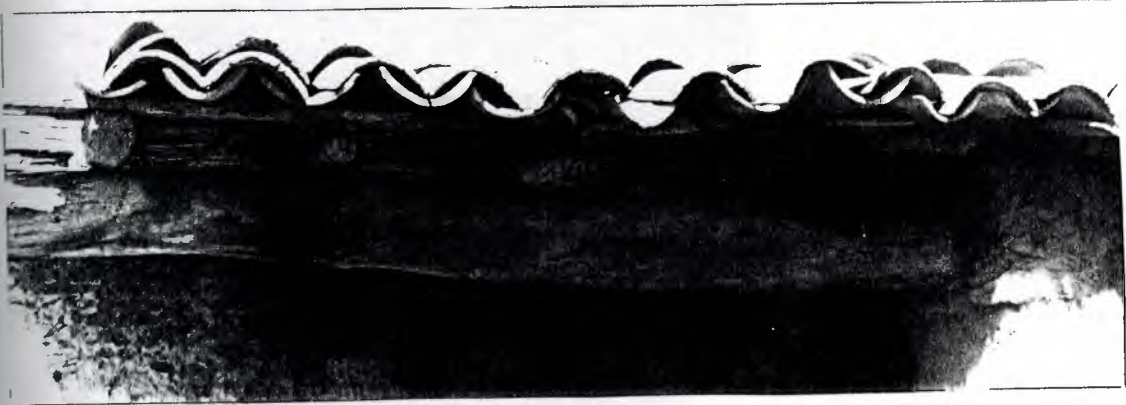
Fotograf No:122

Hanay çatı saçaklarının arka avludan, Doğu yönünden görünüşü

I. No'lu, 2.No'lu samanlık ve zahire odasının döşemeleri topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Kapı ve pencere lentoları ahşaptır. Kerpiç duvarların altında temel ve su basman (sokul) için taş duvarların Güney yönünde hiç kullanılmadığını görmekteyiz. Bu yöndeki kerpiç duvarlar yağmur sularının tahribatına dayanamayıp yer yer yıkılmıştır.

Kuzey yönünde ise temel ve su basmanı (sokul) oluşturan daş duvar itinalu yapılmadığı için, bu yöndeki duvarlar yağmur sularından hasar görünüştür. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Merteklerin üzeri yuvarlak karnış hasırla örtölmüştür. Dam örtöleri topraktır. Damda saçak oluşturmak için beyaz köy mermerleri 0.10 cm çepe çevre dışa taşırılmıştır. Yağmur sularını akıtmak için saçak kenarlarına toprak set (para pet) yapılmadığı gözlenmektedir. Bu olay duvarların altına yapılmıyan temel ve su basmanın olmamasıyla birleşince damlar yıkılmıştır.

Ahırın döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç duvar olup sıvasızdır. Kapı boşluklarının üzerine yuvarlak tomruktan lentolar konmuştur. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Merteklerin üzeri yuvarlak karnış hasırla örtölmüştür. Dam örtüsü topraktır. Damda saçak oluşturmak için beyaz köy mermerleri 0.10 m çepe çevre dışa taşırılmıştır. Damda yağmur sularını akıtmak için saçak kenarlarına toprak set (parapet) yapılmadığından, damdaki toprak yağmur sularıyla akmış ve damın tamir edildiği kanaatindeyiz.

Fotograf No: 123

Ahırın dam detayının Doğu yönünden, arka avludan görünüşü

Günlük samanlığın döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Dam örtüsü topraktır. Damda saçak oluşturmak için beyaz köy mermerleri 0.10 m dışa taşırılmıştır. Damda yağmur sularını akıtmak için saçak kenarlarına toprak set (parapet) yapılmadığından, damdaki toprak yağmur sularıyla akmış ve damın tamir edildiği kanaatindeyiz.

Fotograf No: 124

Günlük samanlığın tavan taşıyıcılarının görünüşü.

Günlük samanlığın içinde bulunan wc'nin döşemesi toprak olup emici çukur veya septik tank yoktur. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Kerpiç duvarların altında temel ve subasman vazifesi gören taş duvar döşemeden 0.20 m kadar yükseltilmiştir. wc'nin tavanı yoktur. wc'nin malzeme yapısıyla, sonradan yıkılarak emici çukur yapıldığı ve döşemeye beton döküldüğü kanaatindeyiz.

Fotograf No: 125

Wc temel ve su basmanın görünüşü.

Arazide mekan olmayan yerler 1.8 m yükseklikte kerpiç duvarla çevrilmiştir.

Avlu duvarlarının altına temel ve su basman vazifesi gören taş duvar konmadığı için duvarlar zarar görmüştür. Ancak avlu duvarlarına yer yer kolon vazifesi gören kerpiçler konmuştur.

Fotograf No: 126

Ön avlunun ve binanın bir kısmının yol cephesinden, Kuzey-Batı yönünden görünüşü

3.11.4 Mimari Bulgular.

Sundurma (giriş holü) ve yatak odaları arsanın Batı yönüne düzenlenmiştir.

Dolayısıyla bu odaların kapı ve pencereleri Doğu ve Batı yönüne karşılıklı konarak hava sürkülasyonu sağlamıştır. Bu olayla doğal bir klimazisasyon (iklimlendirme) sağlandığını görmekteyiz. Sadece misafir yatak odasının pencerelerinden biri Batı yönüne bakarken diğeri Kuzey yöne bakmaktadır.

Bunun nedeni ise aşevini (mutfak), misafir yatak odasının Doğu yönüne düzenleyerek aşevi (mutfak) penceresini Kuzey yöne düzenlemek ve misafir yatak odasının çok kullanılmasındandır.

Aşevi (mutfak) kapısı Güney yöne açılmakta ancak merdiven sahanlığının altında kaldığı için aşevi (mutfak) güneş ışınlardan etkilenmektedir.

Sulandırmanın (giriş holü), hanayın (I.Kat) birer adet kapıları Batı yönde olduğu için, burda kapılar 1.80 m içe çekilerek önlerinde balkon yaratılmış ve dolayısıyla yaz mevsiminde güneş ışınları bu iki odaya girmemektedir. Kış mevsiminde ise güneş ışınlardan yararlanılmaktadır. Hanayın (I.kat) diğer kapısı Doğu yönüne açılmıştır. Pencereleri ise yaz mevsiminde düşünülerek Kuzey ve Güney yönüne karşılıklı açılarak hava sürkülasyonu sağlanmıştır. Bu olayla doğal bir klimazisasyon (iklimlendirme) sağlandığını görmekteyiz.

Samanlıkların ve zahire odasının Kuzey-Doğu yönlerine kapı ve pencere

Kuzey-Batı yönlerine de havale delikleri açılmıştır.

Bu olayla hava sürkülasyonu sağlanmış ve ısınan hava yükseldiği için havale delikleriyle bu hava doğal olarak dışa atılmıştır.

Böylelikle zeminleri toprak olan bu odalarda saklanan ürünün çürümesi engellenmiştir.

Ahır kapısı Doğu ve Güney yönlerine açılarak hayvanlar, kış mevsiminde kuzey yönden esen soğuk rüzgardan korumuştur. Günlük samanlıkda saklanan ürün olmadığı için kapıları ahıra ve ön avluya açılmıştır. Burda havale deliği yapılmamıştır.

Kanımızca wc sonradan ahırın içine yapılmıştır. Burdaki amacın tüm kokulu kısımları yaşam kısmından uzaklaştırmak olduğu gözlenmektedir.

Tüm mekanlar arazide "L" biçiminde Batı ve Güney yönüne düzenlenmiştir.

Ayrıca mekan olmayan yerlerde avlu duvarları 1.80 m yükseklikte tutularak, avlu misafir kabul yeri, ev hanımının günlük işlerinin yapıldığı ve çocuk oyun alanı olan bir mekan elde edilmiştir.

Bu konutta yerleşim ilkelerinin, yöresel iklim koşullarının yararlı olarak kullanımına dayandırılmış olduğu izlenmektedir

3.12. Yenice Köy Konutları

Yenice köy köyü Lefkoşa Bölgesinde yer alan ve 1974 öncesinde Türk köyü idi.

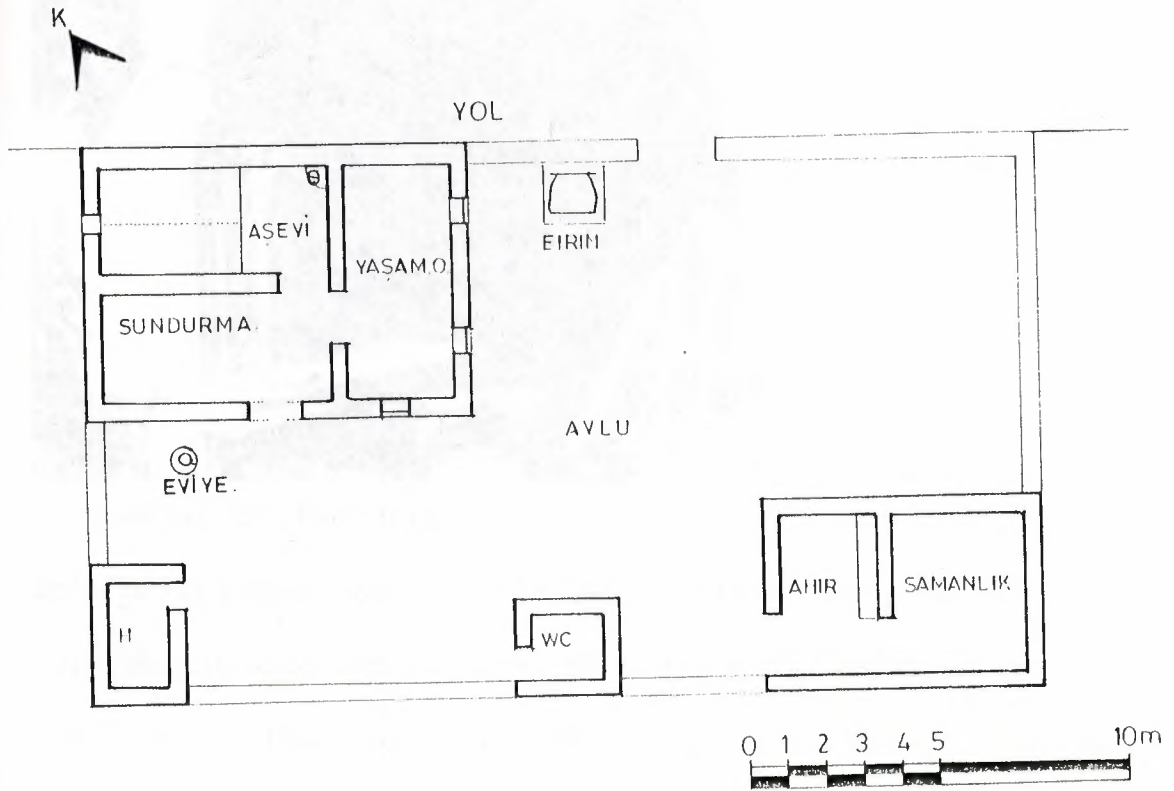
Köyün ilk ismi Petra-Tau-Dhkeni dir. Köy düz bir alana yerleşmiştir.

Köy halkı kuru ziraat ve hayvancılıkla geçiniyor. 1993 yılında yapılan genel sayımda köy nüfusu 327 kişi idi.

3.12.1 Cemal Naimoğlu Konutu

Konut Cemal Naimoğlu'na kayın validesinden kalmış. Konut, köy merkezi dışında, Kuzey-Batı yönünde bulunuyor. Konutun, Kuzey-Doğu yönünden asfalt yol geçiyor. Konutun, Güney-Doğu ve Kuzey-Batı yönünde komşu binalar vardır. Fakat bu binalar konutun avlu duvarına değmiyor. Konut, ile yol arasında kot farkı var. Yoldan konutun avlu giriş kapısına rampa vardır. Konutun, Güney-Batı yönü dere yatağı tepesi üzerindedir. Konut, aile tarafından kullanılmaktadır. Konutun, yapım tarihi yaklaşık 1800 yılıdır. Konutun, arsası yaklaşık $370 m^2$ dir. Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konut, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermekteyiz.

3.12.2 Fonksiyon

Yoldan çift kanatlı açılan kapı ile avluya giriliyor. Avlunun Kuzey-Batı yönünde, Kuzey köşesinde bulunan eve, tam kemer ile önce Sundurmaya (Giriş Holü) giriliyor. Kemerde kapı yoktur.

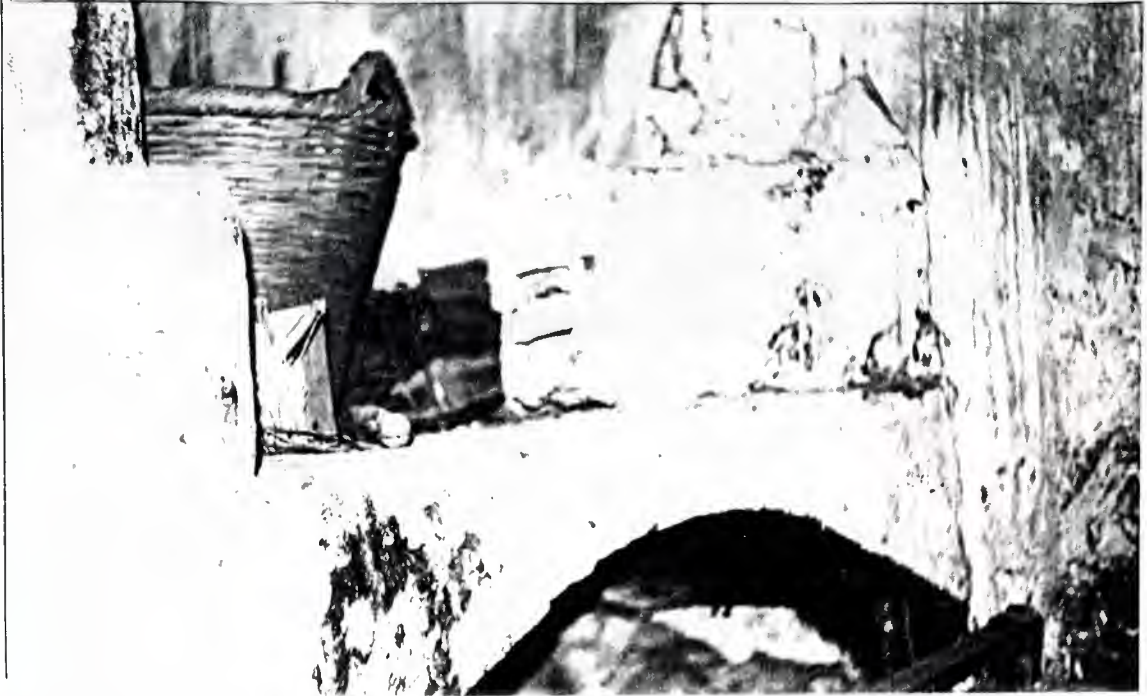

Fotograf No:127
Sundurma kemerinin
Güney-Batı yönünden,
avludan görünüşü

Sundurmanın (Giriş Holü) Kuzey-Doğu yönünde bulunan aşevine (mutfak) tek kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Aşevi (mutfak) ile zahire odası birdir. Bu odanın Doğu köşesinde ocak, Kuzey-Batı yönünde ise havale deliği (havale penceresi) vardır. Odanın büyük bir kısmı zeminden 1.50 m yüksekte iki kısımlı altı kemerli arpa ve buğdayı saklamak için bölmeli masa gibi bir platformu bulunmaktadır. Bu kısmın altı kemerlidir. Alt kısmı ise depo gibi kullanılıyor.

Fotograf No: 128
Aşevi (Mutfak) içinde
bulunan depolama
kısmının görüntüsü

Fotograf No: 129
Aşevi (Mutfak) içinde bulunan depolama kısmının alt kısmının görünümü

Sundumanın (Giriş holü) ve aşevinin (mutfak) Güney-Doğu yönünde bulunan yaşam odasına çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Bu odanın Güney-Batı yönünde bir adet Güney-Doğu yönünde ise iki adet çift kanatlı açılan pencereleri vardır.

Sundurmanın (Giriş holü) avludan, Güney-Batı yönünde kemerin hemen yanında kapları ve çamaşırı yıkamak için yuvarlak bir eviye bulunuyor. Eviye daha önce sundurmanın Kuzey-Batı duvarı üzerinde durmakta olduğu var olan eviye altlığından anlaşılmaktadır.

Fotograf No: 130

Avluda bulunan eviyenin görünüşü

Avlunun Güney-Batı yönünde, Batı köşesinde bulunan hamama 0.70x1.50 m kapı ile giriliyor. Hamamın üzeri kubbeyle yakın olmasına rağmen bitiş noktası düzdür.

Avlunun Güney-Batı yönünde bulunan WC kapısı Kuzey-Batı yönüne bakıyor. Kanımızca wc sonradan eklenti olarak yapılmıştır.

Fotoğraf No: 131
wc'nin Güney-Batı yönünden görünüşü.

Avlunun Güney-Batı yönünde, Güney köşesinde bulunan ahıra çift kanlı açılan kapı ile giriliyor. Kapının bir kanadının üzeri paklavalı demirlidir.

Fotograf No: 132
Ahır kaisının Kuzey-Batı yönünden avludan görünüşü

Ahırın penceresi yoktur. Ahırın Güney-Doğu yönündeki duvarı üzerinde yemlikler bulunuyor.. Ahırın Güney-Doğu yönünde bulunan samanlığa çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Samanlığın penceresi yoktur.

Avlunun Kuzey-Doğu yönünde Ana Giriş kapısının yanında ağzı Güney-Batıya bakan bir fırın vardır.

Avluda mekan olmayan kısımlarda 1.00-1.50m yükseklikte bahçe duvarları vardır. Sadece yoldan avluya girilen giriş kapısının yanındaki duvarlar 1.50 m yükseklikte yapılmıştır.

3.12.3 Yapı Sistemi ve Yapı Malzemesi

Yapı sistemi geleneksel kağır taş ve yığma kerpiç sisteminin birlikte kullanıldığı yapı sistemindedir.

Sundurmanın (Giriş Holü) döşemesi topraktır. Kuzey Batı yönündeki duvarı yerden bir metreye kadar taş, üzeri kerpiçten olup sıvasızdır. Güney-Batı duvarı ise kerpiçtir.

Kemer kesme sarı taştır. (Kum Taşı)

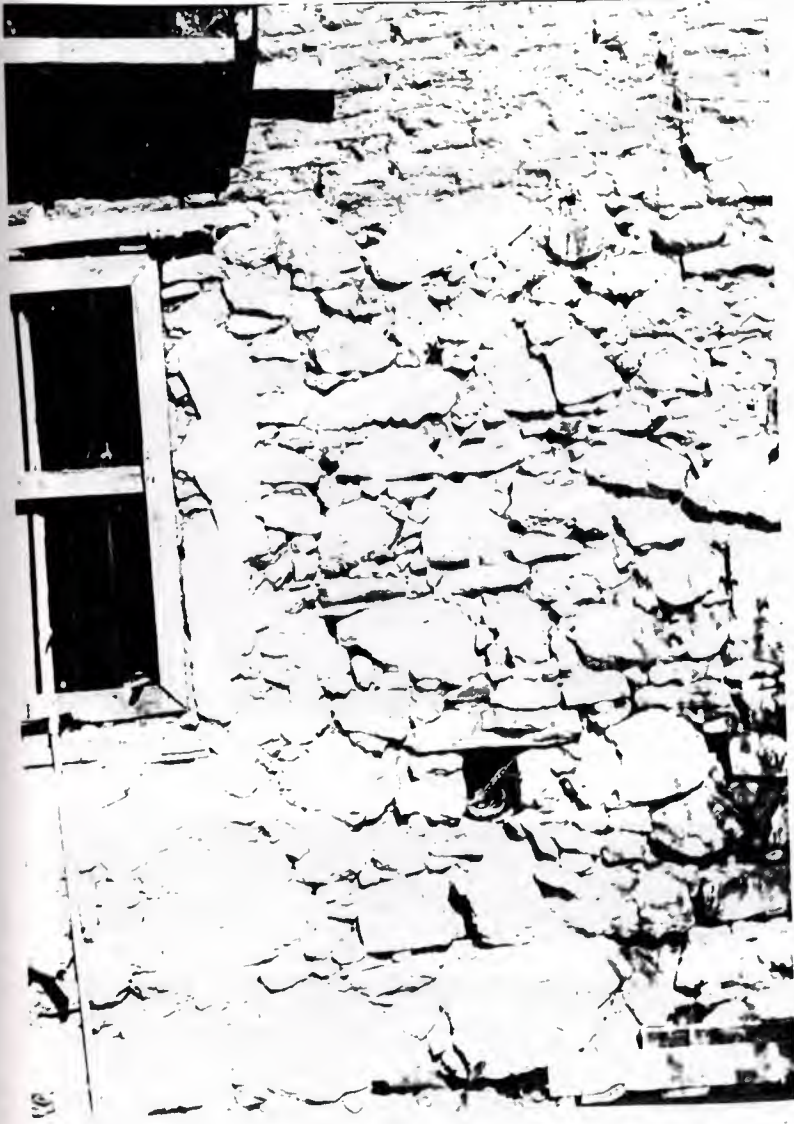
Aşevinin (mutfak) döşemesi topraktır. Duvarları taş duvar olup sıvasızdır.

Fotograf No: 133
Binanın Güney-Batı
yönünden görünüşü

Kapı lentosu ahşaptır. Doğu köşesinde bulunan ocak iskeleti, köşelere yarım daire biçiminde zeytin dalı, üzeri ise kerpiç çamuru ile kaplanmıştır. (Bak Fotoğraf No:75) İçinde bulunan kemerli arpa ve buğday depolama yeri taş olup alçı sıvalıdır. Yaşam odası döşemesi topraktır. Duvarları pencere hizasına kadar taş üzerinde kerpiçtir.

Kapı ve pencere lentoları ahşaptır.

Fotoğraf No: 134

Yaşam odasının Güney-Batı yönünden görünüşü.

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Damlar topraktır. Damda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışa taşırılmıştır. Damdaki toprağın yağmur suyundan akmasını engellemek için toprak set (parapet) olarak cepe çevre yükseltilmiştir. Yağmur suyunu akıtmak için, alaturka kiremitten yapılmış çörten kullanılmıştır.

Fotograf No: 135
Sundurına tavan döşemeleri görünüşü

Fotograf No: 136
Binanın damında bulunan bir çörtenin görünüşü

Hamam döşemesi topraktır. Duvarları taştır. Fakat kubbeye yakın bir tavan yapmak için toprak çamuru fazla kullanılmıştır. Tavanın da bitiş yeri düz olup beyaz köy mermeri ile döşelidir. Beyaz köy mermerinin üzeri toprakla örtülmüştür.

Fotograf No :137

Hamamın Kuzey-Batı yönünden görünüşü

Wc döşemesi topraktır. Kuzey-Batı yönünde mevcut olan avlu duvarı kullanılmıştır.

Diğer duvarları ise bir metre taş üzerinde kerpiçtir. Damı yoktur.

Fotograf No: 138

Wc'nin Kuzey-Batı yönünden görünüşü

Ahır ve samanlık döşemeleri topraktır. Duvarları kapı hizasına kadar taş, üzerinde dama kadar kerpiç olup sıvasızdır. Kapılarının lentosu ahşaptır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Damı topraktır. Damda saçak yoktur. Damda duvarlar kenarda devam ediyor. Toprak duvar hizasıyla bitiyor. Yağmur suyunu akıtmak için çinko sactan yapılmış çöten kullanılmıştır. Avlu duvarları çamursuz taşdır ve bazı yerler yıkılmış durumdadır.

Fotograf No: 139
Ahırın Kuzey-Batı yönünden, avludan görünüşü

Fotograf No: 140
Ahır damı üzerinde bulunan bir çöten görünüşü.

3.12.4 Mimari Bulgular

Yol ile avlu arasında kot farkı olduğundan ötürü yüklü hayvanın (at-katır) avluya rahatlıkla girebilmesi için giriş kapısı geniş tutulmuş ve kapı içinde taştan rampa yapılmıştır.

Konut, avlunun Kuzey köşesinde düzenlenmiş olup, sundurma (Giriş holü) Güney yönüne kemerle açık tutulmuştur. Sundurma (Giriş holü) kış mevsimi için düşünülmüş yapılmıştır. Aşevi (Mutfak) sadece yemek pişirmek ve killer olarak kullanılmıştır.

Kış mevsiminde Kuzey yönünden esen soğuk havadan korunmak için bu yöne pencere açılmamıştır. Yaz mevsiminde sıcak havayı engellemek amacıyla de, Kuzey-Batı yöne havale deliği (havale penceresi) açılmıştır.

Yaşam odasında kış mevsiminde Kuzey yönünden soğuk havadan korunma amacıyla bu yöne pencere açılmazken, yaz mevsiminde hava sirkülasyonu sağlamak için Kuzey-Batı yöne bir Güney-Doğu yönde iki adet pencere açılmıştır.

Hamam evin dışında yapılmış ve kapısı Güney-Doğu yöne açılmıştır.

Wc sonradan yapılmasına rağmen, daha önce yapılan kısımların malzeme yapısına uyularak saygılı davranılmıştır. Wc kapısı Kuzey-Batı yönüne açılmıştır.

Ahırın kapısı Kuzey-Batı yönüne bakmaktadır. Bu olayın yanlışlığı sonradan mal sahibi tarafından görülmüş ve sundurmanın Kuzey-Batı yönündeki duvarı üzerinde bulunan yuvarlak taş avluya alınmıştır.

Avlu duvarları 1.00 m yükseklikte harçsız örülmüştür. Kanımızca bu konutta oturanların, arsa yapısından ötürü rüzgarın getirdiği toz bulutu ve saman parçacıkları sorunu yoktu.

Avlunun Kuzey-Doğu yönünde bulunan fırın ağzı Güney-Batı yönüne bakıyor.

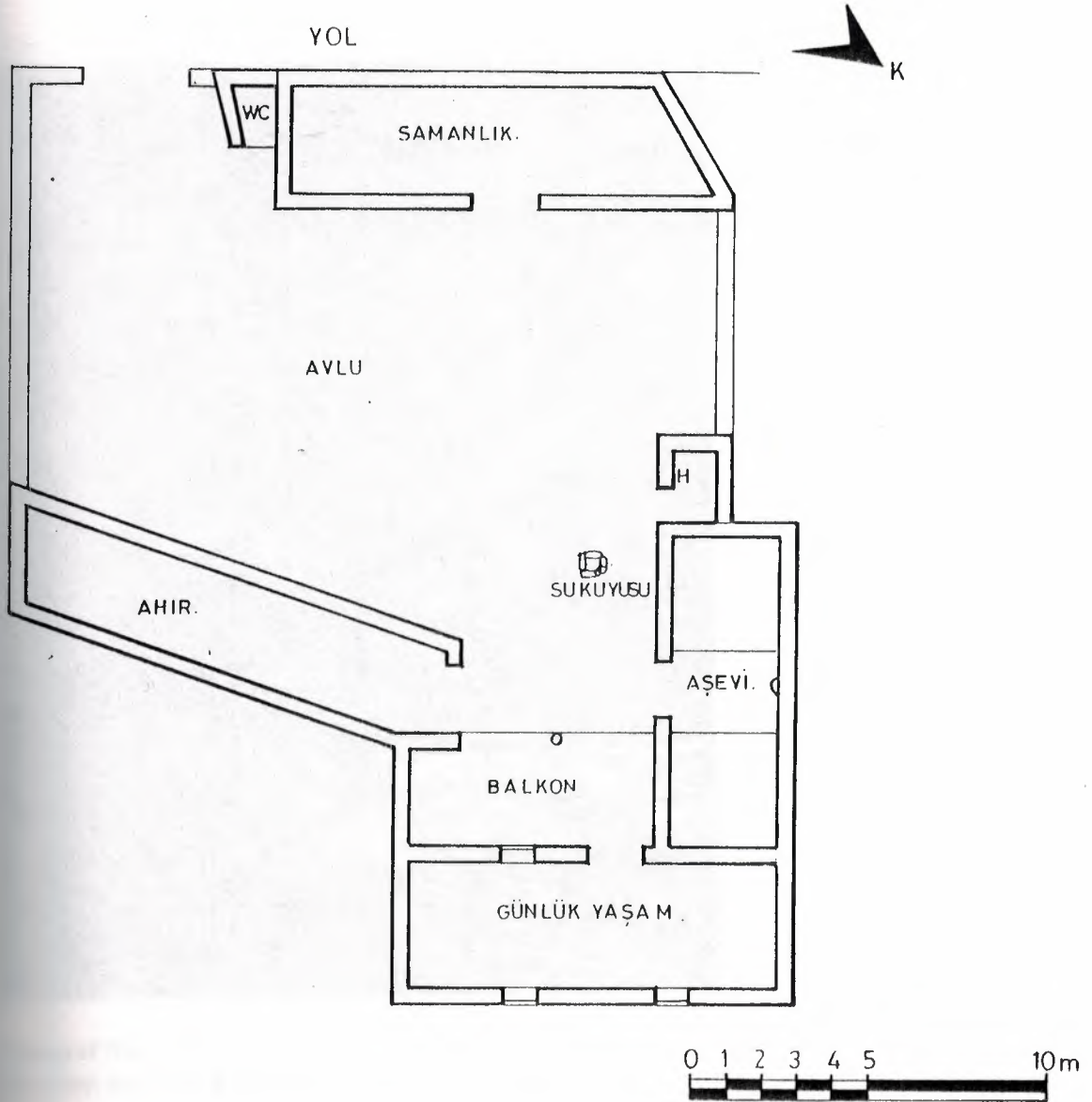
Burda da Güney yönünün iyi bir yön olduğunu görmekteyiz.

Bu evdeki yerleşimin, yönlendirme ve yöresel iklim koşullarına uygun doğal klimazisasyon (iklimlendirme) sağladığı görülmektedir. Genel yerleşimi ve konut fonksiyonel hacimlerinin, yöresel iklim koşullarına göre düzenlendiği izlenmektedir. Kerpiş ve kağır taş yapı tekniğinin bilinçli bir biçimde kullanıldığı görülmektedir.

3.12.1.1 Yusuf Salih Konutu.

Konut Yusuf Salih'e babasından kalmıştır. Konut yaklaşık 1876 yılında yapılmıştır. Konut köy merkezi dışında, Kuzey yönünde bulunuyor. Konutun Güney yönünden asfalt yol geçiyor. Konutun diğer yönlerinde komşu binalar vardır. Konut arsası yaklaşık 336 m² 'dir.

Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konutun, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermekteyiz.

3.12.1.1.2 Fonksiyon

Yoldan çift kanatlı açılan bir kapı ile avluya giriliyor. Avluya girilen kapının yanında, wc bulunuyor. Kanımızca wc sonradan eklenti olarak buraya yapılmıştır. Wc kapısı Kuzey-Doğu yönüne bakmaktadır. Wc kapısının kasası yoktur. Wc'nin Kuzey-Batı, avlunun Güney - Batı yönünde bulunan samanlığa geniş bir kapı ile avludan, Kuzey - Doğu yönünden giriliyor. Kapı kasası yoktur. Samanlığın pencereleri yoktur. Dam saçaklarının 0.10 m altında havale delikleri (havale pencereleri) vardır.

Fotograf No: 141

Samanlık kapısının Kuzey-Batı yönünden, avludan görünüşü.

Avlunun Kuzey -Doğu yönünde, Kuzey köşesinde bulunan günlük yaşam odasına, balkondan çift kanatlı açılan bir kapı ile girilmektedir.

Bu oda aynı zamanda oturma ve yatak odası olarakta kullanılıyor. Günlük yaşam odasının Güney-Batı yönüne, balkona açılan çift kanatlı bir adet penceresi bulunmaktadır.

Balkon ile avlu arasında kot farkı yoktur. Balkonun avlu ile birleştiği noktada kolon vazifesi gören bir ahşap dikişesi vardır.

Fotograf No: 142

Güney-Batı yönünden, avludan balkon ve günlük yaşam odasının görünüşü

Balkonun Kuzey- Batı yönünde, günlük yaşam odasının Güney- Batı yönünde bulunan aşevine (mutfak) avludan, Güney-Doğu yönünden çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor.

Aşevi (mutfak) yemek pişirme ve kiler olarak kullanılıyor.

Aşevinin (mutfak) Kuzey-Batı yönündeki duvarı üzerinde bir ocak vardır.

Aşevinin (mutfak) Kuzey-Doğu ve Güney- Batı yönlerinde zeminden 1.50 m yükseltilmiş masa biçiminde depolama kısımları vardır.

Bu kısımların üst kısımlarında arpa, buğday depolanırken alt kısımlar depo olarak kullanılıyor. (Bak fotoğraf No: 128-129)

Fotoğraf No:143

Aşevi (mutfak) kapısının Güney yönünden, avludan görünüşü

Aşevinin (mutfak) Güney-Doğu yönünde avlunun içinde bir su kuyusu ve yanında küllü su küpü (çamaşır suyu küpü) vardır.

Fotograf No :144

Avlu içinde bulunan su kuyusu ve küllü su küpünün görünüşü

Aşevinin(mutfak) Güney-Batı yönünde bulunan hamama avludan,
Güney-Doğu yönünden bir kapı ile giriliyor Kapı kasası yoktur. Kapı kanadı
yerine torbadan perde biçiminde örtü vardır.

Avlunun Kuzey-Doğu yönünden bulunan ahıra, avludan, Kuzey-Batı yönünden çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Kanımızca ahır küçük baş hayvan ahırıdır.

Avluda mekan olmayan kısımlar 1.80 m yükseklikte duvarlarla çevrilidir.

3.12.1.1.3 Yapım Sistemi ve Yapım Malzemesi

Yapım sistemi geleneksel kağır taş ve yığma kerpiç yapı sistemindendir. Balkonun döşemesi topraktır. Güney-Doğu yönündeki duvarı zeminden 1.00 m taş duvar üzerinde kerpiçtir. Açık kısımda bulunan yuvarlak tomruktan yapılan kirişi altında kolon vazifesi gören yuvarlak tomruktan dikmesi vardır.

Fotograf No:145

Balkon dikmesi ve dam taşıyıcılarının görünüşü

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Dam örtüsü topraktır. Damda saçak oluşturmak için ön kısımda mertekler 0.10 m dışa taşırılmıştır.

Damın diğer yanlarında ise 0.20 m beyaz köy mermeri dışa taşırılmıştır.

Fotograf No: 146
Balkon tavan taşıyıcılarının
görünüü.

Günlük yaşam odasının döşemesi topraktır. Duvarlar kağır taştan olup sıvasızdır.

Fotograf No: 147
Balkon ve günlük yaşam odasının Güney-Doğu yönünde görünüü.

Kapı ve pencere lentoları ahşaptır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Merteklerin üzerleri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Dam örtüsü topraktır. Damda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışı taşırılmıştır. Damda, sacak kenarlarında toprak set (parapet) olmadığı için, damdaki toprak örtüsü yağmur sularından akmıştır. Aşevi (mutfak) döşemesi topraktır. Duvarları kerpiç olup sıvasızdır. Temel ve su basmanı oluşturan taş duvar, zeminden 0.50m kadar yükseltilmiştir. Bunda amaç, kerpiç duvarları yağmur sularından korumasını sağlamaktır.

Aşevi (mutfak) içinde bulunan arpa ve buğday depolama yeri taştandır.

(Bak fotoğraf No:128-129)

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktandır. Merteklerin üzeri kamış hasırla örtülmüştür. Dam örtüsü topraktır. Damda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri cepe çevre dışı taşırılmıştır.

Fotograf No: 148

Aşevi ve hamamın Güney-Batı yönünden görünüşü.

Damda saçak kenarlarında toprak set (parapet) olmadığı için, damdaki toprak örtüsü yağmur sularından tamamen akmış ve yer yer tavan döşemeleride büyük zarar görmüştür.

Hamam döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. temel ve su basmanı^T oluşturan taş duvar, zeminden 0.30 m kadar yükseltilmiştir.

Tavan taşıyıcıları yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri yuvarlak karnış hasırla örtülmüştür. Dam örtüsü topraktır. Dam kenarlarında saçak yoktur. Dam duvar denginde bitirilmiştir. Damda toprak set (parapet) vazifesini duvarlar görüyor. Yağmur suyunu akıtmak için, ters çevrilmiş alaturka kiremitten çörten kullanılmıştır. Hamam damı aşevinin (mutfak) damından daha düşüktür.

Ahırın döşemesi topraktır. Duvarlar zeminden 2.00 m yüksekliğe kadar kağıt taş üzerinde 1.50 m yığma kerpiç olup sıvasızdır. Kapı lentosu ahşaptır.

Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir.

Merteklerin üzeri yuvarlak karnış hasırla örtülmüştür. Dam örtüsü topraktır. Damda saçak oluşturmak için 0.20 m beyaz köy mermerleri çepe çevre dışa taşırılmıştır. saçak kenarlarında toprak set (parapet) yapılmadığı için, toprak yağmur suları ile birlikte akmış ve bir kısım tavan da dış etkenlerden hasar görmüştür.

Fotograf No: 149
Ahırın Güney-Batı yönden,
avludan görünüşü.

Fotograf No: 150
Ahırın yıkılan tavan taşıyıcıları ve tavan örtüsünün görünüşü

Samanlık döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Temel ve su basmanı oluşturan taş duvar, zeminden 0.50 m kadar yükseltilmiştir. Bundan amaç, kerpiç duvarları yağmur sularından korunmasını sağlamaktır. Kapı lentosu ahşaptır. Tavan taşıyıcıları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektendir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Dam örtüsü topraktır. Damda saçak oluşturmak için, beyaz köy mermeleri 0.20 m çepe çevre dışa taşırılmıştır. Damda saçak kenarlarında toprak set (parapet) olmadığı için toprak yağmur suları ile akmıştır.

Fotograf No: 151

Samanlık havale deliği (havale penceresi) ve saçaklarının görünüşü.

Wc döşemesi topraktır. Duvarlar kerpiç olup sıvasızdır. Wc sonradan yapılmıştır.

Kapı kasası yoktur. Kapı yerine torba örtü perde gibi kullanılmıştır. Kapı lentosu ahşaptır. Wc damı yoktur.

Avlu duvarları 2.00 m yükseklikte olup kerpiçtir. Sadece avluya giriş kapısı yanındaki, yol cephesindeki avlu duvarları kağır taştır. Kerpiç olan duvarların temel ve su basman için taş duvarın kullanılmadığını görmekteyiz. Duvarların zeminle birleştiği yerlerde kepiçlerin yağmur sularının tahribatına dayanamayıp eridiğini ve bazı kısımların yıkıldığını görmekteyiz. Avlu içinde bulunan su kuyusu ağzı taştır.

3.12.1.4 Mimari Bulgular

Giriş kapısı yüklü bir hayvanın rahatlıkla avluya girebileceği genişliktedir.

Günlük yaşam odasının Kuzey-Doğu yönüne iki tane penceresi olması hava

sürkülasyonu sağlamaktadır. Balkonun Güney-Batı yönüne bakması, yaz

mevsiminde dik gelen güneş ışınları, günlük yaşam odasına girmemektedir.

Buna karşın kış vesiminde güneş yatık olduğu için güneş ışınları günlük yaşam

odasına girebilmektedir. Burada doğal bir klimazisasyon (iklimlendirme)

yaratıldığını görmekteyiz.

Aşevi (mutfak) kapısı Güney-Doğu yöne açılmıştır.

Aşevi (mutfak) yemek pişirme ve zahire odası (kiler) olarak kullanılmaktadır.

Buna karşın aşevi (mutfak) çift kanatlı açılan kapı yapılmıştır.

Hamam önceden yapılmasına rağmen kış mevsimi düşünüldü diyemeyiz. Ahıra

önem verildiğini görmekteyiz. Ahır kapısı hemen hemen balkona açılır diyebiliriz.

Bu olayda amaç kış mevsiminde özellikle yağmurlu havada dışa çıkmadan ahıra

girilebilmektir. Ahır kapısı Kuzey-Batı yöne baktığı için kapı kanadı konmuştur.

Samanlık döşemesi toprak olmasına rağmen depolanan ürünün cürümemesi için

Kuzey-Doğu yönüne açılan kapısının haricinde, havale delikleri (havale penceresi)

açılmıştır.

Wc sonradan yapılmasına rağmen kapısı Kuzey-Doğu yönüne bakmakta ve yaşam

odasından uzak bir köşeye yapılmıştır. Kanımızca kokuyu yaşam odasından uzak

tutmak için yapılmıştır.

Avluda mekan olmayan yerlerde avlu duvarları 2.00 m yükseltilmiştir. Böylelikle avlu ev hanımının günlük işlerini raht yapabileceği bir mekan ve çocuk oyun alanı olarak kullanılmaktadır. Bunu avlu içinde su kuyusunun yanında halen duran küllü su küpü de (çamaşır küpü) bize göstermektedir.

Arsa şekilsiz olmasına rağmen, bu konut yerleşiminde iklimsel özelliklerin, konutun fonksiyonel dağılımı ve hacimler arası ilişkilerini şekillendirdiği görülmektedir.

3.13. Ziyamet Köyü Konutları

Ziyamet köyü Mağosa Bölgesinde (Karpaz Yarımadası) yer alan ve 1974 öncesi Rum köyü olan bir köydür.

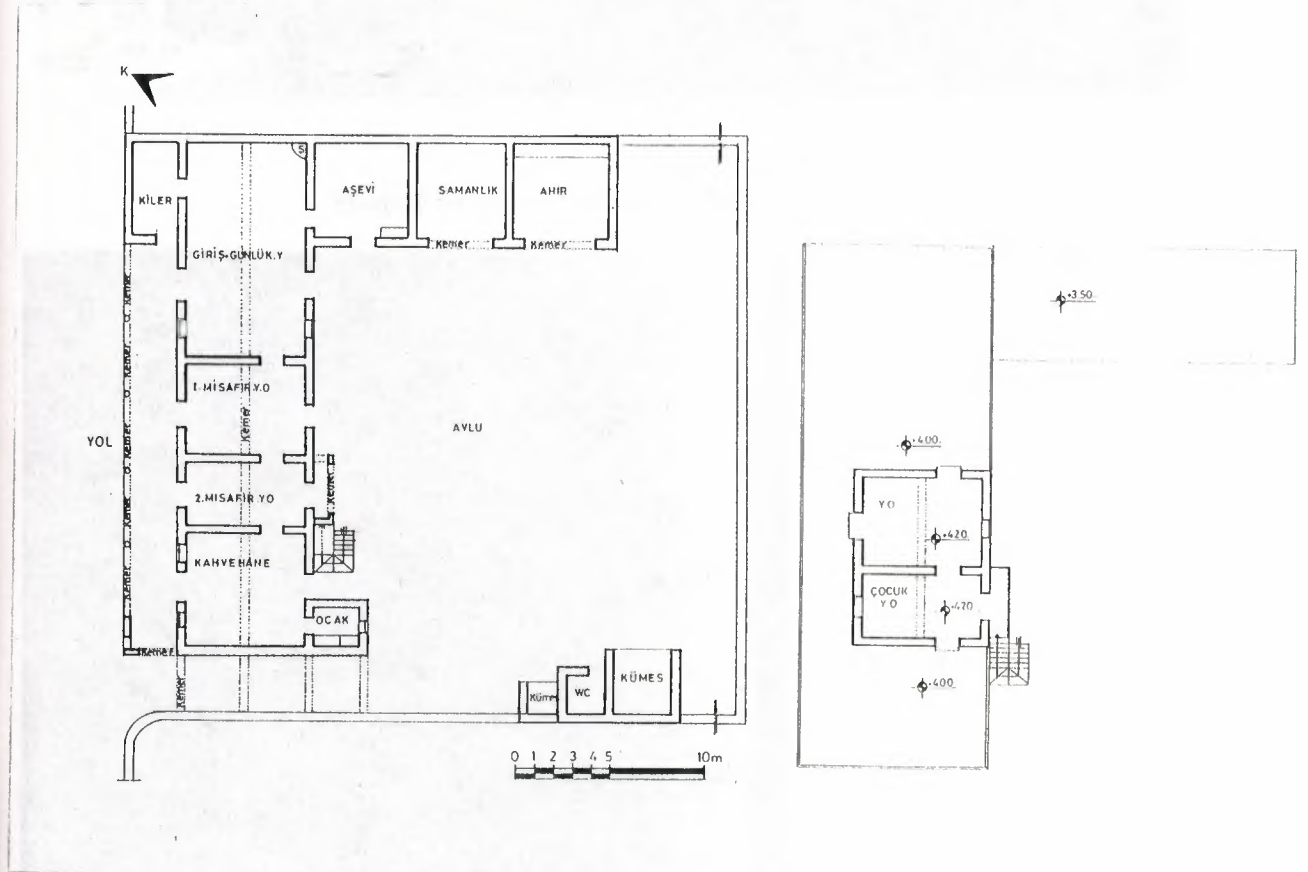
Köyün ilk ismi Leonarisso'dur. Köy düzlük bir alana yerleşmiştir. Fakat köyün Kuzey-Batı yönü dağdır. 1974 öncesi bu köy bölgenin merkez köyü idi. Köy halkı ticaretle geçiniyordu. Ticaretin haricinde ziraat ve hayvancılıkla geçiniyordu. 1993 yılında yapılan genel sayımda köy nüfusu 616 kişi idi.

3.13.1 Nioni Histohoros Konutu

Konutta halen ev sahibi olan bayan Nioni Histohros oturuyor. Bu konutu Bayan Nioni Histohros' a kayın pederi Histohros' un yaptırdığını ve konutun 1895 yılında yapıldığı söylüyor.

Konut köy merkezindedir. Konutun Kuzey-Batı yönünden asfalt yol geçmektedir. Konutun Kuzey-Doğu yönünde komşu bina vardır. Güney-Doğu ve Güney-Batı yönleri ise boş arsadır. Konut arsası yaklaşık 3000m² dir. Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konutun, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu aşağıda vermekteyiz.

3.13.2. Fonksiyon

Konuta, yoldan altı adet sivri kemeri ve pencere boşluğu gibi yeri olan balkona giriliyor.

Fotograf No: 152 Binanın Güney-Batı yönünden görünüşü

Fotograf No: 153
Balkonda bulunan pencerenin
Kuzey-batı yönünden, yol
cephesinden görünüşü

Yol eyimli olduğu için, balkon ile yol arasındaki ~~kot~~ farkı, balkonun Güney Batı noktasında 0.30 m iken, Kuzey-Doğu noktasında 0.60 m'e ulaşıyor. Her kemerin önünde, yoldan balkona çıkmak için basamaklar vardır.

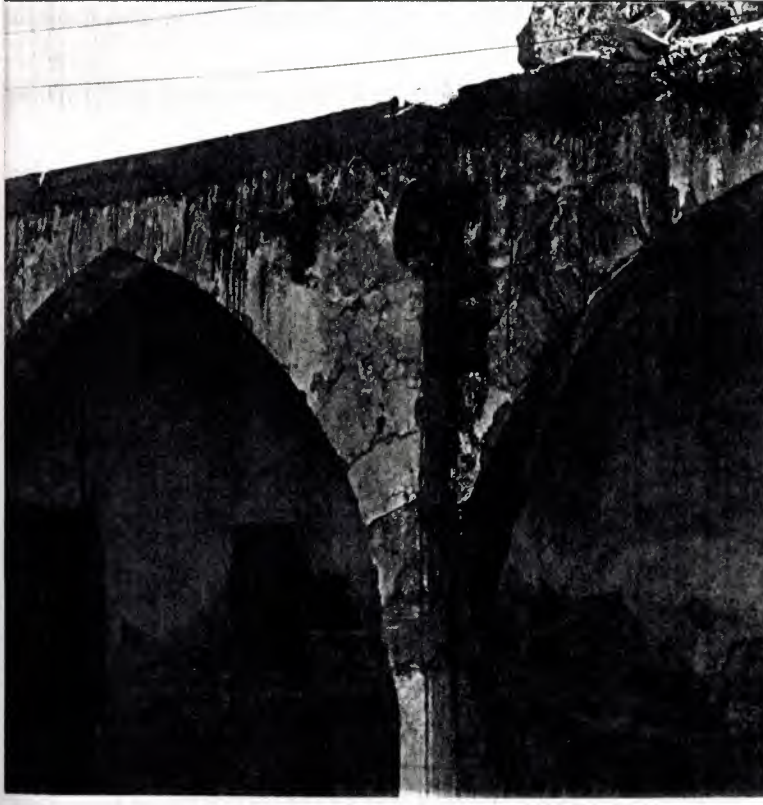

Fotograf No: 154

Balkon kuzey yönünden, yol cephesinden görünüşü.

Günlük yaşam odasına (Giriş Holü) balkonun Kuzey-Doğu yönünde bulunan

sivri kemeri karşısındaki çift kanatlı kapıdan giriliyor.*

Fotoğraf No: 155

Balkonun kemer detayı görünüşü.

*Konut sahibi ilk günden berli Rum'dur. Günlük yaşam odası (Giriş Holü) kapısı üzerine iyi bakılırsa evin ilk yapıldığı tarihten itibaren kırmızı renkli ay-yıldız vardır.?

Bu odanın orta yerinde büyük sivri kemer vardır. Oda'nın giriş kapısının karşısında avluya açılan, misafir yatak odasına, kilere, aşevine (mutfak) açılan toplam beş adet kapısı ve Kuzey-Batı yönündeki balkon ile Güney-Doğu yönündeki avluya açılan karşılıklı çift kanatlı iki adet de penceresi vardır. Bu odanın Kuzey-Doğu yönündeki duvarının Doğu köşesinde şöminesi vardır. Günlük yaşam odasının (Giriş Holü) Kuzey-Batı yönünde, Kuzey köşesinde bulunan kilere tek kanatlı kapı ile giriliyor. Kilerin Güney-Batı yönünde balkona çıkan ikinci kapısı vardır. Bu odanın penceresi yoktur.

Günlük yaşam odasının (Giriş Holü) Kuzey-Batı yönünde, Kuzey köşesinde bulunan kilere tek kanatlı kapı ile giriliyor. Kilerin Güney-Batı yönünde balkona çıkan ikinci kapısı vardır. Bu odanın penceresi yoktur.

Günlük yaşam odasının (Giriş Holü) Güney-Doğu yönünde doğu köşesinde bulunan aşevine(mutfak) tek kanatlı kapı ile giriliyor. Aşevinin (mutfak) Güney-Batı yönüne avluya açılan çift kanatlı kapısı vardır. Aşevinin (mutfak) Güney-Batı yönündeki duvarı üzerinde eviyesi vardır.

Fotoğraf No: 156
Aşevi kapısının Güney-Batı yönünden avludan görünüşü

Aşevinin (mutfak) Güney-Doğu yönünde avlunun Kuzey-Doğu yönünde bir samanlık ve ahır var. Bu iki kısmın sivri kemerli girişleri bulunuyor. Ahırın Kuzey-Doğu duvarı üzerinde yenilikler vardır.

Günlük yaşam odasının (Giriş Holü) Güney-Batı ve balkonun Güney-Doğu yönünde bulunan 1 No'lu misafir yatak odasına, günlük yaşam odasından (giriş holü) ve balkondan çift kanatlı kapılar ile giriliyor. Bu odanın Güney-Doğu yönünde avluya ve Güney-Batı yönünde bulunan 2 no'lu misafir yatak odasına çift kanatlı kapısı vardır. Odanın balkondan girilen kapısının üzeri yarım kemerdir.

Fotograf No: 157

I. No'lu misafir yatak odasının balkona açılan kapısının görünüşü

Odanın penceresi yoktur. Odanın orta yerinden sivri kemer geçiyor.

1. no'lu misafir yatak odasının Güney-Batı yönünde bulunan 2.no'lu misafir yatak odasına, 1 No'lu misafir yatak odasından çift kanatlı kapı ile girildiği gibi balkondan da çift kanatlı kapı ile girilebiliyor.

Fotograf No: 158

2 No'lu misafir yatak odasının balkona açılan kapısının görünüşü

Bu odadan aynı zamanda kahvehaneye ve avluya açılan çift kanatlı bir kapısı vardır. Bu kapı aynı zamanda hanayın terası altında bulunan kemerli kısmının altındadır.

Odanın orta yerinden sivri kemer geçiyor. 2 no'lu misafir yatak odasının Güney-Batı kısmında bulunan kahvehaneye, misafir yatak odasından ve balkondan yarım kemerli çift kanatlı kapı ile giriliyor.

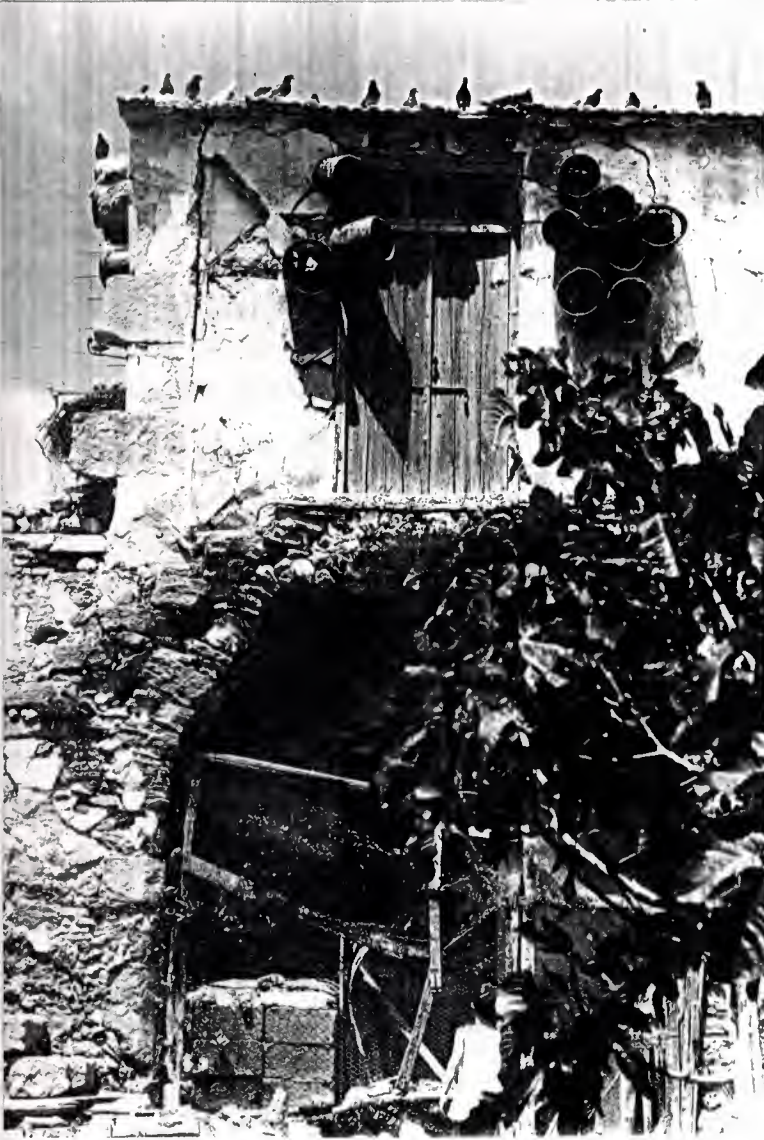

Fotoğraf No: 159

Kahvehanenin balkona açılan kapısının görünüşü.

Kahvehanenin aynı zamanda avluya açılan çift kanatlı bir kapısı vardır. Balkona açılan iki adet çift kanatlı pencereleri vardır. Kahvehanenin orta yerinde sivri kemeri vardır. Kahvehanenin Güney-Doğy yönünde Güney köşesinde ocak kısmı bulunuyor. Ocak kapısı kanatsızdır. Ocağın Güney-Doğu yönüne avluya açılan bir penceresi vardır. Bu odanın Güney-Batı yönündeki duvarı üzerinde ocak ve eviyesi vardır.

Misafir yatak odalarının üzerinde hanay denilen 1. katta; çocuk ve ebebeyin yatak odaları bulunuyor. Yatak odalarına avludan merdivenle çıkılıyor.

Fotograf No: 160
Merdivenlerin ve hanayın bir kısmının Güney-Doğu yönünden avludan görünüşü

Merdivenden çıkınca Güney-Doğu yönünde bulunan terastan çift kanatlı kapı ile önce çocuk yatak odasına giriliyor.

Bu odanın Güney-Batı yönündeki terasa açılan kanatlı bir penceresi vardır. Odanın orta yerinden sivri kemer geçiyor.

Çocuk yatak odasının Kuzey-Doğu yönünde bulunan ebebeyin yatak odasına çift kanatlı açılan kapı ile çocuk yatak odasından geçiliyor. Bu odanın Kuzey-Batı ve Kuzey-Doğu yönünde bulunan terasa çift kanatlı açılan iki kapısı vardır. Odanın Güney-Doğu yönünde avluya açılan çift kanatlı bir de penceresi vardır.

Yatak odaları terastan 0.20 m daha yüksektir. Terasa çıkmak için kapı eşiklerinde 0.20 m'lik basamak vardır.

Arazinin Güney-Batı yönünden çift kanatlı bir kapı ile dört adet kemer altından geçerek avluya ulaşılabilir.

Kemerlerin üzeri kapalıdır. Burası binek hayvanıyla kahveye gelen köylülerin hayvanlarının geçici bir süre için barınak yeridir.*

*Kemerler yıkıktır, faka yerleri bellidir. Buranın geçici hayvan barınak yeri olduğunu mal sahibinden öğreniyorum.

Avlunun Güney-Batı yönünde Wc vardır. Wc'nin kapısı Kuzey-Doğu yönüne bakmaktadır. Wc'nin penceresi yoktur. Wc'nin Kuzey-Batı ve Güney-doğu yönlerinde tavuk kümesi vardır.

Fotograf No: 161 Wc ve kümeslerin hanaydan görünüşü.

3.13.3. Yapım Sistemi ve Yapı Malzemesi

Yapım sistemi geleneksel kagir taş yığma yapı sistemindedir.

Balkon, Günlük yaşam odası (giriş holü) kiler ve kahvehanenin döşemeleri beyaz köy mermeri ile döşelidir.

Duvarlar taş olup alçı sıvalıdır. Sadece kahvehanenin Güney-Batı duvarı dıştan sıvasızdır. Kemerleri kesme sarı taştır (kum taşı). Balkon kemerlerinin alt kısımları süslü ve sıvasızdır. Kapı ve pencere lentonları ahşaptır.

Fotograf No: 162

Balkon kemerlerinin detay görünüşü

Tavan taşıyıcıları yuvarlak tomruktan yapılmış metektir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülüdür. Belli bir açıklığı aşabilmek ve açıklığı küçültmek için oda içlerinde kemer vardır. Damları toprakla örtülüdür. Damdaki saçaklar 0.10 m dışa taşırılmıştır..Saçaklar kesime taşır. Yağmur suyunu akıtmak için taştan çörten yapılmıştır. Damlar aynı zamanda hanay kısmının (1.kat) teraslarıdır.*

Fotograf No: 163
Hanay kısmının Güney-
Batı yönünden görünüşü

Fotograf No: 164
Terasta bulunan bir
çörten detayı görünüşü

*Mal sahibi teras kenarlarında ahşap korkuluk olduğunu ve zaman içinde çürüyüp kırıldıklarının söyledi.

Aşevi (mutfak) döşemesi beyaz köy mermeri ile döşelidir. Samanlık ve ahır döşemeleri topraktır. Duvarlar taştan olup sadece aşevinin (mutfak) iç kısmı alçı sıvalıdır. Aşevinin (mutfak) kapı lentonları ahşaptır. Tavanları 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Damdaki saçaklar 0.10 m dışa taşırılmıştır. Saçaklar kesme taştır. Damdaki yağmur suyunu akıtmak için taştan çörten yapılmıştır. Hanaya (1. kat) çıkan merdiven taş olup alçı sıvalıdır. Merdiven basamakları tek parça halinde kesme taştır.

Fotograf No: 165
Merdivenlerin Güney yönünden görünüşü

Çocuk yatak odası ve ebebeyin yatak odası döşemesi beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar doğal taş olup alçı sıvalıdır. Köşelerde köşe taşı (bağlama taşı) denilen taşlar vardır.

Fotograf No: 166 Hanayın köşe detayı görünüşü

Kapı ve pencere lentonları ahşaptır. Tavanlar 0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Merteklerin üzeri yuvarlak kâmiş hasırla örtülmüştür. Çatı alaturka kiremit ile örtülüdür.

Wc döşemesi sonradan beton dökülmüştür. Duvarlar doğal taş duvar olup sıvasızdır. Tavan sonradan beton dökülmüştür. Bahçe duvarları doğal taş olup sıvasızdır.

3.13.4. Mimari Bulgular

Ziyamet köyü özellikle 1974 öncesi bölgenin merkez köyü idi. Bu nedenden ötürü kahvehane ve pansiyon gibi kullanılan iki adet misafir yatak odası konut ile birlikte yapılmıştır.

Yol, Kuzey-Batı yönünden geçtiği için, Batı yönündeki güneş ışınımının odalara gelmesini engellemek, kahvehane önünde açık bir mekan oluşturabilmek ve misafir yatak odalarına ayrı girebilmek amacıyla bu yönde kemerli balkon yapılmıştır.

Kahvehane içinde müşterilerin yaz mevsiminde rahat oturabilmesi için Kuzey-Batı yönünde kapı ve pencere, Güney-Doğu yönünde ise bir kapı yapılmış olup hava sirkülasyonu sağlanmıştır.

Misafir yatak odalarında da, Kuzey-Batı ve Güney-Doğu yönlerine karşılıklı kapı açılarak hava sirkülasyonu sağlanmış ve sıcak yaz gecelerinde rahat yatılmıştır.

Günlük yaşam odası (Giriş holü) kapısı üzerindeki ay-yıldız, evi ,Türk ustalarının yaptığını gösteriyor. Bu odada, yaz mevsimi için Kuzey-Batı ve Güney-Doğu yönlerine karşılıklı kapı ve pencereleri vardır. Bu odalar kilerden ve balkondan ötürü Kuzey yönünden esen soğuk rüzgardan etkilenmez. Günlük yaşam odasında (giriş holü) Doğu köşesinde kışta ısınmak için bir şömine vardır. Bu odalarda doğal klimazisasyon (iklimlendirme) sağlandığı gözlenmektedir.

Aşevine (mutfak) günlük yaşam odasından (giriş holü) ulaşılabilirdiği gibi avluya da kapısı vardır. Samanlık ve ahır, konut ile birlikte olduğu için kemer girişle konut görüntüsünü bozmuyor. Bu iki kısmın kemerleri (kapıları) Güney-Batıya bakıyor.

Hanay kısmındaki (1.kat) çocuk ve ebebeyin yatak odalarının kapı ve pencereleri karşılıklı açılarak hava sürkölasyonu saėlanmıřtır. Bu da bize yaz mevsimindeki sıcak gecelerin daha çok dűřünűldűėű hissinin veriyor.

Konut Kuzey-Batı ve Kuzey-Doėu yűnlerine "L" e biėiminde oturtularak, avlu batı gűneřinden korunmuř ve avlu oturma mekanı olarak kullanılmıřtır. Avluya girilen kapı yűklű bir hayvanın girebileceėű geniřlikte tutulmuř ve bu kısımda dűrt adet kemer atılarak konut ile avlu duvarı arasında bir bűtűnlűk saėlanmıřtır. Aynı zamanda kemerlerin űzeri kapatılarak binek hayvanıyla kahvehaneye gelen kűylűlerin, hayvanlarının geėici barınak yeri olmuřtur.

Wc sonradan yapılmıřtır. Wc'nin iki tarafına yapılan kűmesler ile wc saklanmıřtır. Wc'nin ve kűmeslerin uzak bir kűřeye dűzenlemesi, kanımızca kokuyu yařam mekanlarından uzaklařtırmak iėindir.

Bu konut yerleřiminde iklimsel űzelliklerin, konutun fonksiyonel daėılımı ve hacimler arası iliřkilerini řekillendirdiėű gűrűlmektedir.

3.13.1.1 Erdoğan Hacı Konutu.

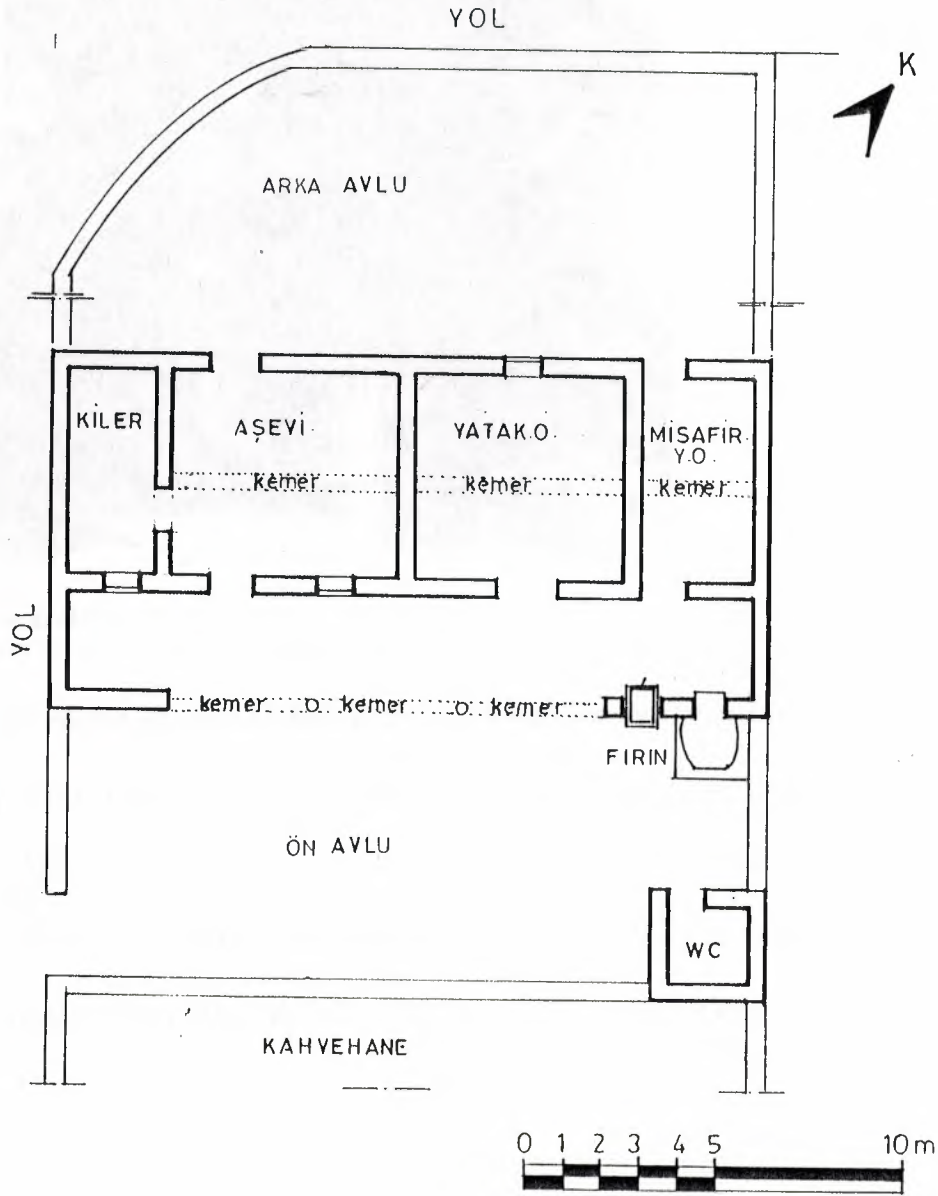
Konut 1974 öncesi Rumlara aitti. Konut yeni sahibi tarafından kullanılıyor.

Konut köy merkezindedir. Konutun Güney-Batı ve Kuzey-Batı yönünde geçen asfalt yol, bölgenin ana yoludur. Güney-Doğu yönünde kahvehane vardır.

Kahvehanenin üzeri moteldir. Kuzey-Doğu yönünde ise komşu bina vardır.

Konutun arsası yaklaşık $581 m^2$ dir.

Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konutun, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermekteyiz.

3.13.1.1.2.Fonksiyon:

Yoldan yüksek ve geniş çift kanatlı açılan bir kapı ile avluya giriliyor. Kapı üzeri yarım kemerdir; fakat kapının kendisi kemerli değildir.

Fotograf No: 167

Avlu kapısının Kuzey yönünden, avludan görünüşü

Dış kapıdan ön avluya daha sonra ön avlunun Kuzey-Batı yönünde

bulunan balkonuna giriliyor. Balkonda üç adet kemer vardır.

Balkonun Kuzey-Doğu yönünde, ağzı balkona bakan, yapısı ön avluda bulunan bir

fırın vardır. Fırının hemen yanında hem balkondan hem de avludan kullanılacak

biçimde 0.80x1.00m 'lık dikdörtgen hamur teknesi bulunuyor.

Balkonun Kuzey-Batı yönünde bulunan aşevine (mutfak) çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Aşevinin (Mutfak) giriş kapısının haricinde arka avluya açılan çift kanatlı ikinci bir kapısı bulunuyor. Aşevinin (Mutfak) balkona açılan çift kanatlı bir penceresi vardır. Aşevinin (Mutfak) orta yerinde sivri bir kemer bulunuyor.

Aşevinin (Mutfak) Güney-Batı yönünde bulunan kilere tek kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Kilerin balkona açılan tek kanatlı bir penceresi vardır.

Balkonun Kuzey-Doğu yönünde bulunan yatak odasına çift kanatlı kapı ile giriliyor. Bu odanın Kuzey-Batı yönüne açılan çift kanatlı bir penceresi vardır. Odanın orta yerinden sivri kemer geçiyor.

Balkonun Kuzey-Batı yatak odasının Kuzey-Doğu yönlerinde bulunan misafir yatak odasına çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Kapının karşısında bulunan çift kanatlı ikinci bir kapı ile arka avluya çıkılıyor. Bu odanın penceresi yoktur. Odanın orta yerinden sivri kemer geçiyor.

Ön avlunun Doğu köşesinde wc vardır. We'nin tek kanatlı kapısı Kuzey-Batı yönüne bakıyor.

Ön avlunun Güney-Doğu yönünde küllü su küpü (çamaşır suyu küpü) vardır. Konut sahibi bu küpün eve geldiği günden beri burda durduğunu söylüyor.

Fotograf No:168
Ön avluda bulunan küllü su küpünün görünüşü

3.13.1.1.3 Yapı Sistemi ve Yapı Malzemesi

Yapım sistemi gelenksel kağir taş yığma yapı sistemindedir.

Balkon döşemesi beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarları doğal taştır. Kemerler sarı taştır(Kum taşı) olup alçı sıvalıdır.Tavan taşıyıcılar 0.5x0.15m'lik mertektir.Merteklerin üzeri kamış hasırla örtülüdür. Dam örtüsü killi topraktır. malzemesi topraktır. Damda saçak oluşturmak için 0.10x0.50x0.50 m'lik taşlar 0.20 m'dışa taşırılmıştır.

Fotograf No: 169

Balkon kemerinin ve saçığın görünüşü

Kilerin döşemesi beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarları doğal taş olup alçı sıvalıdır. Kapı ve pencere lentonsu ahşaptır. Tavan taşıyıcıları 0.5x0.15 m ara ile konmuş mertektir. Merteklerin üzeri kamış hasırla örtülüdür. Dam örtüsü topraktır. Aşevi (mufak), yatak odası ve misafir yatak odalarının döşemeleri beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarları doğal taş olup iç duvarları ile balkon kısmındaki duvarları alçı sıvalıdır. Kuzey-Batı yönünde, arka avluya bakan dış duvarları sıvasızdır.

Belli bir açıklığı geçebilmek ve mesafeyi küçültmek için odaların orta yerlerinde sivri kemer geçmiştir. Tavanları 0.5x0.15 m ara ile konmuş mertektir. Merteklerin üzeri kamış hasırla örtülmüştür. Dam örtüsü topraktır. Damdaki yağmur suyunu akıtmak için kesme taşlardan çörten yapılmıştır. Damda saçak oluşturmak için 0.10x0.50x0.50 m'lik taşlar 0.20 m dışa taşırılmıştır.

Wc döşemesi beton dökülmüştür. İlk malzeme bilinmiyor.

Avlu duvarları 2.00-3.50 m yüksekliğindedir. Duvar malzemesi doğal taştır. Dış kapının çevresi kesme sarı taştır. (Kum Taşı).

Fotograf No: 170 Avlu duvarlarının yüksekliğinin, giriş kapısının yol cephesinden görünüşü

3.13.1.1.4 Mimari Bulgular

Giriş kapısı yüklü bir hayvanın avluya rahatlıkla girebileceği genişlikte ve yüksekliktedir.

Konut arsanın Kuzey-Batı yönüne düzenlenmiş ve Güney-Doğu yönünde kemerli balkon konmuştur. Yaz mevsiminde güneş dik olduğu için odalar güneş ışınlımlarından korunmaktadır. Kış mevsiminde ise güneş yatay olduğu için odalar güneş ışınlımı almaktadır. Aynı zamanda yatak odalarının kapı ve pencereleri Güney-Doğu ve Kuzey-Batıya açılarak hava sirkülasyonu sağlanmış olup yaz mevsiminde rahat edilmektedir. Bu olayla burda doğal bir klimazisasyon (iklimlendirme) sağlandığı gözlenmektedir.

Aşevi (mutfak) kapısı Kuzey-Batı yöne ve Güney-Doğu yönüne, balkona kapı ve pencere açılmıştır. Kilerde ise daha fazla özen gösterilmiş olup tek pencere balkona, duvar olan kısma açılarak güneş ışınlımlarından korunmuştur. Böylelikle depolanmak istenen yiyecekler korunmuştur. Bu olayla burda doğal bir klimazisasyon (iklimlendirme) sağlandığı gözlenmektedir.

Balkonun Kuzey-Doğu yönünde bulunan fırının ağzının balkona açılması soğuk ve yağışlı kış günlerinde iş yapabilmek için olduğu gözlenmektedir.

Binanın Kuzey-Batı yönüne düzenlenmesi aynı zamanda ön avluyu da yaşanır bir mekan haline getirmiştir.

Avlu duvarlarıda 2-3.50 m yükseklikte yapılarak avlunun yaz mevsiminde oturma mekanı, ev hanımının rahat iş yapabileceği mekan ve çocuk oyun alanı olarak kullanılması sağlanmıştır.

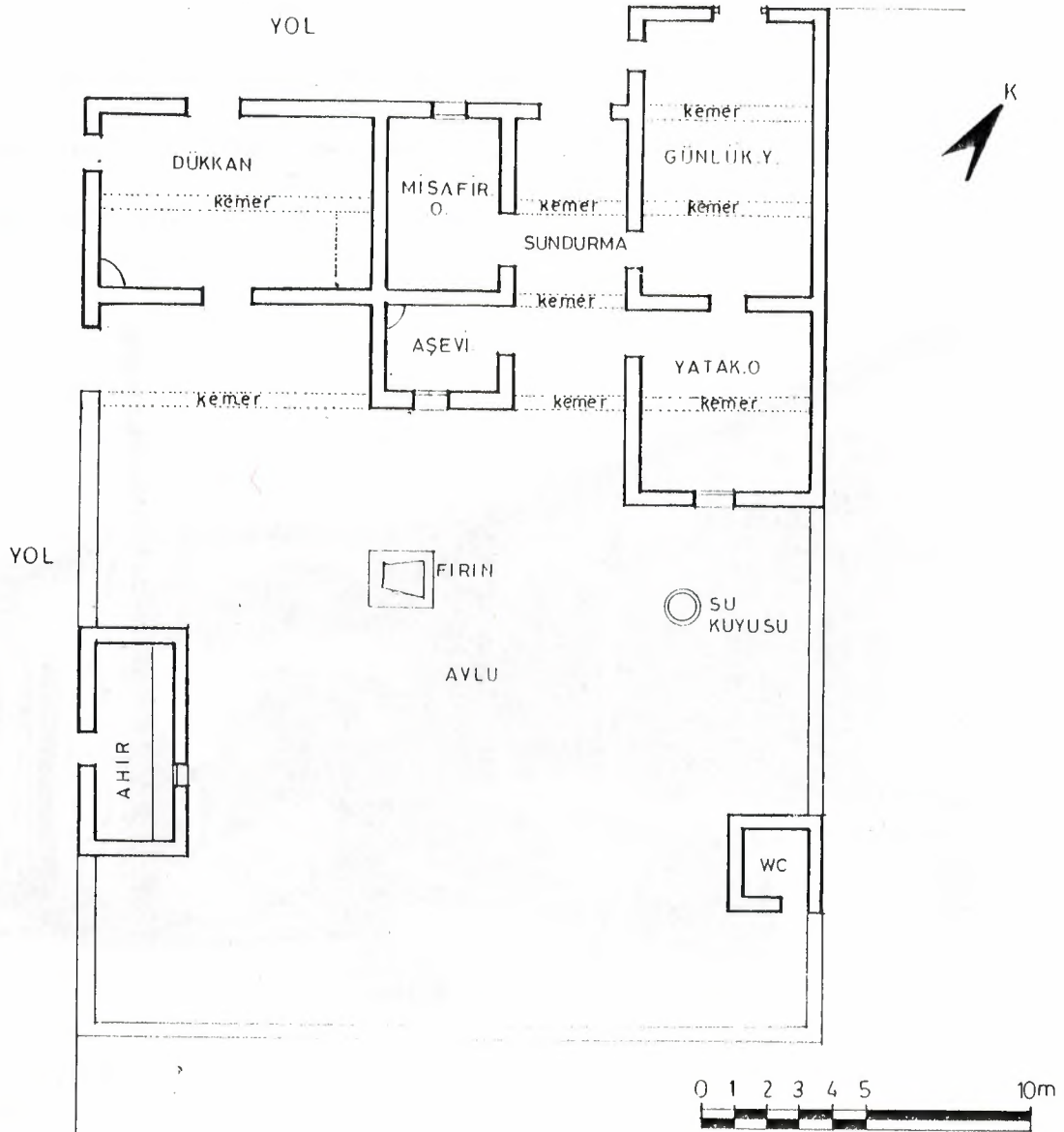
Bu konutta yerleşim ilkelerinin, yöresel iklim koşullarının yararlı olarak kullanımına dayandırılmış olduğu izlenmektedir.

3.13.1.1.1 Ramazan Bulduk Konutu:

Konut 1974 öncesi Rumlara aitti. Konut yeni sahibi tarafından kullanılıyor.

Konut köy merkezindedir. Konutun Kuzey-Batı ve Güney-Batı yönlerinden asfalt yol geçmektedir. Kuzey-Doğu ve Güney-Doğu yönleri boş arazidir. Konutun arsası yaklaşık 650 m² dir.

Alan çalışmamız içinde incelememize aldığımız bu konut, seçtiğimiz yöntem ve kriterler açısından durumunu, aşağıda vermekteyiz.

3. 13.1.1.1.2 Fonksiyon:

Yoldan, yüksek çift kanatlı açılan kapı ile sundurmaya (Giriş Holü) giriliyor. Kapının üzeri yarım kemerdir, fakat kapının kendisi kemerli değildir.

Sundurma'nın (Giriş Holü) iç kısmında üç tane sivri kemer vardır. Bu kemerler diğer odaların kemer veya duvarlarını karşılıyor. Sundurmadan (Giriş Holü) avluya çıkılan kısımda kapı yoktur.

Sundurmanın (Giriş Holü) Kuzey-Doğu yönünde arsanın Kuzey yönünde bulunan Günlük yaşam odasına sundurmadan (Giriş Holü) çift kanatlı kapı ile girildiği gibi bu odaya Kuzey-Batı yöndeki yoldan da ayrıca yarım kemerli yüksek bir kapı ile giriliyor. Bu oda yola çıkma yapıyor. Odanın Güney-Batı yönüde yola açılan çift kanatlı bir de penceresi bulunmaktadır. Oda içinde iki tane sundurmadaki (Giriş Holü) gibi sivri kemerleri vardır.

Fotograf No: 171'

Binanın Güney-Batı yönünden yol cephesinden görünüşü

Günlük yaşam odasının Güney-Doğusunda bulunan yatak odasına çift kanatlı açılan kapı ile girildiği gibi, sundurmadan'da (Giriş Holü) çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Odanın Güney-Doğu yönüne açılan çift kanatlı penceresi vardır. Pencere avluya açılıyor. Odanın orta yerinde diğer kemerler gibi bir kemeri vardır. Sundurmanın (Giriş Holü) Güney-Batı yönünde bulunan misafir yatak odasına çift kanatlı açılan kapı ile giriliyor. Bu odanın Kuzey-Batı yönüne yola açılan çift kanatlı bir penceresi vardır. Misafir yatak odasının Güney-Doğu, sundurmanın (Giriş Holü) Güney-Batı yönünde bulunan aşevine (Mutfak) çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor. Bu odanın Güney-Doğu yönünde çift kanatlı açılan bir penceresi vardır. Odanın Batı köşesinde bir ocak vardır. Ocağın alt kısmı zemin döşemesinden 1.00m yüksektir.(Bak fotoğraf No: 75)

Misafir yatak odasının Güney-Batı yönünde, arsanın batı köşesinde bulunan dikkanan her iki yoldan da çift kanatlı açılan birer kapı ile giriliyor. Dükkanın ortasında derinlemesine sivri bir kemeri vardır. Buranın Güney köşesinde bir şöminesi ve Kuzey-Doğu duvarı üzerinde zemin döşemesinden 1.50 cm yükseklikte üzeri tek parça taştan bir dolabı vardır.

Dükkanın Güney-Doğu yönündeki çift kanatlı kapısı ile yine bu yönde bulunan balkona çıkılıyor. Balkona Güney-Doğu yönündeki çift kanatlı açılan bir kapı ile de giriliyor. Arsanın Güney-Batı yönünde bulunan ahıra yoldan çift kanatlı açılan bir kapı ile giriliyor.

Ahırın Kuzey-Doğu yönüne avluya açılan bir penceresi vardır.

Ahırın Kuzey-Doğu duvarı üzerinde yemlikler bulunuyor.

Ahırın yeri ve kapı yönü ile dükkanan gelen müşteriler için olduğu kanaatineyiz.

Avlunun Kuzey-Doğu yönünde Doğu köşesine gelen Wc'nin, kapısı Güney-Doğuya bakıyor ve penceresi yoktur.

Avlunun içinde bulunan fırının ağzı Kuzey-Doğu yönüne bakıyor.

Avlunun Kuzey-Doğu yönünde bir su kuyusu bulunuyor.

3.13.1.1.1.3. Yapı Sistemi ve Yapı Malzemesi.

Yapı sistemi, yığma kağır taş yapı sistemindedir.

Sundurmanın (Giriş Holü) döşemesi topraktır. Duvarlar doğal taş olup alçı sıvanmıştır. Giriş kapısı kenarları kesme sarı taştır(kum taşı). Tavan taşıyıcıları 40-50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamyş hasırla örtülmüştür. Dam malzemesi topraktır. Dam kenarlarında saçak oluşturmak ve yağmur sularından toprağın akmasını engellemek için 10x50x50 m'lik ebatında kesme taşlar, 0.20 m duvarlardan dışa taşırılmıştır. Damdaki yağmur suyu akıtmak için kesme taşlardan çörten yapılmıştır.

Fotograf No: 172

Giriş kapısının ve saçakların Kuzey-batı yönünden görünüşü

Günlük yaşam odası ve yatak odasının döşemeleri beyaz köy mermeri ile döşelidir.

Duvarlar doğal taş olup alçı sıvalıdır. Günlük yaşam odasının Kuzey-Batı yöne açılan kapı kenarları kesme sarı taştır (Kum taşı). Diğer kapı ve pençere lentoları ahşaptır.

Tavanlar taşıyıcıları 0.40-0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış merteklerin üzeri yuvarlak karniş hasırla örtülmüştür.

Dam malzemesi topraktır. Dam kenarlarında saçak oluşturmak ve yağmur sularından toprağın akmasını engellemek için 0.10x0.50x0.50 m ebatında kesme taşlar, 0.20 m duvarlardan dışa taşırılmıştır.

Damdaki yağmur suyunu akıtmak için kesme taşlardan çöten yapılmıştır.

Misafir yatak odasının ve aşevinin (mutfak) döşemeleri topraktır. Duğarlar doğal taş olup alçı sıvalıdır. Kapı ve pencere letonları ahşaptır. Tavanları 0.40-0.50 m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Merteklerin üzeri yuvarlak karniş hasırla örtülmüştür. Dam malzemesi topraktır. Dam kenarlarında saçak oluşturmak ve yağmur sularından toprağın akmasını engellemek için 0.10x0.50x0.50 m ebatında kesme taşlar, 0.20 m duvarlardan dışa taşırılmıştır. Damdaki yağmur suyunu akıtmak çöten yapılmıştır.

Fotograf No: 173 Sundurma kemerlerinin ve tavan taşıyıcılarının görünüşü

Dükkanın döşemesi beyaz köy mermeri ile döşelidir. Duvarlar doğal taş olup alçı sıvalıdır. Kapı lentonları ahşaptır. Belli bir açıklığı geçmek için dükkanın orta yerinden sivri kemer geçirilmiştir. Kemer ve dükkan içinde bulunan şömine kesme sarı taştır (Kum Taşı). Dükkan içinde oluşturulan dolap beyaz köy mermeridir.

Balkon döşemesi topraktır. Kemer kesme sarı taştır (Kum Taşı). Tavanları 0.40-0.50m ara ile yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamyş hasırla örtülmüştür. Dam malzemesi topraktır. Dam kenarlarında saçak oluşturmak veya yağmur sularından toprağın akmasını engellemek için 0.10x0.50x0.50 m ebatında kesme taşlar, 0.20 m duvarlardan dışa taşırılmıştır. Damdaki yağmur suyunu akıtmak için kesme taşlardan çörten yapılmıştır.

Ahırın döşemesi topraktır. Duvarlar doğal taş olup sıvasızdır. Kapı ve pencere lentosu ahşaptır. >

Ahır içindeki yemlikte doğal taştandır. Tavan taşıyıcıları yuvarlak tomruktan yapılmış mertektir. Merteklerin üzeri yuvarlak kamış hasırla örtülmüştür. Dam malzemesi topraktır. Damda saçak oluşturmak için beyaz köy mermerleri 0.20 m dışa taşırılmıştır. Damdaki toprağın yağmur suyundan akmasını engellemek için saçak kenarlarına topraktan set yapılmıştır. Yağmur suyunu akıtmak için taştan çörten kullanılmıştır. WC döşemesi betondur. İlk hali bilinmiyor. Duvarlar doğal taş olup sıvasızdır. Kapı lentosu ahşaptır. Tavan yoktur. Avlu duvarları doğal taştır. Duvarlar yer yer yıkılmıştır. Duvar yüksekliği 1.50 m yükselmiştir. Avlu içinde bulunan su kuyusu ağzı doğal taştır.

3.13.1.1.4 Mimari Bulgular

Sundurma (Giriş Holü) kapısı iki nedenden ötürü geniş tutulmuştur. Birinci neden avlu içinde bulunan fırına, aşevine (mutfak), ocağına, çalı ve odun getirirken yüklü bir hayvanın rahatlıkla girebilmesi, ikinci neden ise yaz mevsiminde sıcak günlerde hava sükülasyonu sağlayarak iyi oturma mekanı elde etmek içindir.

Günlük yaşam odasının kapısının Kuzey-Batı yöne açılması hava sükülasyonunun haricinde sanki odanın farklı amaçla kullanıldığını gösteriyor. Ziyamet Köyünün 1974 öncesi bölgenin ticaret merkezi oluşu odanın dükkan olarak kullanıldığını da düşündürüyor.

Yatak odasının penceresinin Güney-Doğuya bakması yaz mevsiminde sıcak gecelerde serin rüzgardan yararlanmak içindir.

Kış mevsiminde Kuzey yönünden esen soğuk rüzgardan korunmak için günlük yaşam odasının ve yatak odasının kuzey yönüne penceresi yoktur. Bu olaylarla doğal bir klimazasyon (iklimlendirme) elde edildiği gözlenmektedir.

Misafir yatak odası sürekli kullanılmadığı için döşemesi toprak bırakılmıştır.

Aşevinin kapısı sundurmaya (Giriş Holü), penceresi de Güney-Doğuya açılarak Batı yönünden gelen güneş ışınlarından korunmuştur.

Dükkan balkonu Güney-Doğu yönüne baktırılarak yaz mevsiminde sıcak günlerde kundura (ayakkabı) ve cizme tamiratları rahatlıkla yapılabilmekteydi.

Kışın ise yatay gelen güneş ışınları dükkan içine girmektedir. Köy orman köyü sayıldığı için de dükkanın içine şömine yapılmış ve kış mevsiminde böylelikle ısınlmıştır.

Ahırın avludan tamamen kopuk olması ahırın gelen misafir ve yabancı müşterilerin hayvanları için olduğunu gösteriyor.

Wc sonradan yapılmış olup kapısı Güney-Doğu yöne bakmakta ve yaşam mekanlarından uzak tutulmuştur. Burada amaçın avludan kapının görünmesini engellemek ve kokunun yaşam mekanlarından uzak tutmak olduğu gözlenmektedir. Avlu içindeki fırın ağzı Kuzey-Doğuya bakıyor. Fırının yeri ve ağzı bize sonradan yapıldığını gösteriyor.

Konut, arazinin Kuzey-Batı yönüne düzenlenerek yaz mevsiminde avlu güneş ışınlımlarından korunmuştur.

Avlu duvarlarda 1.50 m yükseklikte yapılarak avlunun yaz mevsiminde oturma mekanı, ev hanımının rahat iş yapabileceği mekan ve çocuk oyun alanı olarak kullanılması sağlanmıştır.

Bu konutta yerleşim ilkelerinin yöresel iklim koşullarının yararlı olarak kullanımına dayandırılmış olduğu izlenmektedir.

Araştırmamızın başında belirttiğimiz gibi Kıbrıs adası konut yerleşimlerinde iklim özelliklerinin kullanılması ve planlamaya etkisi konu edilmiştir. Araştırmada çoğunlukla alan çalışması durumunda kalmıştır. Adanın bölünmüş olması, mimari açıdan kent - köy yerleşimleri üzerine derinlemesine araştırma ve buna dayalı yazılı dökümanların bulunmayışı, bizi ağırlıklı olarak alan çalışmasına itmiştir. Bu nedenle 1950 yılına kadar geçen süreç içinde ve belirlenmiş bir alandaki yerleşimler örnek alınmıştır. Bu araştırmada daha tipik örnekleri içeren Orta Mesarya ve Karpaz bölgesinde çalışılmıştır. Çalışmamızı süreci içinde, Kıbrıs'ta anonim olarak gelişen yerleşim bölgelerindeki konutların planlaması ve mimari değerleri açısından bir çalışmanın yapıp döküman haline getirilmediğini gördük. Çalışmamız bu boşluğun doldurulması yönünde kanalize etmeyi uygun gördük. Örnekleme aldığımız yerleşim bölgeleri ve bu bölgelerdeki konutların rölevelerini çıkartıp mimari niteliklerini belirli bir yöntemde ortaya koyduk. Bununla birlikte bugünkü durumlarını fotoğraflarla tesbit ettik. Bu çalışmaları yararlanacaklara sunmak üzere bir plan dahilinde toplayarak tesbit ettik. Burada amacımız bilhasa köy yerleşimlerinde kaybolmak üzere olan mimari değerlerimizi belgelemek ve bunları gelecek kuşaklara aktarmaktır. Çalışmamızın bu niteliğini varabildiğimiz bilimsel konudan daha ağırlıklı olduğunu gördük.

Bu çalışmada bizimiçin önemli olan mimari örneklerin tesbit edilmesi olmuştur. Araştırmanın asıl amacı ve hedefi olan " Konut yerleşiminde iklimsel özelliklerin kullanılması " 'ndaki tesbitlerimizi aldığımız örneklerdeki inceleme planı içinde ayrı bölüm halinde verdik. Örnekleri bir sistem içerisinde, Fonksiyon, Yapı sistemi ve Yapı malzemesi, kanıt olarakta Mimari Bulgular" ile amaç olan iklimsel özellikleri belirledik. Sonuç olarak gördük ki, Kıbrıs' ta hayat anlayışından ve yaşama biçiminden gelen bir konut fonksiyon şeması gelişmiştir. Bu şemanın (planın) ayakta durması için bir yapım geliştirilerek geleneksel bir sisteme oturtulmuştur. Bu sistem de kerpiç yapım sistemi' dir. Bunun yanında dağlık bölgede taş ve ahşap kullanılmıştır. Yapım sistemi ve yapı malzemesi seçimi tamamen yöreseldir. Taşın ve ahşabın oldukça az kullanılması adanın coğrafik yapısı ve tabii örtüsünden kaynaklanmaktadır. Bilhassa sivil mimari örneklerinde bu açıkça görülmektedir. İklimsel özelliklerin, konut planlarında kullanımını incelediğimiz de bu konuda tecrübeler dayalı bir bilinçlenmenin olduğunu tesbit ettik. Daha önceki bölümlerde belirttiğimiz gibi, Kıbrısta yerleşen insanların Mısır - Mezopotamya kökenli oldukları ve Osmanlı hakimiyetinden sonra Türkler' in yerleşmesinden itibaren uzun bir istikrar devrine girdiğini gördük. Bu nedenle de konut planlamasının avlulu sistemde geliştirildiği hemen anlaşılmaktadır. İklim özelliğinden kaynaklanan bu yöresel konut tipi Kıbrısta da çokca kullanılmıştır.

Denilebilir ki tüm hayat, bu yarıları kapalı üstü açık avluda geçmektedir.

Bu planlamanın tek dayanağı şüphesiz iklim özelliğinden kaynaklanmaktadır.

Yazları kurak ve sıcak, Kışları ılıman ve yağışları az, tipik Akdeniz iklimidir.

İşte insanlarda bu iklime uygun konut yapmayı edindikleri tecrübelerden

yararlanarak tipler halinde geliştirmişlerdir. bu duruma göre incelediğimiz

örnekleri, tipolojik bir sınıflandırma ile şu şekilde sıralayabiliriz.

I- Tahtalıklı plan tipi

II- Yaşam odalı plan tipi

a) Bir avlulu

b) İki avlulu

III- Balkonlu plan tipi

a) Ahşap kirişli balkon

b) Kemerli balkon

IV- Sundurmalı plan tipi

a) Hanaysız plan tipi

b) Hanaylı plan tipi

V- Bağımsız hanaylı plan tipi

Konut yerleşiminde şüphe götürmeyecek bir biçimde yönlere dikkat edilmiştir.

Yönlerdeki güneşin hareketi ve bıraktığı gölge çok iyi etüt edilerek bu

imkan, konut yerleşiminde kullanılmıştır, Gaziköy' deki Yakup Hüseyin

Özünlü konutu (bkz. 3.4.1) örneğinde olduğu gibi. Bunun yanında hakim

rüzgara çok önem verilmiştir Bu doğal hava ve iklimlendirmeden

(klimatize) yararlanarak konut yerleşiminde birinci sırada bir ilke olarak kabul

edilmiştir. Örneklememizde bu açıkça görülmektedir. gerek konutunu kendi

inşa eden becerili insanlar ve gerekse " Köy Usta" ları bu önemli yerleşin

unsurunu biliyorlardı ve bu özelliği bilinçli olarak kullanmışlardır.

Hakim rüzgarın iklimlendirme özelliği yanında, kurak mevsimlerde oluşan toz etkenlerinin getirdiği olumsuz sonuçlarını ortadan kaldırmak için de tedbirler almışlardır.

Rüzgarın bu özelliği de konut planlamasında büyük etken olmuştur. Bu tozların yaşam bölümüne girmesini önleyen ve insan boyunu geçen avlu duvarları inşa etmişlerdir. Örneğin Paşaköy köyündeki Fatma Evrenim konutunda (bkz. 3.11.1) olduğu gibi. Köydeki konut yerleşimlerini iklimsel özellikler açısından incelediğimizde tesbit ettiğimiz şu sonuçlara varmaktayız.

- * Güneş hareketine çok önem verilmiş, güneşin yararlı ışınlarına açılmış, zararlı ışınlarına kapanmış bir yerleşme tekniği kullanılmıştır. Gölgeden yararlanma için yerleşimde çaba sarfedilmiştir. Bilhassa dış cephede açıklıklar (kapı-pencere) sonderece küçük tutulmuştur. Bina içlerine sundurmalar yapılmıştır.
- * Hakim rüzgar konut yerleşiminin adeta ilkeleri olmuştur. Yaz ve kış aylarında hakim olarak esen " Kuzey - Batı ", " Güney - Doğu " rüzgarlarından yararlanacak şekilde kitle yerleşimi yapılmıştır. Yine bunun yanında hacimler için açılan pencereler veya hava delikleri (havale) bu yönden rüzgarın hacme kolayca girip çıkmasını sağlayacak biçimde düzenlenmiştir. Örneğin Dilekkaya köyündeki Cemal Şefki konutunda (bkz. 3.2.1.) olduğu gibi.

Bunun yanında bu yöne gelen avlu duvarı, rüzgarın oluşturduğu toz bulutlarından (bilhassa yaz aylarında) korunak için yüksek örülmüştür. Ancak bu bölgeye hacim getirilmemiştir.

- * Bina inşa sisteminde iklimsel özellikler göz önünde tutularak inşa edilmişlerdir. Konu bu açıdan incelendiğinde, yerleşim bölgesinin özelliğinden kaynaklanan iki yapım tipi görmekteyiz. Ancak bu iki yapımda da yerleşim planı aynidir. Bunları biri birinden ayıran özellik, yapı malzemesinin seçiminden kaynaklanmaktadır. Karpaz bölgesinde ve dağ eteklerindeki yerleşimlerde yapı malzemesi olarak daha çok taşın ve ahşabın kullanıldığını görüyoruz. Mesarya ovasını inceledikçe yerleşimlerde yapı malzemesi olarak daha çok kerpiç kullanılmıştır. Bu yörenin getirdiği doğal bir sonuçtur. Ancak her iki yapı sisteminde de yığma yapı sistemi kullanılmıştır. Duvarlar gereği kadar kalınlıkta tutulmuş ve açıklıklar küçültülmüştür. Bunun iklim özelliğinden kaynaklanan bir uygulama olduğu hemen anlaşılmaktadır. Güneş direk ışınlarını ve ısını mümkün olduğunca iç hacme sokmamaya çalışılmıştır. İşte kerpiç evlerin iyi havalanması yanında dıştaki sıcak havayı almayan oda içinde ve gölgede kalan hava yaşamı elverişli bir sıcaklıkta olmaktadır.

Başka bir deyimle serin kalmakta ve doğal bir iklimlendirme (klimatize)

oluşturmaktadır. Serin esen rüzgar yönüne açılan pencerelerde bu

oluşumu desteklemektedir.

- * Yapım sisteminde yine bina damları durumlarına göre eğimli dam olarak inşa edilerek kiremitle örtülmüştür. Ancak çoğunlukla damlar düz ve toprakla örtülmüş damlardır. Bu da yine iklimsel özellikten gelen bir yapım sistemi oluşturmuştur. Güneşin ve dış atmosferik olaylara açık olan bina damında ısıya karşı izolasyon olarak kalın toprak tabakalar kullanılmıştır. Yağmur sularının akması için yönlendirilmiş eğimler yapılmış ve duvar bitimlerinde saçak düşünülmüştür. Saçaklar inşa sistemi ve malzeme yetersizliğinden yalnızca yağmur suyunu duvar üzerine düşmemesini sağlayacak kadar çıkıntılı yapılmıştır. Bu saçakların güneş ışınlamalarının duvar üzerine düşmesini önleyici fonksiyonu yoktur. Daha çok konstruktif olarak yapıldığı göze çarpmaktadır.

Sonuç olarak denilebilirki, Kıbrısta geleneksel konut yerleşimlerinde iklimsel özellikler konut arazisi üzerinden başlayarak hacimler arası fonksiyonel ilişkilerin kullanılması, planlanması ve inşa sistemi ile yapı malzemesinin seçimine kadar başlıca etken olmuştur. Bu özellik, ister konutunu kendi inşa eden insanda veya köy ustalarında ilke olarak gelişmiş ve nesilden nesile gelenek olarak aktarılmıştır.

KAYNAKLAR:

- Aksoy Erdem** "Orta mekan; Türk Sivil Mimarisinde Temel Kuruluş Prensipleri"
Mimarlık ve Sanat. Sayı 7-8
İstanbul -1963
- Ataman Demir** "Güneş Işınımından Korunmak Ve Yararlanmak Amacıyla Mimaride Alınan Tedbirler Üzerine Bir Araştırma"
Mimar Sinan Üniversitesi yayını No: 12,
İstanbul - 1986
- Trewin Copplestone** (General Editor) ;
World Architecture
An illustrated History
London, 1966
- Sadi Ulkay** Yapı Bilgisi Cilt I
Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Yayını
İstanbul 1993
- Vergi Bedevi** Kıbrıs Tarihi
Kıbrıs Türk Tarih Kurumu
Lefkoşa 1966

K.K.T.C. Meteoroloji Dairesi Arşivi